

B
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100
S F

DUHOVI KAJUS MEDIJUSA

BROJ 15 ● 200 DINARA

CH. A. BELL

NAUČNA FANTASTIKA

15

1986.

Ch. A. Bell

**DUHOVI KAUS
MEDIJUSA**

X-100

Urednik izdanja
GRADIMIR PAŠČANOVIĆ

Recenzent
B. DURMAN

Izdaje i štampa: Novinska, izdavačka i štamparska radna organizacija »DNEVNIK«, OOUR »IZDAVAČKA DELATNOST«, Bulevar 23. oktobra 31 Novi Sad, telefon (021) 621-555. Broj žiro-računa: 65700-603-6350. Direktor NIŠRO »DNEVNIK«: **JOVAN SMEDEREVAC**, Rukovodilac OOUR »Izdavačka delatnost«: **ILJA VOJNOVIĆ**, Glavni i odgovorni urednik OOUR: **TODOR ĐURIĆ**, Urednik Redakcije knjiga: **MILORAD PREDOJEVIĆ**, Sekretar Redakcije: **ZDENKA KARABASIL**, Tehnički urednik: **JULIŠ ARVANITIDIS**, Korektori: **VESNA ČEPIĆ I BRANKA RANISAV**

Tiraž: 25.000 primeraka

RUKOPI SI SE NE VRAĆAJU

Ch. A. Bell

DUHOVI KAUS MEDIJUSA

1

Malo je tako lepih i snažnih doživljaja kao što je cvetanje zvezde Marijan. Nešto slično moglo se valjda videti u dalekim galaksijama, gde se to možda čak i svakodnevno odvijalo, ali u ovom našem svetu bilo je to nešto najuzbudljivije što je razumno biće moglo da posmatra. U stvari, ne samo da posmatra, već da u svemu tome učestvuje celokupnim telom i duhom, pošto ove neobične promene na zvezdi nisu samo bile lepe za oko, već su svojim psihovibracijama i talasima MY doticale svaku ćeliju živog organizma, preporučale je i vraćale joj davno izbugljenu praenergiju. U časovima cvetanja živa bića ne samo da su se preporučala fizički, već su doživljavala i prelazak preko nekog unutrašnjeg praga i približavala se stepan više svojoj pravoj prirodi. Svako novo prisustvovanje značilo je stepen bliže apsolutu za onoga koji je učestvovao u događaju.

Zbog toga je svake jedanaeste godine region oko zvezde bio ispunjen brodovima iz cele ga-

laksije. Svako ko je mogao sebi da priušti ovakvo putovanje dolazio je ovamo. Zato su se tu srećale najrazličitije vrste letelica, od najskupocenijih brzih raketa-jahti do glomaznih, na brzinu preuređenih transportera u kojima su postojali minimalni uslovi za opstanak.

Mnogi su ovamo stizali jer su to mogli zahvaljujući svojoj moći ili bogatstvu, ali je većina ovde trošila poslednje utešde. Jedan broj srećnika dolazio je ovamo besplatno, putovanje je dobio na nekoj lutriji ili kvizu.

Ako se mogao utvrditi broj brodova u regionu prečnika deset svetlosnih dana, broj živih jedinki u njima nikada niko ne bi mogao utvrditi. Sve vrste koje su shvatale šta se ovde zbiva, koje su poznavale navigaciju među zvezdama i raspolagale tehnologijom ili sredstvima da plate put, imale su ovde svoje predstavnike. Pored ljudi i drugih humanoida, tu je bilo Gila, Hamlinosa, satanoidnih stvorenja, različitih džinova, ali i sasvim sitnih mišjih stvorenja: i po nekoliko miliona jedinki u transporterima. Svi su oni u vreme cvetanja bili ujedinjeni u velikoj auri koju je zračila

zvezda i sve ih je ispunjavala svojim plodotvornim silama.

Za vreme ovog događaja, koji je trajao samo tri dana, prestajala su sva neprijateljstva, sve mržnje i netrpeljivosti i mnogima se činilo da će galaksijom opet zavladati plodotvorni pramir i ostati samo stvaralački konflikti, koji će postojeći svet usavršiti. Tako je izgledalo samo onima koji su se našli ovde. Međutim, najveći deo sveta bio je daleko i nastavljao je da usavršava svoje destruktivne nagone.

Oni manje skloni duhovnim darovima koje je pružala zvezda, umeli su da ovaj događaj iskoriste u drukčije svrhe. Taj veliki skup raznih civilizacija i bića bio je idealna prilika da se organizuje najveće tržište suvenira, različite sumnjive i opasne robe, sitnih bića, i, naravno, informacija – i to najčešće špijunskih. U tim poslovima prednjačili su pripadnici civilizacija kojima nije bilo stalo do duhovnih darova zvezde Marijan. Među njima, verovatno, u najvećem broju bili su ljudi.

Ova prelepa pojava koristila se istovremeno i u propagandne svrhe, i svi obližnji regioni i koridori kojima se ovamo stizalo bili su ispunjeni različitim vizuelnim, elektronskim ili psihoenergetskim oblicima prenošenja poruka i obaveštenja o raznovrsnim ponudama.

Dobar poznavalac prošlosti, kakvih je, istina bilo, sve manje, rekao bi da je sve nalik na veliki vašar i bio bi u pravu. Ovo je i bio pravi džinovski vašar

interstelarnog obima i zato je svako ko je ovamo dolazio zbog osnovnog plemenitog cilja, uvek nalazio i načina da se zabavi onim što se zbivalo uporedo.

Marku Silardu ovo je sedmo prisustvo fenomenu i verovatno je među ljudima bio jedan od onih koji su ovde boravili najviše puta. Naravno, pripadnici nekih civilizacija, pogotovu onih koje su živele u blizini, dolazili su ovamo više puta, ako im je to dužina života dozvoljavala, ali to za njih i nije bilo toliko važno. Jer nijednom buću u galaksiji cvetanje zvezda nije tako mnogo pružalo kao ljudima. Oni su ovde dobijali najmanje pet puta više nego i jedno drugo biće u blizini. Možda se za nagli napredak ljudske civilizacije i rađanje Pete Renesanse može zahvaliti baš otkriću ove zvezde, jer su njenom cvetanju u poslednjih sedam decenija otkako je Peta Renesansa počela prisustvovali skoro svi veliki umovi majke Zemlje.

Mark je prvi put bio kad je imao jedanaest godina. Doveo ga je njegov otac, Petrus Veliki, da bi ga nagradio za uspeh u izračunavanju orbite komete Silard Antonius. Bio je to samo prividan povod, jer je otac želeo da sina izloži stvaralačkoj sili moćne zvezde, kako bi dečak dobio prvi impuls fizičke i duhovne snage s kojom treba da uđe u pubertet. Drugi put je ovde bio sa Monom, svojom prvom ljubavi. Tada je imao jedanaest godina više, i to je bila nagrada za uspeh u jedrenju među asteroidima.

On se dobro sećao ta dva puta, jer su to za njega bili najvažniji trenuci u životu. Sve posete koje su kasnije usledile u nepravilnim razmacima predstavljale su samo rutinsko probijanje barijera duha, koje bi inače i sam savladao svojom sopstvenom silom, možda samo za nešto više vremena.

A sad je došao samo zbog svog Petrusa koji puni jedanaest godina: prvi ciklus sopstvenog cvetanja. Osetio je potrebu da učini isto što je i njegov otac učinio sa njim, jer je verovao da za sopstveni uspeh u životu može da zahvali baš tom impulsu koji mu je pružila zvezda.

Bila je povoljna prilika što je Vrhovni Saveta, njegova svetlost Andreo, pozeleo da vidi i ovo cvetanje, jer je znao da mu je to verovatno poslednja prilika u životu. Sledeće cvetanje neće doživeti zbog svojih godina i svoje odluke da živi još tri godine i da onda srećno umre. Časni Andreo želeo je da ovde doputuje Poluksom kojim će upravljati Mark.

Tako je Mark mogao da povede svoga sina i ženu, a za putnike imao je sem Vrhovnog, Andrea, još dvojicu istaknutih savetnika sa Zemlje, i dvojicu sa Marsa koji su po protokolu bili obavezni da prate velikog časnika. Bilo je to potrebno i zato što će se u regionu zvezde verovatno susresti i sa mnogim drugim velikodostojnicima, s kojima će morati da se izmene posete, pozdravi i poruke, makar samo kurtoazne, a to uvek traži više ljudi. Pretpostavljalo se da će možda biti održana i nezvanična sednica Saveta.

Poluks je u region zvezde Marijan stigao pet dana pre početka njenog cvetanja. Ona je još bila sasvim tamna, imala je prigušen ljubičasti sjaj i bila više nalik na neki ugarak koji se dimi, tek na ponekom mestu pokazujući znake unutrašnje vatre. Ni najsavršeniji uređaji na Poluksu nisu mogli utvrditi nikakvu aktivnost u zvezdi. Sa nje su dopirali samo slabi šumovi i jedva primetna zračenja. Izgledala je sasvim beznačajno i niko ko nije znao gde se nalazi ne bi mogao poverovati da će za nekoliko dana ova zvezda iz crne i ružne čaure da se pretvori u najlepši cvet Galaksije.

U neopisivoj gužvi koja je vladala u velikom prostoru od nekoliko milijardi kilometara oko zvezde, svaki brod i svaki leteći objekat imao je unapred rezervisano i utvrđeno mesto koje je morao zauzeti. Poluks ovde nije bio najveći brod, jer su ga nadmašivali transporteri Mutanata i nekadašnji bojni brodovi Hamlinosa, sada preuređeni u leteće hotele, ali je svakako bio najugledniji. Zato je i dobio počasno mesto na milion kilometara iznad severnog pola zvezde, jer se još od ranije znalo da je to mesto najpogodnije za posmatranje. Ispred njega bila je samo zvezda.

Već na jednu svetlosnu godinu od Marijana dočekala ih je svečana povorka velikih moćnih pratilaca federalne straže, koja je održavala red na koridorima u celom sazvežđu Kata-pult, u kome se nalazila i zvezda Marijan. Kad je Poluks ujedrio u sazvežđe (jer to je bilo kompaktno sazvežđe), pravo malo

jato zvezda, povezano zajedničkim gravitacionim silama, sa svih strana počelo je da ih zasipa pozdravima i porukama. Računar ih je odmah selektirao po važnosti i rangu i predavao ih Vrhovnom, ili Marku kao komandantu broda.

Iako je starac bio najviši časnik Ujedinjenih svetova, ipak je više poruka stiglo za komandanta Silarda: njegovo ime pripadalo je legendi uz koju su mnogi odrasli. S odobrenjem njih dvojice računar je odgovorio na sve pozdrave i poruke, sem na onih desetak na koje su morali lično, sopstvenim glasom, da se odazovu, jer se radilo o intimnim prijateljima ili visokim ličnostima iz drugih svetova.

Nekoliko velikodostojnika želelo je da uspostavi direktnu holografsku vezu sa Vrhovnim, Andreom. Pre svih generalisimus Haberonga, vođa civilizacije koja do sada nije imala nikakve kontakte sa Ujedinjenim svetovima, zatim novi Veliki Agular Mutanata, koji više nije predvodio čitav narod, već samo jednu malu grupu, ali ona je polako rasla i zauzimala svoje mesto u mnogim svetovima. Vrhovni je znao da treba uspostaviti vezu sa ovim samozvancem i po mogućstvu mu pokazati zube. Poseban zahtev imao je crni Raton, koji je hteo da iskaže poštovanje Marku Silardu putem holosusreta, a pomoću sonde želeo je da mu uruči mali poklon u znak pažnje.

Sve te pozive trebalo je razmotriti i uslišiti, odrediti vreme komuniciranja, tako da se ne naruši psihološka priprema za

trenutak cvetanja zvezde, jer se ti časovi nisu smeli dočekati bez nje i određenog broja fizičkih vežbi usmerenih na disanje, rad krvotoka i razmenu materija u mozgu. Bilo je toliko poziva sa raznih strana da nije bilo vremena ni za održavanje holografskog skupa Saveta, iako je u blizini bilo tridesetak članova, a kamoli za direktan susret na Poluksu. Dobra trećina poruka nije ni prihvaćena i tumačena već su poslata izvinjenja i obećanja da će se naknadno odgovoriti na njih.

Bio je samo jedan jedini zahtev za susret u četiri oka, upućen Marku, i komandant ga je prihvatio bez razmišljanja. Uputio ga je Mali Oposum, princ Mišolikih, stari prijatelj porodice.

Oposum je, s pravom se moglo reći, pripadao najužem krugu Markovih prijatelja među nehominidskim bićima, možda najomiljeniji od svih, jedini kome je nekoliko puta dugovao život. U stvari, oni su jedan drugome toliko puta spasili život i učinili različite usluge, da se više nije tačno znalo kad je ko u prednosti i ko je u stvari dužan. Oposum je bio deo Markove legende.

Komandanta nije začudio zahtev za ovaj susret, jer odavno nije video prijatelja. Ali, začudila ga je činjenica da se princ Mišolikih našao ovde, jer je znao da se on ne interesuje za stelarne fenomene, sem ako se ne može nešto ućariti ili ukrasti. Naravno, ova gužva bila je za tako nešto idealna, ali je Mark znao da se Oposum ne bi upuštao u piratske poduhvate

na ovakvom mestu i da mu se ako na to pomišlja, sigurno ne bi javio.

Pošto je poziv poslat sa naznakom prioriteta, Mark zatraži od Vrhovnog dozvolu da primi prijatelja u posetu privatnog karaktera, kao porodičnog prijatelja a ne kao velikodostojnika jedne rase. Tako će se izbeći svaka protokolarna obaveza.

Njegova svetlost Andreo klimnuo je glavom i Oposumu je upućena poruka da ga čekaju na Poluksu.

2

Na maloj unutrašnjoj pisti, u stvari prijemnoj komori za sonde, Mark je čekao svoga prijatelja, pošto je znao da će princ Mišolikih doleteti u jednoj od svojih kapsula koje su nalik jajima dionosaura i džinovskih guštera sa Rigela Altamir. Nije dugo čekao i Oposumovo »jaje« se dokotrljalo kroz cev, pošto je prošlo obavezan protokol dekontaminacije u komori za eliminisanje štetnih uticaja stranih tela i bića. Što se tiče samog Oposuma, Mark je znao da ne treba brinuti, jer je on imun na sve bolesti, koje su se čak odbijale od njega. Imao je savršen organizam, koji nije prenosio mikroorganizme niti viruse opasne po ljude, iako su Mišoliki poznati po tome što vode jedan od najprljavijih života. Verovatno im je zato organizam postao otporan na sve što može ugroziti živu ćeliju, ili pak obrnuto.

Kapsula se zaustavila na označeno mesto i onda se na već

poznati način odjednom rastvorila, a iz nje je iskočio Oposum, obučen u svoj zeleni kostim, sa cilindrom na kome su se sjajila najbesmislenija odličja i totemi, razne čarolije i gluposti koje je pokupio na svojim pohodima, ukrao ili kupio za velike pare, često nekoliko puta veće nego što je predmet vredeo. Njegov cilindar bio je njegov ponos, gotovo iste visine kao i on sam, tako da je polovinu cele figure činio cilindar, a drugu njegov vlasnik.

Mark se obradova kada ugleda svog malog pacovskog prijatelja i zakorači mu u susret, saže se, uhvati ga oko pasa, podiže ga i zagrli. Oposum zacvile od Markovog stiska:

– Udavićete me, šta mislite da sam ja neki medved koji može da izdrži takav stisak. I medved bi molio za milost.

– Mališa, – reče Mark – otkad te nisam video, zaželeo sam se te tvoje smešne pacovske njuške.

– He, he – prosikta kroz nos Oposum. – Mogli ste da me potražite. Znaate gde me možete naći.

– Voleo bih da vidim ko zna gde te može naći – reče Mark, koji je imao veliko iskustvo u traženju Oposuma. Kad god ga je tražio, nije ga mogao naći sve dok mališan ne odluči da se sam pojavi. – Hajde, požuri, čekaju nas!

– Ko nas čeka? – iznenađeno upita Oposum koji nije voleo susrete sa zvaničnicima drugih svetova. – Rekao sam da ne želim službene susrete.

– Možeš biti miran, dečko,

čekaju nas samo Vanda i Petrus Mali.

– Vanda i Petrus! – lice Oposuma se rascveta od zadovoljstva. – Madam general i mladi vojvoda.

Malim transporterom začas su se hodnicima velikog broda prebacili do komandantovog apartmana, gde su ih već čekali Vanda i Petrus.

Vanda uhvati Oposuma na isti način kako je to učinio Mark: diže ga i poljubi. Nikad se nije gadila Mišolikog, jer, u stvari, zahvaljujući njoj, on više i nije bio pravi pacov. Naučila ga je da se kupava u šamponima i da upotrebljava najbolje mirise, isključivo ženske, tako da je podsećao na namirisanu smešnu igračku. Ali oni koji su ga dobro poznavali znali su kako je opasna i koliko strašna može da bude ta namirisana živa igračka kad pokrene svoju neizmernu flotu, i, poput razbesnelih osa, krene u napad, prelazeći iz paralele u paralelu kao da se šeta ne kroz hodnike vremena i kontinuma već kroz sopstvenu jazbinu. Mnogi su dobro znali da je ovu galaksiju dobrim svojim delom već osvojio ovaj narod skupljača, lopova i malih razbojnika, narod u senci.

Mali Petrus sada se prvi put lično sreo sa Oposumom, iako je, može se slobodno reći, sa njim odrastao, pošto je još kao beba dobio zanimljivu igračku: Oposuma u prirodnoj veličini. Bila je to divna, na žalost krpena igračka, koja se raspalarala i nestala. Ali, dečaku je ostala u večitoj uspomeni kao najbolji prijatelj koga je imao u

detinjstvu. Petrus pruži ruku Oposumu, čije oči radosno zablistaju kad dodirnu dečaka:

– Vidi koliki je! Jeste li mu pričali o nama i našim bitkama?

– Naravno. Video je sve to na svojim diskovima i kockama, i verovatno poznaje neke detalje bolje nego što ih se mi sećamo – reče Mark.

– A da li ste mu pričali? – upita Oposum koji je više verovao u živu reč nego u tehnička dostignuća videa, mnemokocki i holoprojekcija.

– Pričao sam mu – odgovori Mark. – Naravno da sam mu pričao. I veruj, sada bi on sve to mogao meni da priča. Nego da li si ti za jedno piće?

– Šta ima? – upita Oposum sav srećan.

Mark donese flašu omiljenog brendija. Potpuno je zaboravio kakva u stvari pića Oposum najviše voli da pije. Mišoliki omirisava piće i prinese ga ustima mršteći se.

– Najbolja marka – reče Mark. Oposum se namršti i Mark se tek tada seti da je za njega uvek nabavljao najgora pića, pošto je Oposum baš njih obožavao. Za njega je važno: što gore to bolje!

– Nemam ništa bolje – reče Mark.

Ali Oposum se brzo snašao:

– Da li je još tu Čang Li? – upita.

– Jeste, hoćeš li nešto da naručiš?

Oposum klimnu glavom i Vanda pozva robota-kuvara koga su zvali Čang Li. Bio je to poklon Petrusa Silarda Velikog

još iz vremena velikog rata za Andromedu 17.

Stari na izgled primitivni robot dokotrlja se prekrštenih ruku poput nekog kineskog kuvara i nakloni se, a zatim učtivo upita piskavim glasom, govoreći neki falš jezik:

– Gošpoda su izvolele hteti.

– Naš prijatelj Oposum bi nešto naručio, Li – reče Mark.

– Ako gošpodin O-Po-Sum želi nešto od omiljene hrane da mu zgotoviti, moram se odmah izviniti ponizno. U prisustvu dame ne mogu mu poslužiti takve gadjarije, a i na dečaka ne bi delovalo dobro. Molim, lepo molim.

Očigledno, stari robot-sintetizator još se dobro sećao smrdljivih porudžbina Mišolikog od kojih se i sam gadio i sada nije želeo da tako nešto sintetizuje, kako ne bi pokvario prijatnu atmosferu.

– Čang, burazeru, – reče Oposum pišteći kroz nos – samo jedno moje omiljeno piće. Znaš ono...

– To može. Odmah, gospodine.

I robot se povuče do kuhinje odakle se vrati posle nekoliko minuta noseći na poslužavniku tamnu bocu dopola napunjenu nekim pićem. Oposum podiže grlić do nosa i udahnu, a onda blaženo reče:

– To stari moj, vidim da nisi zaboravio recepturu. Baš to.

Robot se bešumno nakloni i bez reči se povuče. Marku se činilo da iz cele njegove figure izbija osećaj gađenja na ono što je doneo.

– Pacove, – reče Mark pošto su ispili nekoliko pića. – Znaš da me iznenađuješ. Nisam očeki-

vao da ću te sresti na ovakvom mestu. Otkad si postao zainteresovan za ovakve svečanosti? Zar je i tebi potrebna dodatna energija i uzvišeni duhovni doživljaj?

Oposum se svojim užagrenim očicama zagleda u Marka i tužno se nasmeja:

– Bilo bi lepo da je tako, ali ja sam ovamo došao zbog vas.

– Zbog mene? – upita Mark, ali odmah oseti da se radi o nekoj nevolji u koju je Mišoliki upao.

– Da hitno ste mi potrebni. Ne samo meni, već celom mom narodu. Kao nikad do sada.

Oposum je odjednom dobio izgled očajnika. Mark ga takvog nikada nije video, niti je mogao da shvati šta to želi da mu kaže. Bio je zaprepašćen naglom promenom u izgledu Mišolikog, kao da su se na to veselo biće odjednom sručile sve nevolje galaksije.

Mališan je, međutim, sipao sebi piće i ispijao čaše kao da skuplja hrabrost da bi rekao ono što treba. Mark namignu Vandi i ona se ukloni zajedno s dečakom koji nije skidao oči sa Oposuma.

– Dobro, – reče Mark – ako ti je bilo teško da kažeš dok su oni bili tu, reci sad o čemu se radi?

Oposum je ćutao neko vreme, kao da razmišlja treba li išta reći.

– Ne znam. Možda je sve smešno i glupo, ali verujem da su moja planeta i moj narod na ivici potpune propasti.

– Da li vas je neko napao?

– Ne znam.

– Šta je u pitanju? Da li imate neke ekološke smetnje ili vas je uhvatila neka bolest?

– Ne znam.

– Dobro, šta je onda? Imaš li bar pojma o čemu se radi? – upita Mark.

Oposum nastavi da čuti, a onda progovori:

– Pojavili su se duhovi smrti!

– Šta? Kakvi duhovi?

– Ne znam kakvi, ali – pojavili su se i ne daju nam da živimo. Moj narod je u opasnosti. Borimo se svim silama i svim srcem, ali ne možemo im se odupreti. Zauzeli su već sve jazbine u planeti i isterali nas iz naših domova. Ceo narod izašao je na površinu i umire. Ne smem na to ni da pomislim.

Mark se zagleda u Mišolikog, sve vreme želeći da prsne u smeh, jer ga nikada nije video tako smušenog i smešnog, ali nije mogao da se smeje jer bi to mališana povredilo. Međutim, stvar je očigledno bila ozbiljna, pogotovu ako su u pitanju sile nalik duhovima, jer su Oposum i njegov narod spadali u najsujevernija bića koja je ikad sreo. Njihova mitologija bila je sačinjena od zlih bića koja ih navodno progone i stalno su strahovali da ih konačno ne unište. Mark je video da mora malo smiriti situaciju i zato reče:

– Dobro, nastavićemo malo kasnije. Prvo ćemo nešto pojesti, a posle – o svemu iz početka. Sad se malo smiri. Biće sve u redu, ne brini.

Te reči kao da su odjednom raznele sve neraspoloženje koje je obuzelo Oposuma, on strese sa sebe jedan izgled i pokaza, smešeći se, svoje bele zube

među kojima su neki blistali od bisera i zlata.

Večera je uskoro bila pred njima i sve četvoro su, uz dosta buke i smeha, seli da jedu. Oposum se sad potpuno opustio i sve ih je zasmejavao svojim pričama o lopovskim poduhvatima koje je imao u poslednje vreme. Izgledalo je kao da je potpuno zaboravio na sve brige. Ali Mark je osećao da to mališan čini sa dosta napora, naročito zbog dečaka koga je želeo da zabavi.

Posle večere još malo su se zadržali zajedno, a onda je dečak otišao na spavanje. Vanda je preuzela kontrolu nad brodom.

Mark donese kutiju s cigaretama i stavi je pred Oposuma, koji odmah uze jednu iz plavog odeljka, u kome su se nalazile cigarete sa pojačanom drogom. Zapalili su mirišljave trave i za trenutak se opustili predavši se svojim mislima, a onda Mark upita:

– Dakle, šta te to muči? Ispričaj mi sve od početka i bez uzbuđenja. Kakvi su to duhovi?

Oposum je već bio potpuno smiren i ispričao je priču o duhovima koji su se pojavili na njegovoj planeti – Kaus Medijus 7 ili, kako su je još zvali, Planeti opčinjenih. Oposumov opis, Marka nije mogao ni na šta da podseti i priča mu je i dalje izgledala zbrkana i nejasna. Sve je stvarno i ličilo na pojavu duhova, ali Mark je znao da je to samo posledica načina izlaganja priče. Naime, Oposum je često u svoje rečenice unosio detalje iz starih legendi i verovanja, tako da je pomešao tradiciju,

fantaziju i stvarnost, i potpuno zbunio i sebe i Marka.

Priča je u osnovi izgledala ovako:

Već mesec dana sile koje su se pojavile u unutrašnjosti Oposumove planete izvor su svih nedaća njenih stanovnika. One su poremetile normalan život, oslabile im volju, uništile nagon za razmnožavanjem, potrebu za hranom i pićem, pa čak i volju za životom. Na planeti je porastao broj samoubistava, broj porođaja sveden je na nulu, izgubila se potreba za ljubavlju. Ceo narod je pao u melanholiju, apatiju i očekuje svoj kraj.

Planeta se povremeno iz dubine trese, uništavajući Mišolikima san i nagoneći ih da poverate i ono malo što su jeli, a najstrašniji od svega su krici koji se čuju u hodnicima u unutrašnjosti planete, gde je smešten ceo ovaj mišji narod. Kroz hodnike su u stvari lutali glasovi i nevidljiva bića koja su davila Mišolike, odvlačila ih u dubinu i mučila ih do smrti. Zbog toga je narod morao da izađe na površinu i izloži se opasnostima svetlosti, hladnoće i vreline.

Mišoliki su pokušavali sve da učine. Oni hrabri pokušali su da zazidaju hodnike odakle dolaze duhovi, ali to duhove nije sprečavalo da se kreću kuda god žele i da uništavaju mali narod. Pozivani su u pomoć stari bogovi, obnavljana stara verovanja i rituali, ali nečiste sile nije moglo ništa da otera. Očigledno, bilo je to ispunjenje velikog prokletstva koje je neko davno bacio na narod Mišolikih.

Najzad, među starcima, neko

se setio legende koja je govorila o nevidljivim duhovima predaka koji će doći da kazne za nevaljalstva učinjena kroz vekove. Jedini način da se ovi duhovi umilostive bio je da im se kao žrtva prinesu princ i ceo narod, sem sedam odabranih parova koji će moći da nastave vrstu na nekom drugom svetu. Kad to bude učinjeno, duhovi će se povući za sledećih hiljadu generacija.

Bila je to Oposumova priča. Mališan je zaista imao razloga za brigu, ali ne zbog duhova, već zbog legende koju su iskopali, koja je bila daleko opasnija i pogubnija. Polovinu od svega dodao je priči, to je bilo jasno.

— Mark, — reče on — spreman sam da dam svoj život za budućnost moga naroda, ako je to potrebno, ali nisam siguran da će to pomoći. Osećam da je ovde u pitanju nešto drugo a ne duhovi smrti naših predaka. Šta mislite o tome?

— U pravu si, — reče Mark. — Tu se radi o nečem drugom a ne o duhovima predaka osvetnika. Morao si još ranije nekoga pozvati da vam pomogne.

— Koga? Kome god smo išta rekli o tome, svak bi nam se smejao. A mi smo isuviše ponosan narod. Uostalom, sve je to stvar naše sudbine i našeg prokletstva.

— Gluposti, vi ste ludi pacovi!

— Možda i jesmo, — reče Oposum skrušeno. — Ali ja sam došao do vas. Treba nam vaša pomoć. Niko sem vas neće to razumeti i neće se prihvatiti toga.

— Dobro, — reče Mark — kada se ovo završi, krenuću s

tobom. Vanda će sama vratiti Poluks do Zemlje.

— Znao sam, komodore, da ćete nam pomoći. Znao sam!

Mark je video suze u njegovim očima.

— Ali pazi, ja ću samo pokušati da vam pomognem, jer je možda sve i iznad mojih moći. Može se dogoditi da ni ja tu ništa ne učinim, već ćete morati da napustite planetu.

— Bojim se da bi to za moj narod bilo isto što i smrt, jer duboko u planeti nalaze se naši hramovi i darovi naših predaka: bez njih mi ne smemo nikuda, a niko se ne sme spustiti dole da ih uzme.

— Videćemo — reče Mark.

Znao je da je to ono najstrašnije. Mišoliki ne smeju da krenu bez svojih relikvija, ne smeju da se spuste u planetu da ih sami uzmu, ne smeju dozvoliti da ih dodirne neki pripadnik tuđeg naroda. Bila je to klopka u koju su upali i iz koje će se teško izvući.

— Videćemo — ponovi Mark.

Posle kratke pauze i tišine Oposum se diže i reče:

— Sada bi trebalo da se vratim na moj brod a zatim pravac kući. Tamo me čekaju. Doći ću kad zvezda precveta.

— Ostani u blizini. Neće ti škoditi takav doživljaj. Možda će ti uliti neku snagu, tebi i tvojim ljudima u brodu. Koliko ih imaš uz sebe.

— Stotinu na brodu, u vašoj paraleli, a još hiljadu na dva broda, na istom mestu ali u paraleli III.

— Odlično, — reče Mark — biće ovo važan doživljaj za vas stotinu. Ostanite. Čim se sve

završi, budi spreman da me prihvatiš.

Otpratio je Oposuma do kapsule i lansirao ga u slobodni svemir, a onda se vratio u apartman. Vanda je već spavala, ali kada je legao pored nje, ona se probudi.

— Gde ti je Oposum? — upita ona.

— Vratio se na brod? — reče Mark i kad se ona sasvim razbudila ispriča joj sve što je čuo od Mišolikog.

— Hoćeš li mu pomoći?

— Moram — odgovori Mark.

— Zaista me uplašio svojom pričom, a još više sopstvenim izgledom. Znaš, toliko sam se uplašio da mi se na trenutak čini da ćemo izgubiti i njega i njegov narod ako ništa ne učinimo.

— Bez Oposuma i njegovog naroda Galaksija bi bila mnogo siromašnija — reče Vanda. — To ne smemo dozvoliti.

— U pravu si.

— Hoćeš li povesti nekoga sa sobom?

— Ne — odgovori Mark. — Idem sam. Naravno, pre toga izvešću o svemu svetlog Andrija.

— A ko će upravljati Poluksom? Ti znaš kad njime lete časnici, brod ne sme biti pod upravljanjem računara.

— Zaboravljaš da si ti po činu iznad mene. Ti si još aktivni general. Brod je navikao na tvoju nežnu ruku.

A ta nežna ruka milovala ga je po maljavim grudima i polako se spuštala naniže, tamo gde se i on budio spremajući se da joj se uskoro sasvim preda.

Brodski računar je samo konstatovao da je u njihovoj sobi

došlo do povećane duševne napetosti, a zatim do nekog opuštanja. Najveći deo energije koju su ispustila njihova tela preuzeli su preko senzora akumulatori broda. Ali, računar je znao da su ipak mnogo više energije predali jedno drugome. Isto tako, znao je da se to ljudskim rečnikom zove – voditi ljubav.

3

Nulta tačka od koje će početi transformacija zvezde bila je sve bliža. Komuniciranje između brodova polako je prestajalo, sve dok u poslednjih petnaest minuta etar nije izgledao potpuno prazan, bez ijednog šuma, sem onih koji su oduvek lutali svemirom. Izgledalo je kao da nema nigde nikoga, a ne stotine hiljada brodova i različitih letilica sa nekoliko miliona bića. Da je slučajno ceo ovaj prostor otvoren i ispunjen nekim fluidom koji prenosi šumove, mogla bi se čuti ta bezbrojna srca kako kuckaju prilagođavajući svoj ritam trenutku koji će doći.

Svi koji su stigli ovamo dobro su poznavali i bili obučeni za vežbu pripreme uoči događaja koji ih očekuje. Bilo je to nešto nalik na molitvu, na neku vrstu starinskih palijskih kazivanja koja su se proširila kroz svemir krajem trećeg milenijuma, kad se obnovilo nekoliko starih veština samoposmatranja i regulisanja pažnje na sopstvene unutrašnje tokove i fiziološka kretanja unutar tela, počev od treptanja očiju do zbivanja u žlez-

dama. Staroj veštini molitve dodata su iskustva drugih svetova, tako da je vežba pripreme predstavljala jedno od najviših duhovnih dostignuća u Galaksiji.

Poslednjih petnaest minuta spoljni svet je skoro prestajao za sve medijume i svi su bili zauzeti isključivo sami sobom i pripremali su se da uskoro otvore oči jer će početi cvetanje. Vežba koju su obavljali u sebi sadržala je tačno onoliko brojki koliko je potrebno da se dostigne trenutak predviđen za početak. Svaka brojka predstavljala je jednu stepenicu.

Možda je najdublja tišina u svim prisutnim bićima nastala u trenutku kad je sve počinjalo, kad se odjednom u svet počela uvlačiti muzika, pa je dolazilo do treperenja nerava ili kako se već moglo nazvati najavljivanje svetlosti što će početi da se rađa sred te tamne zvezde, koja se jedva naslućivala u tami beskraja. U stvari, niko nije mogao da kaže je li to bila muzika, jer je niko nije čuo svojim ušima, niti je mogao da je zabeleži bilo kakvim uređajem, već ju je primao direktno u svest, kao istinu, kao početak obnove bića i svojevrsnu samospoznaju.

Kasnije možda su neki najposobniji uspevali da rekonstruišu ponešto od ritma i boje tonova koji su dospeli do njih, ali je činjenica da dva slična zapisa nisu dobijena. I kao što su zapisi ljudi skupljeni u okviru harmonijskih i kontrapunktalnih formi bili uvek međusobno različiti, tako su se zapisi drugih civilizacija kretali

od potpuno atonalnih do besmislenih šumova, škripanja, zujanja, pucketanja ili čak jauka. Svako je prilikom cvetanja zvezde Marijan primao muziku kakva mu je bila potrebna.

Mark je još od prvog puta čuo uvek istu muziku. Bio je to Četvrti brandenburški koncert, koji se odvijao skoro bezvremenski, prelazeći iz takta u takt kao iz svemira u svemir, od zvezde do zvezde, izjednačavajući u njemu samom sluh, vid i osećaj, čineći njegovo ljudsko biće jednakim zvezdi koja se tu na nekoliko miliona kilometara rascvetavala ili kako je već trebalo nazvati ono što se s njom događalo.

U pravom smislu reći, zvezda se rascvetavala poput neke džinovske čaure psihodeličnog pamuka što gori u raspevanim vatrama. Zvezda Marijan otvarala se poput pupoljka koji prska na nekoliko delova otkrivajući unutrašnje latice u bojama što se prelivaju jedna preko druge, kao da se sloj po sloj listova ili kora ljušti i pokazuje ono što se nalazi ispod, što će se ponovo raspasti, da bi iznutra otkrilo još jedan sloj ili čarobno srce cveta.

Istovremeno dok se rascvetavala, krunečiveliike vatre sa svoje površine, zvezda Marijan ih je ponovo upijala u sebi, da bi ih koristila za neko novo buduće cvetanje. Menjajući neprekidno svoje lice tokom vremena svog cvetanja, zvezda je posmatračima pokazala sve likove i sve slike koje su mogli da zamisle, i koje su, u stvari, odavno nosili u sebi i čekali da se u njima samima otvore i procve-

taju. Ona je potvrđivala njihovu maštu, budila njihove želje, vraćala im praslike detinjstva, ali i arhetipske slike njihovih rasa i same materije koje su se sačuvale u svakom atomu živog bića.

Svak ko je posmatrao zvezdu Marijan tvrdio je da se ona na samom kraju svoga cvetanja pretvara u njegovo sopstveno lice i zbog toga je i dobila naziv »Zvezda ogledalo«. Taj joj je naziv najbolje odgovarao, jer nije bila samo ogledalo lica, već i ogledalo duše, koje prolepšava i oplemenjuje.

Mrak je već bio naviknut na sve fenomene koje je zvezda izazivala kod posmatrača i znao je koliko ona može biti opasna za duševno labilne i nesrećne ljude, jer ona je sve vreme i privlačila silom većom od gravitacije i poput neke crne jame usisavala u sebe one koji nisu bili pripremljeni da izdrže ono što im je ona pružala. Hiljade ljudi i drugih stvorenja prestale su da žive u blizini zvezde i zato je ona dobila još jedan naziv »Zvezda koja zove u smrt«.

I nije bilo ništa neobično kada bi se jedan ili više brodova sunovratio u njene vatre, zajedno sa putnicima koji su tražili identifikaciju ili spas za sebe usred tog opakog cveta. Zvezda Marijan je tako bila i smrt, kao što je bila i novi lepši život za one jake, koji su bili u stanju da se suoče sa samim sobom.

Ali ako je prethodnih sedam puta video skoro istu sliku i čuo istu muziku, Mark je shvatio da postoje i izvesne promene u doživljaju koji je imao. Uvek je pro-

nalazio neku novu boju, nov ritam u već poznatoj muzici, ali je osećao da je to promena koja je prethodno nastala u njemu samom.

Pošto je već odavno dostigao stupanj kad mu više i nije potrebno samoposmatranje, Mark se posvetio praćenju ponašanja čiji se životni ciklus poklapao sa ciklusom zvezde, što znači da je njegov doživljaj bio intenzivniji. Mark je uživao dok je posmatrao dečaka kako netremice i jedva dišući posmatra vatreni cvet, vatrenog leptira ili užareno oko ptice koje je tamo možda video. Mnogo kasnije saznaće i koliko je ovaj doživljaj uticao na Petrusov psihički razvoj.

Još nešto ga je fasciniralo: pogled na brodove koji su ispunjavali čitav region od nekoliko milijardi kilometara. Video ih je kako stoje osvetljeni vatrama zvezde. Činilo mu se kao da beskrajno dugi pipci ili prsti ispruženi iz samog srca ovog vatrenog cveta dodiruju i miluju svaki objekat u okolini. Sve je to podsećalo na ogromnu raznobojnu paukovu mrežu koja se širila u svim pravcima i u koju je uhvaćeno bezbroj crnih mušica.

Dok je sve ovo posmatrao, znao je da ti zraci – koji nisu ni čista svetlost, niti energija, niti poruka uma, niti gravitacija, već sve to zajedno – prodiru kroz oplata brodova i dopiru do svesti svakog posmatrača. Sada je video kako se ti konci svetlosti raspadaju u prah, zatim se pretvaraju u penu, onda u zlatnu auru koja je obuhvatala sve što je bilo prisutno. Zvezda je tako dodirnula svako biće i

svako se biće izjednačilo sa njom – svako prema svojoj meri. Bila je to i tačka kulminacije, vreme od nekoliko trenutaka večnosti, a zatim je fluid što je sve dodirnuo, ta tanana duhovna plazma počeo da se vraća, da bi na kraju trećeg dana, pred očima posmatrača, koji su sve vreme bili budni, opet ostala samo tamna zvezda na čijoj su se površini naslućivale samo pukotine i vatra. Na spojevima velike čaure još su se videli tragovi plamena koji će za nekoliko dana potpuno nestati. Zvezda Marijan će se umiriti ili nastaviti da živi svoj unutrašnji život i pripremati se za novo cvetanje koje će uslediti tek za jedanaest godina.

Plod njenog cvetanja bila je ogromna energija života i smrti, koja se prelila u posmatrača i sve prisutne. Oni su se budili iz transa i osvešćivali od napetosti u kojoj su budni proveli tri dana. Sada je došlo vreme da se stvarno predaju snu.

Još nekoliko sati, pošto je sve završeno, vladala je skoro apsolutna tišina u okolnom svemiru. Bio je to uobičajen proces oporavljanja i odmora, ali onda prvo oživeše komunikacije, doživi i međusobna dogovaranja, a zatim letilice počеше da napuštaju mesta prema utvrđenim koridorima, ka svetovima odakle su došli. Sve se odvijalo po apsolutno savršenom ritmu i redu, kao da svakim od njih upravlja neki računar. U stvari, sve je već unapred bilo regulisano njihovim položajem u orbiti.

Na Poluksu je, međutim, još dugo vladao potpuni mir: svi su spavali iscrpeni doživljajem. Jedino je Mark bio potpuno budan. On je podigao Petrusa iz fotelje i odneo ga u krevet, a zatim je to isto učinio i sa Vandom. Iz svog apartmana proverio je komandnu salu broda i video da ga časní Andreo čeka.

Kada je ušao u komandnu salu, stari je sedeo i pušio veliku smrdljivu cigaru, žmirajući svojim staračkim očima. Kad je na vratima ugledao Marka, nasmešio se i rekao:

– Daj da nešto popijemo.

Mark otvori svoj mali bife ispod komandnog pulta i odande izvadi bocu ledenog pića s ukusom maline, koje je stari naročito cenio, a odnedavno i on sam.

Pili su čuteći, a onda stari reče:

– Bilo je dobro. Silno je bilo!

– Zar? – upita Mark.

– Jeste, kao nikad ranije, ali, na žalost, to je moje poslednje prisustvovanje cvetanju.

– Možda se šalite – reče Mark.

Bilo je glupo da tako govori, jer je dobro znao da se stari ne želi podvrgnuti nijednom procesu podmlađivanja, jednostavno – smatrao je da se naživeo i odredio dan svoje smrti. Pripadao je klasičnoj vrsti tradicionalista. Onih koji su želeli da u jednom dahu odžive svoj život od rođenja do smrti, ne remeteći taj ritam nikakvim podmlađivanjem, hibernacijom ili vremenskim zavrzlamama. Smatrao je da je to najpoštenije.

– Ne šalim se – reče starac.

– Možda bih umro još ranije da nisam čeznuo da ovo vidim. Zbog toga je vredelo živeti malo duže. Bilo je lepo i uzbudljivo, i potreslo me je iako, priznajem, od svega ništa nisam shvatio.

– Znam – odgovori Mark, – nisam ni ja.

– Kako? – upita stari zaprepašćeno.

– Tako, ovo sedmi put posmatram, a ipak ne shvatam šta se događa. Zvezda Marijan zauvek će ostati neshvatljiva pojava.

– Nadam se – odgovori starac. – To bi bio jedini način da zauvek ostane tako čarobna.

Posle nekoliko minuta ćutanja starac nastavi:

– Mislim da si imao nešto da mi kažeš.

– Da – reče Mark i ispriča mu sve što je saznao od Oposuma. A onda zatraži dozvolu da napusti Poluks.

Stari je neko vreme razmišljao, a onda reče:

– Bojim se da nije u pitanju kakva glupost, ali nikad se ne zna. Idi ako hoćeš. Ne bi bilo dobro da se išta desi tom narodu, iako mi baš nisu naročito dragi. Ipak, oni su članovi naše federacije a imaju i zasluge za mir koji trenutno vlada. Što se tiče komande na Poluksu, imam puno poverenje u gospodu Silard. Ona će upravljati brodom kao i ti.

– Svakako – reče Mark. I hvala vam. Zaista mislim da treba otići na Kaus Medijus. Siguran sam da se tamo događa nešto neobično. Nisu u pitanju samo Mišoliki, jer opasnost se može i proširiti.

– Idi i obavi to – reče starac sklapajući oči od umora.

Zvezda Marijan više se nije mogla videti, nisu je mogli zabeležiti ni najosetljiviji uređaji, kao da nikada nije ni postojala, i kao da se sve oko nje nije događalo nekoliko dana i ispunjavalo svojom životnom moći milione bića. Sve letilice su se razile i nestale ka svojim matičnim svetovima, ili ko već zna kakvom svom cilju. Jedino se Mark Silard nije više nalazio u svome slavnom Poluksu, već u jednom drugom brodu, na dugoj crnoj krstarici, jednoj od onih čudnih mašina kakve je imao samo Mali Oposum, princ Mišolikog naroda. Poluks je sada leteo sasvim drugim pravcem, njime je upravljala general Vanda Mond, vodeći ga u pravoj liniji, sekući vremenske meridijane kako bi što pre stigla do Zemlje.

U brodu Mišolikih Marka je zbunjivala oskudnost opreme i primitivan uređaj za upravljanje. Video je samo nekoliko senzorskih dugmadi, ručicu za upravljanje i sedam pedala. Mali Oposum se, međutim, koristio isključivo ručicom, a pedale nije nikada upotrebljavao jer nije znao čemu služe.

— Pojma nemam — odgovorio je Marku, — mi ne gradimo brodove već ih nalazimo, kupujemo ili krademo. Ovaj smo pronašli napušten u jednom zabitom kutku svemira. Izgleda da je pripadao nekom biću sa sedam udova kojima je moglo da sinhronizuje upravljanje, jer što god smo pokušavali

da uradimo s pedalama — nije išlo. Ali, ja se ne brinem zbog toga, jer brod i ovako leti bolje nego ijedan koji sam ikad imao.

Na komandnom pultu Mark tada ugleda i dobro poznate komande laserskih i neutrons-kih topova. To je sve očigledno naknadno ugrađeno i verovatno je pripadalo ljudskoj civilizaciji. Bili su vrlo slični onima na Poluksu, a to znači da im je moć bila maksimalna.

— A ovo? — upita Mark.

Oposum se malo promeškolji u svome sedištu, ali reče:

— Pa, to smo mi sami nabavili. Ovaj brod nije imao oružje ili ga mi nismo pronašli, jer u drugu polovinu još nismo uspeli da prodremo. I ko zna čega tamo sve ima. Možda su tamo čak i njegovi pravi vlasnici.

Oposum se kreveljio pokušavajući da izbegne drugo Markovo pitanje.

— Kako si dobio dozvolu za ugrađivanje ovakvog oružja, i kako si ga uopšte nabavio?

Komodor je znao da je bilo gotovo nemoguće zvanično nabaviti teško oružje, a dozvolu i apsolutno nemoguće! Postojao je samo ograničen broj službenih letelica koje su mogle biti opremljene teškim oružjem, među njima i Poluks, ali su zato i njegovi kontejneri energije i antimaterije bili prazni.

Oposum se na pitanje nasmejao i malo gurnuo na oči svoj ogromni cilindar:

— Ej, komodore! Za lov danas možeš da dobiješ šta god hoćeš. Pogotovo za lov kakvu ja mogu da ponudim.

— Dobro, — reče Mark — recimo da me ne zanima od koga

si to nabavio, iako bi trebalo i to da znam. Zanima me koliko si platio?

– Šta mislite?

– Milijardu dijurni?

– Nikad ne biste pogodili. Platio sam ili mnogo više ili ništa. Zavisi od toga koliko vredi ono što sam čoveku dao.

– Šta si mu dao?

– Ono što vi zovete »siva komora«. Koliko to vredi?

Siva komora? Koliko ona vredi? Nije se uopšte radilo o njenoj vrednosti već o njenom značaju. A to je Marka još više uznemirilo nego laserski i neutronske topovi, jer se radilo o nečemu što je u Galaksiji najstrože kontrolisano. Siva komora bila je fenomen, vremensko-materijalni fenomen, neka vrsta čvorišta u kontinuumu, i niko je, sem Saveta Ujedinjenih svetova, nije smeo posedovati. Jedino ljudsko biće koje je ikada imalo u vlasništvu ovakvu komoru bio je Petrus Veliki, ali on ju je negde sklonio i tako ona je ostala van upotrebe.

A šta je siva komora, izgleda da ni Oposum nije tačno znao, kada ju je tako lako ispustio iz ruku. Bio je to objekat, neka vrsta kontejnera ili mehura, sačinjen od nepoznate materije što je podsećala na ljusku jajeta, na mutno staklo, i spolja je bila stvarno nalik jajetu. Njena opna bila je propusna za živa bića i sve što ona mogu poneti sa sobom, ali je zato bila neprobojna za sve vrste oružja, čak i za laserske, neutronske i antimaterijske mlazeve. Ništa joj nije mogao nikakav udarac, pritisak, vatra ili bilo šta drugo.

Jasno je bilo da siva komora ne pripada nijednoj od poznatih civilizacija niti se uopšte moglo utvrditi njeno poreklo. Prva je otkrivena slučajno, tek oko trećeg milenijuma, u erupciji jednog vuklana rođenog na Alpima, a onda su na Zemlji otkrivene još dve, jedna ispod leda Antarktika, a druga na dnu Saharskog mora. Sve tri su se sada nalazile pod nadzorom Saveta u Atlantisu. Četvrta, pronađena na Jupiterovoj Evropi, data je Petrusu Silardu. Kasnije je otkriveno još mnogo ovakvih komora u skoro svim naseljenim svetovima, pa i na nekim nenaseljenim i još mrtvim planetama.

Bilo je teoretičara koji su pretpostavljali da postoji zakonitost u rasporedu kapsula i predlagali formulu za izračunavanje, koja je izgledala ovako: $Mx/g = F$. F je predstavljalo broj kapsula na jedinicu broja naseljenih svetova u jednom regionu, ali sve je to bilo uslovljeno celokupnom vrednošću gravitacije u sistemu. Bila je to, naravno, teorija koja kao ni mnoge slične nikad nije dokazana.

Međutim, nevolja sa ovim komorama bila je u tome što su imale čudesnu moć, jer se kroz njih moglo kretati, skoro koračati kroz kontinuum. Tako se nekom vrstom skokova kroz svemir lako stizalo od komore do komore, čak do kraja Galaksije, i prolazilo se kroz nemoćne prostore i fluide. Zakon ovog kretanja nije bio poznat, niko se čak nije ni usuđivao da razmišlja o njemu.

Ali, svima je bilo jasno da ih je neko nekada postavio, neko

toliko moćan da ne treba o njemu ni razmišljati, i da su mu, verovatno, služile kao osmatračnice preko kojih će pratiti razvoj planeta i života, ili će preko njih rasejavati život.

U samom početku ulazak u njih nije bio zabranjen i mnogi avanturisti, ne poznavajući zakone kretanja, uputili su se sa njima u lutanje svemirom, ali pošto se vrlo mali broj vratio, na njih je stavljena zabrana i sve poznate komore stavljene su pod ključ. Znalo se međutim, da neke još postoje, ali se nije znalo ni gde su ni ko se njima kreće.

Eto, sad je Mali Oposum pronašao jednu i prodao je. U stvari, zamenio je zabranjeni objekat isto tako zabranjenim teškim oružjem. Mišoliki nije znao da svaka komora mora ostati na planeti na kojoj je nađena, jer je ona deo lanca kojim se kreće. Svaka ima svoj smisao. A, pre svega, svaka poznata komora služila je kao jedan od tačaka odbrane Ujedinjenih svetova, u stvari – kao potencijalna tačka odbrane.

Mark se pitao da li je Oposum pokupio neku komoru koja je bila upisana u karte, što bi izazvalo velike gužve, ili se domogao neke od nepoznatih.

– Gde si našao komoru?

– Bila je kod nas na planeti. Pronašli smo je u dnu jednog hodnika.

– Što je nisi prijavio Savetu?

Oposum iskrivi lice od smeha i Marku bi jasno šta to znači.

– Komodore, – reče zatim Mišoliki – prvo, ja nisam znao da je to neka važna sprava, a onda – nešto tako naručio mi

je jedan gospodin već odavno, i tražio sam samo gde ću da je ukradem.

– Ko je taj čovek?

– Čovek je – reče Oposum.

– Nije Mutant ili neko slično prljavo đubre. Bar ja verujem da je čovek.

– A ako je kiborg? – upita Mark.

– A ne, njih nanjušim na milion milja. Nijedan ne bi preživeo susret sa mnom. To je čovek – veliki gospodin. Pravi gospodin. Ali ne mogu vam reći njegovo ime. Obećao sam.

Mark više nije insistirao na tome, iako je osećao da će se iz svega ovoga izleći mnoge komplikacije i da će ime tog gospodina morati da se otkrije.

– Dobro – reče on, čuvaj tajnu za sebe!

5

Do Kaus Medijusa 7 trebalo je putovati najmanje dvadeset dana, sem ako ne napuste ovaj galaktički sistem i krenu nekom prečicom kroz hiper-svemir ili treću paralelu. Mark je voleo da putuje sa Mišolikim, jer je to uvek bio let ispunjen trikovima koje nije poznao nijedan pilot hominidskih vrsta i rasa. Oposum je leteo zabranjenim ili nedostupnim koridorima, koristio je nepoznate prolaze kroz zvezdana jata ili oblake gasa i prašine u koje je uranjao, a zatim iz njih upadao u neki paralelni prolaz i iskakao na sasvim neočekivanim mestima. Mališan nije nikad

koristio galaktičke karte niti računar, već je leteo na osnovu svoga poznavanja ili čak možda osećanja celokupnosti svemira. Koliko je komandantu bilo poznato, Oposum nikad nije grešio, jer teško bi izvukao živu glavu da je jedan jedini put napravio grešku.

Njegov let izgledao je besmisleno riskantan i svaki drugi putnik sem Marka Silarda osedeo bi od straha posmatrajući kako se Mišoliki princ ponaša za komandama broda i kakve puteve bira. Mark je međutim toliko puta leteo s njim, uvek u drugačijoj letelici, i bio je potpuno spokojan što se tiče bezbednosti, ali i uvek na novi način oduševljen onim što je doživljavao.

Sad je sedeo zavaljen u veliku fotelju za komandnim pultom i, po njenoj širini, shvati da se zaista radi o pilotima koji su morali imati sedam nogu za upravljanje brodom, jer je fotelja baš imala takvu širinu i kaiševe za vezivanje pilota. Oposum je međutim dodao za sebe neko smešno malo sedište ukrašeno lobanjama guštera i zmija.

— Pacove, — reče Mark — hajde objasni mi sada ponovo i, ako možeš, malo bolje — kakvi su to kod vas duhovi? Sve mi se čini da je to neka vaša ludost.

— Nije komandante, videćete. To je jeziva stvar, neko hoće da utamani moj narod. Ljudi zbog toga gube volju da žive, umiru od straha ili od melanholiije, vrše samoubistva.

— Dobro, šta vam sve rade ti duhovi?

— Šta nam ne rade. Tresu planetu, lupaju nas po njuškama,

dave, urlaju i cvile u našim hodnicima. Samo što nas još ne siluju. A ko zna, možda sada i to već rade. Mora da nam ih je ostavio Veliki Kiborg kada smo mu preoteli planetu.

— Neće biti — reče Mark suzdržavajući smeh. — To ne liči na njega. On se nije bavio takvim stvarima. Da je želeo nešto da učini, on bi postavio bombu da raznese planetu, jer je voleo velike stvari poput one kad je hteo da uništi Zemlju. Ta megalomanija došla mu je i glave. U pitanju je nešto drugo. Reci mi, kad se to tačno pojavilo?

— Pre pet meseci. Sećam se dobro dana kad je to počelo. Baš kad smo otpratili Silmara od Tolimana.

Čim je to izgovorio, Oposum se trže, shvati da se izleteo, a to Marku nije promaklo, te ga nezainteresovano upita:

— Trgovali ste sa kolekcionarem?

Silmar od Tolimana bio je kolekcionar, jedan od onih čije je ime bilo poznato celoj Galaksiji.

— Aha, — reče Oposum — prodali smo mu neke smešne stvarčice, kože tigrova i komad mesa velike ljav.

Jasno se videlo da mališan laže. Možda su mu nešto od toga i prodali, ali to se sigurno moglo nabaviti i na nekoj drugoj strani. Očigledno, u pitanju je bio veći posao.

— Od njega ste dobili ove topove? — reče Mark ne gledajući Oposuma već samo osluškujući njegovo disanje, jer će se mali tako najlakše odati.

Oposum je ćutao i šmrkao kao da nije čuo pitanje. I Mark

je sada već skoro sve znao. Bilo mu je jasno da je Silmar od Tolimana dao topove za sivu komoru. Ona je za njega predstavljala neocenjivo blago, jer se pomoću nje može dospeti na najudaljenija tržišta i svetove, gde će brzo i efikasno uvećati svoju kolekciju. Njegova velika zbirka u svetovima Kentaura postaće sada još veća.

— Prevario te je, — reče Mark, — ti si mu za ove topove dao sivu komoru, a mogao si da dobiješ šta god si želeo. On te je prevario, budi u to siguran. Uostalom, ti si ipak suviše naivan za njega; prevario je on i mnoge druge. Za sivu komoru mogao si da tražiš i top sa antimaterijom, i mnogo šta drugo.

Oposum je samo ćutao i šmrkao. Mark je međutim nastavio:

— I još te je uvalio u nevolju. Ako se otkrije šta se dogodilo, možeš dvostruko da odgovaraš. Trgovao si nedozvoljenim stvarima.

— On mi je rekao da je to samo kolekcionarska razmena, da tako i objasnim ako me neko pita.

— Znam, — reče Mark — ali ona je dobro Federacije i niko je drugi ne sme posedovati.

— Ona je pripadala našoj planeti a ne Federaciji. Koliko znam, mi nismo pravi članovi Ujedinjenih svetova — reče Oposum.

— Da, — odgovori Mark — ali ste stanari planete koja pripada Ujedinjenim svetovima. Vlasnik nekretnina je Savet.

Oposum je šmrkao i škripao zubima, i brkovi su mu se tresli od besa.

— Da pacove, Silmar mora da vrati kapsulu!

— Ali, ja neću da mu vratim topove!

— To je tvoja stvar. Nagodi se s njim kako znaš. Prodaj mu u zamenu neke svoje gluposti, ali kapsula se mora vratiti na mesto odakle je izneta, i to što pre — dok se ne dogodi neko zlo. Ona je deo sistema, a sistem ne sme biti okrnjen.

— Ne znam — reče Oposum.

— A ja znam — odgovori Mark. — A sad, znaš li bar gde se nalazi Silmar?

— Verovatno na Tolimanu 3. Tamo mu je glavni stan i kolekcija.

— Bilo bi lepo da je tamo, ali ja mislim, prinče, da je on već odavno na putu i da ćemo imati dosta muke da ga pronađemo. Oko toga ćemo imati veliku gužvu, osećam je u želucu.

Oposum je ćutao, pažljivo prateći grupu ledenih gromada koje su preticali. Usporio je svoj brod, da malo bolje razgleda gromade koje su zaista bile ogromnih dimenzija, možda čak promera nekoliko hiljada kilometara: kao da su neki džinovski okeani odleteli sa neke planete i sledili se u vasioni.

I Marka je to zanimalo, jer ga je podsećalo na davno istraživanje u takvom komadu leda. Setio se jezivih i potresnih slika zamrznutih gradova i bića, u ledu koji plovi kroz večni svemir. Za njega je to bila jedna od avantura u kakve se upuštao u svojoj mladosti. Malo je ljudi imalo takvu smelost, ali on i Silmar od Tolimana, onda samo Silmar Polgrin, i još jedna grupa mladih ludaka upustila

se u to. Rezultati do kojih su došli istražujući u tom ledu bili su spektakularni i pomogli su da se protumače neke civilizacije, čiji su tragovi deset godina ranije pronađeni na jednoj razvaljenoj planeti Altaira.

— Komandante, — reče Oposum posle nekoliko minuta ćutanja i šmrkanja — a da nas baš Silmar nije prevario i ostavio nam te duhove? On ima raznih čuda, koja uvek nosi uz sebe. Možda hoće da nas istera sa planete?

— Ne, nisi u pravu, — odgovori Mark — on je, što se toga tiče čist.

— Nisam baš siguran — reče Oposum češajući se iza uha.

Kada god ga je video da se tako češe, Mark bi uvek pomislio da ga ujedaju buve. Ali Oposum više nije imao buva. Mark se, međutim, sećao vremena kada je kod Mišolikih bila moda da na sebi uvek imaju nekoliko zlatnokrilih buva sa Izara. One su ih ujedale i pravile im neprijatnosti, ali su lepo izgledale na njihovom krznu, pogotovu kad su bile dresirane.

— Koliko imamo do tvoje planete? — upita Mark.

— Tamo smo za samo dvadesetak sati. Čim presečemo ekvatorijalni vremenski meridijan, uskočićemo u paralelu jedan i odmah stižemo. Dotle, možete da odspavate, i to bez brige.

— Kad ti kažeš, — reče Mark, izvali se preko fotelje i odmah zaspao.

Oposum se osvrnu prema njemu diveći se toj komandantovoj veštini. On sada nije mogao da zaspi, želeo je da Marka što pre odvede do Planete onćinie-

nih, kako bi mu pokazao veliku nesreću svoga naroda. Znao je: Mišolikima može pomoći jedino komandant Silard i niko više. Mudar je, vešt, snažan, hrabar i lukav, voleo je Oposumov narod, a to je bilo najvažnije!

6

Blagi dodir probudi Marka iz dubokog sna. Čim je otvorio oči, bilo mu je jasno da su stigli. Svi uređaji za pultom su mirovali, a svetlo u kabini bilo je prigušeno. Kraj njega stajao je Mali Oposum, ozbiljna i skoro tužna lica. Mark je to jasno video po njegovoj opuštenoj njušci. Izgledao je kao da mu nije prijatno što se vratio kući i što sad mora da se opet suoči sa svim neprijatnostima i opasnostima koje ga ovde očekuju. Mark, protežući se, ustade iz velike fotelje.

— Znači, stigli smo — reče — pa, hajde da izađemo! Šta će-kaš? Jesi li proverio da li je na polju sve u redu? Da li nas očekuju?

— Ej, komandante, — prošaputa Oposum — strah me je i da pomislim na ono što nas očekuje. Možda tamo nema više nikoga živoga.

— Šta lupaš bez veze?! — naljuti se Mark.

Ali čim su proverili uslove za izlazak, otvorili vrata na komori i ugledali površinu planete, postalo mu je odmah sve jasno. Prvo je ugledao veliku platformu koju je nekada koristio Kiborg kao putujuću kulu oko planete. Bila je sva u raspadanju i crnela se od tela Mišoli-

kih koji su je načičkali. I ne samo džinovska metalna platforma, već i sav prostor oko nje bio je ispunjen telima Oposumovog naroda. Čučali su jedan kraj drugoga, nesrećni, zbunjeni, drhteći od straha, zime i gladi.

– Vidite li ovo, komodore? – upita Oposum.

Mark je zaista bio zaprepašćen. Nije mogao da veruje da su Mišoliki, čitav jedan narod, napustili svoje udobne i tople jazine u šupljinama planete, topli mrak i polumrak u kome su oduvek najviše voleli da žive i vode svoj raskalašni život parenja, zdranja i cićanja, da bi se sada našli u ovom nevremenu. Bilo je sigurno veliko i strašno zlo koje ih je nateralo da se smrzavaju i peku, da ih tuku vetar i pesak. Narod Mišolikih bio je izložen propasti.

Iako mu se sve dosad činilo da Oposum preteruje, Mark je video da je sve čak i strašnije. Stajali su tako njih dvojica očekujući nekoga da im pride i podnese raport svome gospodaru. Tek posle nekoliko minuta, jedan mali bedni stvor, kost i koža, umrljane dlake, prljave uniforme, krmeljivih očiju, nenoružan i bez kape, nekako se dovuče do piste i salutira.

Oposum ga jedva pogleda, a još manje je, od sramote, smeo da gleda Marku u oči, jer je pred njim stajao njegov prvi oficir, komandant vojske, njegov lični zamenik, kandidat za presto u slučaju smrti.

– Oprostite, komodore – reče Oposum.

Kada se oficir povukao, pošto je izgovorio neku vrstu piska-

vog raporta, Mark se obrati Oposumu:

– Nisam verovao da je ovako gadno. Ovde se stvarno pojavio đavo.

– Duhovi smrti, komodore!

– Da, da, – nastavi Mark – možda su duhovi vaših predaka, ali ja mislim da je ipak nešto drugo.

– Došao nam je sudnji dan, gospodine.

– Ne lupaj, pacove, – reče Mark ljutito, – ti znaš da su to samo legende. U pitanju je nešto drugo i moram to da istražim, i to odmah. Hajdemo mališa!

– Kuda, komodore? – upita uplašeno Mišoliki.

– Da vidimo te duhove.

– Ali komodore, Mark, – propišta Oposum prestrašeno. Mark ga nikada nije video takvog. Zar je moguće, pitao se u sebi, da se jedan tako hrabar i drzak mališan, koji je bio u stanju da se bori protiv najljućih ratnika galaksije i da zubima zakolje džinovskog vuka, odjednom pretvori u najbedniju krpu koja nema snage da se suprotstavi nematerijalnim silama na njegovoj planeti.

– Idemo – reče oštro Mark.

– Zato si me i doveo. Povedi me do najbližeg ulaza u podzemlje.

Prošli su kroz gomilu Mišolikih koji su sedeli na pesku, drhteći, sklupčani jedan kraj drugog. Jasno se videlo da su izgladneli i izmučeni onim što su već danima doživljavali. Mali Oposum nije se osvrtao na svoje sunarodnike, kao da je namerno odvrćao glavu od njih stideći se što su u takvom stanju. Bio je to sada narod koji

umire zbog besmislenog straha od nepoznatih sila koje su, verovali su, došle da ih kazne.

Oposum i Mark su pošli ka zgradi koja se nalazila desno od velike piste. Sada je ličila na pravo avetinjsko zdanje; razbijenih prozora i raznetog krova, bila je sva izgrebana i izudarana. To Marka podseti na propast nekih ranijih civilizacija.

Mišoliki se zaustavi pred ulazom i komandant primeti kako drhti od straha. Očigledno, mališan nije imao hrabrosti da dalje vodi ili sledi svoga prijatelja.

— Dobro — reče Mark smirujućim glasom. — Ostani tu! Ja sam idem dole. Znam da imaš hrabrosti za četlu ljudi, ali ovo je ipak jače od tebe. Nisi ti tome kriv! Čekaj me ovde.

Kao da mu je dodeljen najlepší mogućí dar, Oposum se odjednom rascveta od sreće i zadovoljstva što ne mora da se spušta u tunele svoje planete, iako se tamo nalazilo sve što je imao. Mark proveri svetiljku koju mu je Oposum pružio, a onda kvrcnu mališana po šeširu i nestade kroz vrata razvaljene zgrade.

To je nekada bila pristanišna zgrada. Pripadala je službi za prihvát retkih putnika i istraživača: još i sada su se videli delovi računarskog i robotskog sistema koji je savršeno zamenjivao posluđu čítava dva ili tri stoleća. U vreme kada su planetu držali Kiborzi, ona nikome nije koristila, ali je ipak dobro održavana, u stvari samoodržavana. Kasnije, kad su se ovamo naselili Mišoliki, zgrada je prepuštena njihovoj radoznalosti i

rušilačkom nagonu i polako se počela pretvarati u ruševinu, kao uostalom i sve drugo što se nalazilo na površini planete. Međutim, ono što se nalazilo ispod tla dobro je sačuvano, jer se tamo odvijao život ovog naroda, koji je njegov smešni vladar polako nastojao da civilizuje.

Mark brzo pronađe ulaz u hodnik koji je vodio dole i nestade u tami koja ga je tamo očekivala. Uključi snažnu svetlost lampe i osvetli zidove sačinjene od meke, skoro porozne stene. Dole se već osećao miris karakterističan za Mišolike, ali Mark nije mogao da bira. Ako je već došao da im pomogne, morao je da se spusti dole. Uperio je svetiljku u zid i pronašao oznaku hodnika. Znao je, ako ne zapamti brojeve hodnika kojima se bude kretao, lako mu se može dogoditi da izgubi mnogo vremena u povratku. Teško da će se iko od Mišolikih usuditi da siđe i da ga potraži.

Išao je tako pola sata, pažljivo pamteći oznake hodnika, i nije sreo ništa što bi podsećalo na duhove ili na živa bića koja se kreću podzemljem. Onda je na jednom širokom raskršću mnogih hodnika ugledao veliku staru fotelju, koju su, ko zna odakle, dovukli njegovi prijatelji i spustio se u nju da malo predahne. Uplašio se da mu se može dogoditi da ne sretne duhove ili da se mimoide sa njima, a što je najgore — da se možda oni uplaše njegove pojave.

U trenutku kada se spremao da krene dalje, učini mu se da oko svoga lica oseća strujanje vazduha i on se zaustavi, pot-

puno smiri disanje, očekujući šta će se dogoditi. Njegovo unutrašnje čulo govorilo mu je da je neko u blizini i da se sprema za kontakt sa njim. Iako je to bio vrlo slab impuls, on je, na osnovu ogromnog iskustva u kontaktima sa nepoznatim, dobro znao da će se to svakog trenutka dogoditi. Nastavio je mirno da diše i ujednačio energetski naboj u svom telu. Bilo je to prvo pravilo koje se primenivalo u susretu sa nepoznatim.

I zaista, počelo se događati nešto što je verovatno užasavalo Mišolike, što ih je isteralo na mraz i sunce, na surovu površinu planete. Neka topla, skoro nematerijalna sila dodirivala je Markovo lice. Milovala mu je prvo obraze i vrat, a zatim se spuštala na ruke i ponovo vraćala na lice. Nije to bilo ni neprijatno, a kamoli užasno, ali Mark je znao koliko to može da bude strašno za njegove mišolike prijatelje. Nekoliko trenutaka kasnije komodor je osećao da ga ono obuhvata celog, da je svud oko njega i da pokušava da mu nešto saopšti. Odluči da ustane, ali ga to nepoznato nije sprečavalo, već kao da se malo povuklo. Mark sede, a ono mu se ponovo vrati i obgrli ga. Sad je, izgleda, bilo još očajnije i još bespomoćnije.

Pitao se kako da uspostavi kontakt sa silom koja je kraj njega i Mark prošaputa nekoliko reči, u stvari šumova, formula koje su mogle poslužiti za uspostavljanje kontakta sa nepoznatim bićima. Nijedna rečenica koju je zatim izgovorio nije pomogla i bilo je očigledno da reči i šumovi nisu dobar način.

Shvatio je da se verovatno radi o nekoj mentalnoj sili, zato napreže svoj duh kako bi odvojio deo svoje svesti i usmerio je u slobodan prostor. Bio je to naporan i spor proces, ali ni to nije dalo nikakvog rezultata.

Očigledno, radilo se o sili ili o biću sa kojim se ni na jedan klasičan način ne može uspostaviti kontakt. Možda jedino pomoću onoga što su svi zvali Brbljivica koja čuti? Bio je to univerzalni komunikator za susrete sa ne-hominidskim bićima. Ali, Mark kod sebe nije imao tu spravu. Najbliža takva sprava nalazila se na Zemlji, a to je još najmanje desetak dana straha za njegove prijatelje. Naravno, postojala je mogućnost da se veza ne ostvari ni univerzalnim komunikatorom, ali na to nije želeo da misli. Isprobao je još nekoliko poznatih načina menjajući impulse svetlosti sa Oposumove lampe, zatim je smanjivao i dizao napon u baterijama na svom neutronsom pištolju, ali sve je bilo uzalud. Sve vreme osećao je da ga biće što se nalazi oko njega moli za pomoć, za spas.

Bila je to zaista besmislena situacija. Našao se između dve vrste stvorenja kojima je potrebna pomoć, a koja jedno drugom donose nevolju. Ali, očigledno, bez univerzalnog komunikatora nije mogao ništa da učini. Znao je da mora da izađe odavde i da ode čak do Zemlje.

— Šta mogu dušo — reče. — Idem i kada se budem vratio, verujem da ćemo se napričati.

Ustao je i krenuo nazad. Morao je požuriti ako želi da spase svoje prijatelje i »duhove«. Dok

je išao hodnicima čije je brojeve pokušao, učini mu se da iza sebe čuje neki lak jecaj. Okrenu se i na kraju hodnika ugleda neko električno pražnjenje ili fuorescenciju, a onda se kroz celo podzemlje začu dugi i bolni jauk koji je bezbroj hodnika umnožavao i produžavao. Bio je to jauk nekog ko je izgubljen i duboko nesrećan i Mark oseti kako i njega samog zabole srce. To još više ubrza njegov korak jer je znao da od njega zavisi sudbina ovih nesrećnika.

Krik neopisive tuge pratio ga je do samog izlaza, gde ga je čekao Oposum, sav slomljen od umora. Kad ugleda Marka, on skoči i potrča mu u susret.

— Komodore, uplašio sam se za vas!

— Uplašio si se ti za svoje dupe, pacove — reče Mark — jer da sam nestao, ti bi bio otpisan.

— Uplašio sam se zato što ste otišli bez pravog oružja.

— Oružje mi tamo nije bilo potrebno. Dole nema opasnih stvorenja. To su najnesrećnija bića koja sam sreo.

— Jeste li ih sreli?

— Da, — odgovori Mark — ali to sigurno nisu duše vaših pokojnika, niti ikakvi osvetnici, već neka nesrećna bića koja su tu zalutala ni sam ne znam kako. Možete slobodno da se vratite u svoje jazbine, ništa vam neće učiniti.

Oposum se strese od užasa.

— Br, br! Kako je strašno kad počnu da vas dodiruju svojim nevidljivim prstima i telima.

— Naprotiv! — reče Mark. — Mislim da su vrlo prijatni i duboko nesrećni. Oni samo žele

da im neko pomogne isto kao što to i vi želite. Ništa ne bi smetalo da im se pridružite.

Oposum samo odmahnu glavom. Očigledno ni po cenu smrti njegov sujeverni narod ne bi se spustio dole i pridružio duhovima.

— Onda, moraćete da pričekate do mog povratka sa Zemlje. Dok ne donesem univerzalni komunikator, ne mogu uspostaviti kontakt sa duhovima. Objasni svojim ljudima da će morati još da čekaju. Nadam se da mogu izdržati tih nekoliko dana.

— Komodore, njih održava jedino još nada da ćete ih vi spasiti.

Oposum pozva nekoliko svojih vojnika i objasni im nešto vičući smešne grlene reči, a onda se pridruži Marku koji se već penjao u brod.

— Koliko nam treba do Zemlje? — upita Mark.

— Komandante, trudiću se da stignemo za tri dana.

— I tri nazad — reče Mark. — Nije li to suviše? Da li će ovaj narod izdržati?

— To je ponosan narod. On mora da izdrži.

Oposum je bio u pravu. Njegov narod je bio ponosan, ali mnogo više žilav i otporan na sve, iako je bio samo narod sličan pacovima, i po izgledu i po načinu života. Ali to je baš ono što ih je činilo neuništivim. Ovaj doživljaj samo je kaljenje za nešto još strašnije, što ih možda čeka u budućnosti.

Oposum je let do Zemlje izveo na način kakav Mark nije mogao ni da zamisli. Iako je bio možda najiskusniji živi pilot među zvezdama, Mark se nije snalazio u koridorima koje je pronalazio njegov mišoliki prijatelj. Mogao je samo da naslućuje kroz koja zvezdana jata lete, iako mu je bilo poznato da od Kaus Medijusa do Sunca nema zvezda i da tuda vodi skoro prava linija pustog svemira. Ali, bilo je očigledno da je mali pilot koristio neki drugi, čak možda i duži put, na kome je mogao da razvije mnogo veću brzinu. Na svakom brodu izgrađenom na klasičan način i na osnovu ljudske tehnologije, on bi na nekom od kontrolnih monitora mogao da prati liniju kretanja, ili bi čak na velikoj demonstracionoj ploči video ceo sektor leta; ovde, međutim, nije bilo ničeg od svega toga. Na monitoru su se samo menjale boje i kabinu je ispunjavao jedva čujni signal, kao da je milovao uši. Izgleda da je baš to služilo Oposumu da se dobro orijentiše.

Komandant nije želeo da se meša u ovaj let: sve je prepustio malom prijatelju diveći se njegovoj veštini. Tri dana koliko je let trajao, tačno onoliko koliko je obočao Oposum, prošli su vrlo brzo, iako su međusobno izmenili vrlo malo reči, najviše zbog toga što je Mark uglavnom spavao. Kada je isticao šezdeseti sat, Oposum dodirnu Marka šaplom i probudi ga.

– Tu smo – reče tiho i pokazala sjajnu zvezdu koja je snažno svetlela i Marku se činilo da na svom licu oseća njenu toplotu. Odmah je prepoznao Sunce.

– Da li si uspostavio vezu sa kontrolom leta u sistemu? Oposum klimnu glavom i pokazao oznaku u uglu monitora. Bio je tu ispisan neki broj, a zatim i čitav niz kratkih šifri. Bio je to broj njihovog leta, dozvola za kretanje kroz Sunčev sistem i koridor kojim treba da se kreću.

– Kako uspostavljaš vezu sa kontrolom?

– To mora da se kuca – reče Oposum.

– Mark odavno nije koristio tako zastareli sistem i čudilo ga je da ovako moćna letelica koristi sistem već odavno izbačen iz upotrebe. Možda se radilo o graditeljima koji su bili nemi ili su imali neki drugi način komuniciranja. On stavi ruku na senzore i otkuca poziv za Mesec. U trenutku kad je završio počeo da stiže odgovor koji se odmah ispisivao nad kontrolnom tablom.

– Dobrodošli, komandante. Pratim vas, već vas odavno pratim i pitam se ko je u toj spravi? Ali, kad sam saznao da pilotira njegova mala setlost, bilo mi je jasno da ste i vi tu. Vaš let je dobio prioritet, najavljeni ste kod Vrhovnog, a o vašem dolasku obaveštena je vaša porodica. U stvari, stižete u isto vreme kada i Poluks. Jedino što Poluks ima pravo prvenstva na pisti.

– Zar još nisu stigli? – upita Mark. – Gde su se zadržali?

– Nigde, koliko ja znam – odgovori Mesec. – Leteli su

maksimalnom brzinom, ako ne i brže.

Mark je izgubio iz vida da je Poluks leteo službeno, da je u njemu bio najviši časnik Federacije i da je zbog toga morao ići koridorom koji je upisan u službene karte. Nije dolazio u obzir nikakav trik ili nagli skok kroz hiper-svemir već smo nadsvetlosni let.

– Možeš li da nas navedeš na pistu? – upita Mark.

– Propustite me u brodski računar – reče Mesec.

Mark pogleda Oposuma, ali ovaj je odmahivao glavom. Ni on nije znao kako se to radi i da li brod uopšte ima računar. Proveravali su sve postojeće senzore i komande, ali ništa od svega nije ličilo na vezu sa računarom ili nekakvim informacijskim sistemom broda.

Na kontrolnoj tabli ispisivalo se Mesečevo pitanje:

– Šta se to događa kod vas, komandante?

– Izgleda da ova stvar nema računar – odgovori Mark.

– Pa, u čemu vi to letite?

– Ne znam, zaista ne znam. Oposum je ovo negde kupio, ume samo da leti i uopšte ne koristi računar. Uostalom, ti znaš njegov osećaj za svemirske puteve.

Mesec nije odmah odgovorio.

Mark mu otkuca pitanje, koje je glasno već postavio svom saputniku:

– Reci šta da radimo?

– Opišite mi komandnu kabinu – reče Mesec.

Mark onda pažljivo opisa kabinu, senzore, monitore, komandnu ručicu i pomenu se-

dam pedala. Iz opisa ništa nije ispustio.

– Znam o čemu se radi – javi Mesec. – Vi ste u jednoj od letilica Olkineske rase, to je jasno!

Mark upita Oposuma:

– Jesi li znao da je ovo pripadalo Olkineskoj rasi?

Oposum odmahnu glavom. Očigledno, nikada nije ni čuo za postojanje takve rase, niti je znao kakva je to rasa. Ali Mesec im je već javljao:

– Pritisnite crno dugme u gornjem, izvucite plavo u donjem redu i pomaknite udesno taster sa vaše leve strane.

Kada je sve to učinio, u kabini se naglo promeni svetlost a kroz nevidljivi audio dopre Mesečev glas.

– Da li me sada čujete?

Obojica su bili iznenađeni.

– Kako si znao za sve ovo? – upita Mark.

– Takvu letelicu je pre hiljadu godina pronašao na jednoj ledenoj planeti neki Končizu i opisao je u detalje. Momak je imao smisla za neobične tehnologije i uspeo je da prokljuvi kako se upravlja njome. Jedino nije znao kako se služi pedalama. A, koliko znam, brod ima i univerzalni računar u koji može da se uključi svaki poznati sistem. Stavite ruku ispod pulta, tu se nalazi jedna dvostruka bradavica, okrenite je dva puta i ja ću vas staviti pod svoju kontrolu.

– Da vidimo – reče Mark i potraži rukom dvostruku bradavicu.

Odmah je napipa i okrenu dva puta. U brodu nešto zapišta, a Mesec se odmah javi:

— Hvala, komandante, sada kontrolišem vaš brod. Možete ostaviti sve komande i opustiti se. Ostalo je moja briga. Probudicu vas kad stignete.

Mark se okrenu Oposumu, koji je izgledao premoren, ali je napeto slušao ono što govori Meseć.

— Šta kažeš na ovo? — upita Mark.

Oposum mu se samo nasmeši, ispusti komande iz ruku i istog trena pade u nesvest ili u dubok san. Očigledno, bio je istrošen.

— Jadni mališa — prošaputa Mark i stavi ruku na grudi Mišolikog da proveri kako mu radi srce, a onda stavi i uho. Srce je brzo kucalo, uobičajenim ritmom od 180 otkucaja u minutu. Znači, sve je bilo u redu. Mark mu skide šešir sa glave, da se ne izgužva, i namesti ga da spava. Mališan je to zaista zaslužio: bio je budan neprekidno nekoliko dana i to ne samo budan već i do kraja napet. Verovatno je istrošio svu svoju slobodnu energiju, jer je istovremeno bio i pilot i navigator i računar broda. Izveo je podvig kakav bi malo ko mogao i da zamisli.

Dok je Oposum spavao i Meseć vodio brod koridorom koji mu je sam namenio, Mark je bio slobodan i rešio je da malo bolje razgleda brod, jer do sada nije imao vremena da se makne iz komandne kabine.

Prošao je kroz okrugli, niski ali široki otvor, po čemu je mogao zaključiti da su graditelji ovog broda bili niži, ali znatno širi od njega; možda su čak imali sedam ili više nogu. Hod-

nik koji se nastavljao bio je dovoljno širok da njime mogu uporedo da se kreću petorica ljudi poput Marka. Komandant se nije mnogo trudio da zamisli njegove graditelje, jer je znao da je svemir pun raznovrsnih inteligentnih bića i njihovih mutanata, da ga više ništa ne bi moglo iznenaditi. To mu, uostalom, nije ni bilo važno! Jedino ga je zanimalo kako brod funkcioniše, jer je ono što je video bilo vrlo primitivno. Oposum mu ništa nije mogao objasniti, kao što nije umeo da kaže ništa ni o jednoj letilici na kojoj je leteo, iako je svima umeo da se savršeno služi, koristeći njihove performanse do maksimuma. To je kod njega bila stvar intuicije.

Mark ubrzo naiđe na jednu novu prostoriju, koja je isto tako ličila na komandnu kabinu iz koje može da se upravlja letom, ali se raspored uređaja u njoj razlikovao od prethodne. Uređaji su bili sasvim drugačiji, kao da su pravljani za neku drugu vrstu pilota. Umesto uobičajenih senzora i ručica, ovde je komandni sto bio pokriven prstenjem u koje su verovatno piloti uvlačili svoje prste. Od pedala pod pultom nije bilo ni traga.

Mark do sada još nije imao prilike da vidi dva ovako različita sistema u istom brodu. Pitao se je li Mali Oposum to otkrio.

Iz kabine se jedno široko stepenište spuštalo ka dnu broda i Mark je verovao da se možda tamo nalaze pogonska mašinerija i reaktori. Zeleo je da vidi kako to izgleda, ali dole je na-

šao samo jednu veliku salu, koja se, kako je on bar mogao da proceni, pružala dužinom dve trećine broda. Pogonskog sistema tu nije bilo: verovatno se nalazio u nekim manjim komorama skrivenim u konstrukciji mašine.

Nešto drugo mu je, međutim, skrenulo pažnju. Na sredini sale, koja je bila dugačka možda stotinak metara, nalazila se velika staklena kocka, blok neprovidnog stakla koje nije prelamalo svetlo već ga nekako prigušivalo i upijalo u sebe. Pomislio je da je to pogonska masa broda i prišao bliže da je osmotri. Što se više približavao, do njega je dopirao sve jači miris vanile i učinilo mu se kao da se nalazi u dalekim šumama Indonezije. Prišao je staklenom bloku i stavio ruku na njega. Osetio je izvesnu toplotu koju je zračio ovaj predmet, ali je shvatio da ta masa nije kompaktna, već da se ugiba pod njegovim prstima. On snažnije gurnu prste, otkide parče materije i prinese je nosu. Stvarno, mirisala je na vanilu. Odluči da je zagriže i proveriti njen ukus. Kada je stavio zalogač te mirišljave mase u usta, oseti kako se ona topi poput nekog finog krema kakav nikada nije jeo. Brzo proguta taj komadić i pruži ruku da dohvati još jedan, ali tada shvati da je ono mesto sa koga je otkinuo parče, već »zaraslo«. On sada otkide veće parče, i, dok ga je jeo, posmatrao je kako se praznina popunjava.

Onaj ko je ovo smislio zaista je bio genijalan, pomisli Mark, jer mu je ovo ličilo na kolač per-

petuummobile. Tvorci ove letice bili su genijalni u mnogim veštinama. I to ih obično odvede u propast.

Probao je još malo ukusnog želea, a onda nastavi da istražuje veliku salu. Obišao je sve njene kutke, ali u njoj ništa nije pronašao. Znao je da bi iz različitih sitnica i tragova koji su se videli tu i tamo neki specijalista mogao da rekonstruiše možda i izgled pilota ovog broda, ali on za tako nešto nije imao dara. Pokušao je da prodre kroz vrata koja su se nalazila sa strane, ali mu to nije uspelo. Okretao se oko sebe tražeći neki alat, no ništa nije mogao pronaći. Morao je da odustane iako je znao da se ova vrata verovatno otvaraju na neki jednostavan način. Uskoro je čuo i glas Meseca koji ga je pozivao u komandnu kabinu jer se brod već spuštao na veliku žutu platformu postavljenu iznad južnog pola Zemlje. Odatle će on i Oposum, pošto prođu zonu karantina, transporterom da se prebace u Atlantis.

Brod je već stao i Mark pokuša da probudi Oposuma, ali mali je spavao kao mrtav i bilo ga je nemoguće izvući iz sna. Nije želeo da ga ostavi samog. Zato je pronašao jednu platnenu kesu, stavio u nju Oposuma i tako ga poneo sa sobom.

Izašao je na žutu pistu koju je već pokrila velika kupola kroz koju se jasno video beli Zemljin pol i okeani što su ga okruživali. Ispod njih bila je majka Zemlja. Na pisti ih je dočekala postrojena grupa vojnika sa jednim poručnikom koji pride i salutira:

– Komodore Silard, transporter za Atlantis čeka vas pod kupolom dva. U međuvremenu, proći ćete kroz karantinsku zavesu.

Mark klimnu glavom i pruži poručniku svoj kontejner sa opremom, a on nastavi da nosi Oposuma kao neku igračku. Vojnici koji su stajali u stroju jedva su suzdržavali smeh kad su videli šta to Mark nosi. Oposum je izgledao kao neka velika smešna igračka, a neobični cilindar bio je okićen ordenjem i zvoncima. Svi su znali ko je to.

Pokretna traka brzo ih je prebacila do druge kupole pošto su prethodno prošli kroz karantinsku zavesu. U drugoj kupoli čekao ih je službeni transporter, pred kojim je stajao pilot. To mlado snažno lice bilo je Marku dobro poznato.

– Zdravo, momče, jesi li ti Antoan Berk?

Prepoznao je u njemu sina svoga starog druga.

– Ne, komodore, ja sam njegov praunuk.

– Tako je, sine, – reče Mark – ja sam malo zbunjen, nikada ne znam koja je generacija. Kako je stari Berk?

– Komodore, – odgovori mlađić – on je mrtav već čitavo stoleće.

– O baš mi je žao, – odgovori Mark. – Izvini ako sam povredio tvoja osećanja. Vidiš, u pitanju je moje besmisleno orijentisanje u vremenu.

– Ništa, komodore, znam ja to iz video-priča koje sam čitao kao klinac. Kod vas je uvek bila neka zbrka s vremenom, ženama, mutantima i Kiborgom.

Mark se nasmeja. Nije mu smetalo što ga mladi znaju uglavnom po njegovim avanturama, ali mu je smetalo što ga znaju gotovo isključivo po izmišljenim, a ne onima koje je stvarno doživeo. U njegovom životu bilo je sve izmešano: stvarno i izmišljeno, da često ni sam nije znao na čemu je.

Ušli su u transporter. Mlađić uključi gravitacioni adapter, a onda proveri sve kontrole. Pričeka da se otvori kupola i na znak koji je dobio, bešumno krene ka Atlantisu.

Mlađić je izabrao orbitalni koridor leteći preko pacifika da bi došao do Atlantisa sa severne strane. Tako je mogao da se sa deset hiljada kilometara jednostavno spusti na deset.

Dok su nadletali severni pol, Mark pogleda ka Atlantisu koji bi trebalo da se vidi ako je lep dan i tada ugleda da ih nešto nadleće, nešto ogromno i belo i odmah shvati da je to transporter sa Poluksa koji zajedno stiže sa njim. Kroz audio, kontrola iz Atlantisa koja je izdavala uputstva belom transporteru obavestila je i njih da se priključe na šifru i prepuste se komandama iz grada.

– E, pa tu smo – reče Mark kada ugleda džinovsko zdanje sred okeana. Vrelo letnje sunce obasjavalo je njegov grad.

8

Mark je izbegao protokol koji je bio predviđen za federalni brod sa Vrhovnim i zamolio da ga spuste na pistu »D«

koja se nalazila samo nekoliko spratova iznad nivoa okeana. Tako za njega nije bilo svečanog dočeka, himne i ceremonijala koji se odvijao na vrhu grada. Njega je dočekala samo jedna lepotica, po činu narednik, i pozdravila ga nekako poluvojnički, što je izgledalo dosta smešno, ali su zato njen osmeh, njene grudi i njihanje bokovima bili majstorski da ju je komandant već uneo u neki svoj imaginarni spisak.

Malo službeno vozilo koje im je stavljeno na raspolaganje brzo je prenelo komandanta sa gostom u ruci do apartmana. Znao je da će Vanda stići mnogo kasnije, i zato je želeo da je dočeka kao domaćin.

Čim je otvorio vrata, dočekala ga je njena audio-poruka, jer je znala da će on pre nje biti kod kuće:

– Mark dušo, voleli bismo da nas počastiš kad stignemo. Znam da ti to umeš kada hoćeš.

– Znao sam – reče Mark sam za sebe. – Mark dušo...

U stvari, on je voleo da se petlja oko kuhinje, iako mu nije baš uvek uspevalo ono što je nameravao da pripremi.

– Tata, – došao je u nastavku Petrusov glas – ti znaš šta bih ja najviše voleo.

– Znam – reče Mark – baka-Pakin kolač od kupina!

Dečak je voleo kolač koji se pravio samo u porodici Silardovih i čiji se recept sačuvao još iz srednjeistorijskih vremena, zahvaljujući čvrstoj porodičnoj tradiciji, koja je sačuvala i druge porodične običaje. Mnogi od tih običaja mogli su se razumeti samo uz dobro poznavanje

davno zaboravljenih narodnih verovanja i rituala. Silardi su bili možda jedina porodica koja ih je sačuvala uprkos tome što je pripadala samoj eliti tehnologije i novog vremena.

Mark stavi Oposuma u fotelju da nastavi san, jer se Mišoliki nije budio, kao da je njegov organizam želeo da snom nadoknadi sve ono što je izgubio nespavanjem i strahom preživljenim u poslednje vreme. Sklupčan, on je spavao taj okrepljujući san poput nekog fetusa i samo je kroz njegov dlakavi izduženi nos izlazilo tiho zviždanje, a povremeno se čulo i škripanje zuba.

Porodična laboratorija, koja je savršeno imitirala kuhinju iz ranih istorijskih vremena, koristila se energijom iz sopstvenog reaktora i vatrom koju je proizvodila gasna tableta s mirisom borovine ili nekog drugog plemenitog drveta, što je zavisilo od hrane koja će se pripremati. I Mark se upravo spremao za svečani doček žene i sina. Znao je da Vanda najviše od svega voli retku domaću supicu s povrćem i kuvano meso sa nekim jednostavnim sosom od mirišljavih trava, a Petrus će, pre baka-Pakine pite od kupina, dobiti pohovani batak i karabatak i krilo pileta, uz veliku čašu soka od paradajza. Sve mu je to bilo pod rukom, uglavnom već polupripremljeno, tako da je mogao vrlo brzo da završi posao. Kuhinja je začas zamirisala na nekoliko prijatnih mirisa u kojima je i sam uživao, dok je sebi pripremao veliki komad svinjskog mesa, koje se rumenelo i cvrčalo pred njegovim nosom.

U trenutku kad je izvadio pitu od kupina da se hladi, u kuhinju je utrčao Petrus i skočio mu u zagrljaj, a za njim uđe Vanda duboko udišući prijatne mirise koji su ispunjavali celu prostoriiju. Mark zapazi da je obučena u generalsku uniformu, a to znači da je prilikom leta do Zemlje bila u punom sjaju.

— Ala je ovde lepo — reče ona. — Ti si izgleda bio brži od nas. Kako si uspeo da nas prestigneš?

Mark se smejaao grleći je:

— Ja sam imao boljeg pilota, čak sam ga i doveo da ga vidite.

On im pokaza Oposuma koji je i dalje spavao.

— Pustite ga — reče on. — Kad biste znali šta je on sve preživeo, bilo bi vam jasno zašto ovako duboko dugo spava.

Odmakli su se tiho, na prstima, kad ih zaustavi Oposumov glas:

— Dobro, dobro, ne morate sada bežati pošto ste me već probudili, vi veliki ljudi.

— Ej, pa ti si budan — reče Mark.

Vanda i Petrus pridoše da se pozdrave sa njim.

— Izvini što smo te probudili — reče Vanda.

— Valjda sam se već naspavao — reče Mišoliki i onda shati da u stvari i ne zna gde se nalazi. — Pa gde sam ja to? Na Poluksu?

— Ne, — odgovori Mark — nisi pogodio.

Oposum ustade na noge i osmotri prostoriju preko ivice fotelje.

— Pa ja sam kod vas, u Atlantisu. Kako sam dospeo ovde?

— U torbi za pacove — reče

Mark, — ubacio sam te u torbu i doneo dovde.

Oposum samo iskezi zube i počea se po glavi, ali, kad shvati da mu tamo nije šešir, unezvereno pogleda oko sebe, pronade ga na drugom kraju fotelje i brzo ga stavi na glavu.

— Koliko sam spavao? — upita.

— Pet dana — reče Mark.

— Ti boga, pa ja bih mogao još da spavam!

— Spavaj, ko ti smeta.

— Ali, ja sam gladan.

— Onda se spremi za ručak — reče Mark. — Ali, reci šta želiš? Danas svi imaju pravo da traže što žele. Ja kuvam. Hoćeš li da ti spremim nešto na brzinu?

Mark je pripremao sto za ručak i doneo piće, posebno za sebe i Vandu, posebno za Petrusa, i, ono naročito, za Oposuma: stoletni brendi od šljive, sok od paradajza i smrdljivi nedozreli viski, omiljeno piće Mišolikih. Dok su ispijali svoje piće, svima se na licu ukazao osmeh zadovoljstva.

— Pacove, — reče Mark — ako si gladan, najbolje bi bilo da sam nešto odabereš. Znam da ti ono što ja kuvam ne odgovara. Nadam se da ćeš pronaći nešto što će da ti se svidi, a ako ne — moraćeš da se potrudiš da jedeš nešto ljudski.

— Nije baš tako, — odgovori Oposum — imate vi i mnogo bolju hranu od one koju jedete. Jednostavno, vi se ne razumete u hranu. To me je uvek čudilo.

On nestade u pravcu njihove hladne sobe sa rezervama sveže i smrznute hrane i ubrzo se vrati noseći nešto u svojim ruči-

cama. Mark je tačno znao šta će Mišoliki izabrati za sebe i suzdržavao je smeh, ali kad je ovaj sve to izručio na sto, Vanda i dečak uzviknuše od iznenadenja.

Oposum je doneo ono što je najviše voleo – kutije keksa za pse i konzervu hrane za mačke, ali i konzervu najfinijeg kavijara sa Danubiusa. Bio je to potpuno nemoguć sklop, ali on je uživao u njemu.

– A šta ste mislili da će izabrati? – upita Mark. – Šta drugo nego hranu za pacove? Samo, umeo je da doda i ponešto što valja. Daj da ti to otvorim!

Oposum pruži konzerve jer se nikada nije dobro snalazio sa otvaračima koje su upotrebljavali ljudi, a još manje je umeo da sam otkrije šifru otvaranja, iako je ona stajala na svakoj konzervi jasno označena. Mark ponese sve to u kuhinju i odande se vrati pošto je sve stavio na veliku plitku činiju, onu iz koje se hrane kućići, jer je njeno dno bilo islikano grupom pasa. Oposum udahnu miris hrane i brkovi mu zatreptaše od zadovoljstva.

– Pa prijatno, narode, – reče i navali na hranu, više se ni na koga ne obazirući.

Jeo je kao da nije to činio nedeljama, što je možda i bilo tačno, jer ga Mark nije video da jede otkako se susreo sa njim kod zvezde Marijan. Dok je gutao svoju pomalo smrdljivu hranu, mališan je svaki treći zaloga zalivao viskijem ispijajući ga iz šolje sa drškom koju mu je doneo Mark. Naravno, odgovarao je i na pitanja dok je žvakao

i gutao, ali je ipak više obraćao pažnju na hranu nego što je davao tačne odgovore. Kad je konačno bio gotov, pre svih, reče:

– Ovo se zove ručak. Uvek sam tvrdio da se u celoj galaksiji nigde ne jede tako dobro kao kod Silardovih.

Bilo je to dovoljno da sve četvoro u isto vreme prсну u smeh, jer im je verovatno pala na pamet ista misao: koliko je istina i koliko besmisleno to što Oposum kaže posle svog obeda koji se može nabaviti u svakoj radnji za mačke.

Čim su završavali ručak Mark ustade i reče:

– Vi se još malo zabavljajte i pričajte o pustolovinama Mišolikih. Ja imam posla, a vremena je tako malo.

Marka je u kratkom vremenu čekao dosta komplikovan posao. Morao je na brzinu da kompletira jedinicu univerzalnog komunikatora pomoću kojeg će uspostaviti kontakt sa silama na Medijusu. Takvu jedinicu mogao je da pozajmi iz nekog centra za kontakte sa izvanzemaljskim civilizacijama, ali bi procedura najverovatnije trajala duže nego što će njemu biti potrebno da sam preuredi neku od sprava koje ima u svojoj radionici.

Odavno nije zakoračio u ovu prostoriju, i to ne zato što nije imao ideja koje treba realizovati, već, jednostavno, što su ga u poslednje vreme zaokupili mnogi zvanični poslovi i prazni protokolarni sastanci, koji su mu oduzimali volju za pravim stvaralačkim radom.

A tu su svuda okolo ležali mnogi započeti projekti novih

sondi za istraživanje paralelnih svetova, jedan detektor za praćenje i ujednačavanje misli jed-nomišljenika, zasnovan na prin-cipu kojim ptice u jatu među-sobno održavaju vezu; tu je bilo i nekoliko već započetih pa na-puštenih eksperimenata iz gene-tike bilja, pa čak i prva verzija romana o monstrumima sveta Ahh. Odavno ni na čemu od svega toga nije radio. I sada, kad je ušao, osetio je grizu save-sti što je sve tako zapustio.

Ali obradovalo ga je što je na stolu u sali ugledao lepo pore-danu gomilu mehaničarskog alata, malog robota-konstruk-tora, i svesku ispunjenu crte-žima. Bilo je očigledno da nešto radi njegov sin. Možda pravi neku igračku koja će se jed-noga dana pretvoriti u pravi izum. Mark se uplašio da dečak ne oseća potrebu za ovom vrstom posla i da će krenuti nekim drugim putem. Želeo je da i u ovoj generaciji jedan nje-gov sin odabere put kojim je i on pošao.

Mark u polici pronade malu jedinicu za univerzalno prevode-nje, koja će mu poslužiti da je, pošto joj doda različite ele-mente, pretvori u univerzalni komunikator. Bio je to pipav posao koji će morati da obavlja nežnim instrumentima i da ne-prekidno elektronskim videom proverava preciznost, kako bi postigao skoro molekularnu tač-nost spajanja kristala i poluži-vih ćelija u taj minijturni sklop za ekstrasenzorski pri-jem.

Konačno, učinilo mu se da je već sve gotovo i da je potrebno da ispita ispravnost uređaja.

On uze mali laserski писаč i po komadu čelične plastike povuče jednu nepravilnu liniju, zatim usmeri svoj univerzalni komuni-kator i istog časa dobi prevod koji se čuo kao tihi glas:

„Jutros je nebo nad Atlanti-som bilo sunčano i bez vetra.“ Bilo je to baš ono o čemu je raz-mišljao dok je laserom povlačio liniju. Još na nekoliko načina proverio je uređaj i uvek je dobi-jao tačno prevođenje.

Znao je: jedinica je spremna i moći će da posluži u svrhe koje joj je namenio. Bio je gotov i po-gledao je na hronometar da vidi koliko mu je vremena potrebno da završi posao. Ipak se iznena-dio kada vide da na brojčaniku iznad vrata stoji brojka koja pokazuje da je ovde neprekidno radio jedanaest sati. Osetio je sada umor, možda isti kakav je imao i njegov Mišoliki prijatelj. Činilo mu se da će od umora pasti u san.

Gore u apartmanu nije bilo nikoga. Očigledno, sve troje otišli su negde da se zabavljaju, na jedno od omiljenih mesta Malog Oposuma ili Petrusa, koji su, u stvari, imali slične ukuse. Naravno i Vanda će se zabavljati dok ih bude posma-trala.

Mark zatim ode do sale sa malim bazenom i dobro se iz-loži masaži koju su izazivale vi-bracije u toploj i hranljivoj vodi. Kada je izašao iz bazena, osetio je neku vrstu plemenitog um-ora i žeđ koju je ugasio velikom čašom najgorčeg altairskog piva, i bacio se u krevet. Pre toga je ostavio poruku za Vandu i zatražio za sutra sasta-nak sa Vrhovnim, i to neodlo-

žan. Morao je da za svoj sledeći korak dobije neka odobrenja i ovlašćenja, pošto će verovatno stupiti u kontakt sa silama ili bićima koji su do sada nepoznati. Najzad, koristiće stazu kroz sive komore, a verovatno će morati i da se posluži oružjem, dakle da prekrši odredbe kodeksa i zakona kojima su utvrđeni okviri ponašanja u galaksiji. To mu se i ranije dešavalo i kad god nije imao načelno odobrenje, bivao je na neki način kažnjavan, uprkos koristi koje su njegove misije donosile.

9

Vrhovni savetnik nije baš bio oduševljen kad je čuo kuda Mark želi da krene, ali morao je da mu da načelno odobrenje, pošto bi pravo odobrenje mogao da potvrdi samo Savet, ali za to nije bilo vremena. Najviše ga je brinulo što mu je Mark napomenuo da će možda biti potrebno da se koristi siva komora, a to je neobično komplikovalo stvar. One se, naime, nisu smele koristiti, sem u izuzetne svrhe koje su povezane sa odbranom sveta. Ali, saznanje da se jedna takva komora nalazi u rukama Silmara od Tolimana još više je užasavalo svetlog Andrea, jer nije smeo ni da zamisli u kakve je svrhe može iskoristiti taj kolekcionar usijane glave. Najzad, bolje da se njome, ako je potrebno koriste Silard i Oposum nego kolekcionar sa Kentaurusa.

Mark je sem načelnog odobrenja dobio i totem koji može da koristi kao ovlašćeni izaslanik Ujedinjenih svetova. Sada je bio spreman da pođe. Naravno, njegov prijatelj nije mogao da dočeka taj trenutak; on je neprekidno imao na umu da tamo daleko, na Medijusu, svakog trenutka umire po nekoliko pripadnika njegovog naroda, i zato mu se svaki sekund ovde na Zemlji činio korak bliže propasti Mišolikih. Ali, u isto vreme, bio je svestan protokola i njegove nužnosti: bio je to jedan od preduslova za postojanje ovog sveta, makar ga on dovoljno i ne razumevao.

Sve vreme Oposum je imao nasmevano lice i držao se kao da se ništa ne događa, kao da je pred njim nešto svakodnevno. Ali, kad su se ukrcali u brod, izraz lica mu se promenio, sjaj u očima potamne i Mark shvati koliko je mališan veliki glumac. Čuteći, seli su na svoja mesta, saslušali iz kontrole leta sve što im je bilo namenjeno, javili se još jednom Vandi i Petrusu, a onda Mark klimnu malom prijatelju. Njihov brod se polako odvojio od žute piste i onda usmerio kljunom ka dalekoj zvezdi Kaus Medijus.

– Komodore, letećemo samo jedan sat tek da izađemo iz regiona vaše zvezde, a onda ćemo preći na brzinu svetlosti, do razdaljine kad smemo da izvedemo skok.

– Zeliš da brzo stigneš kući?

– Želim da stignemo danas.

– Zar je to moguće? – upita Mark, iako ga to ne bi nimalo čudilo.

– Moguće je, ako ste spremni da izdržite napor.

– Pokušaću.

Posmatrao je kako Oposum pažljivo leti koridorom koji mu je određen, kako odgovara na pozive kontrole leta, pozdravlja brodove sa kojima su se mimoilazili. Ponašao se kao pravi pilot u službi federalne flote. I tako je trajalo čitava tri sata, dok se od poslednje kontrolne stanice na granici Sunčevog sistema nisu udaljili toliko da njihov let više niko nije mogao da prati. Oposum je odjenom zaustavio brod i ustao iz sedišta. Mark ga je posmatrao iznenađen.

– Komodore, menjamo kabinu, – reče Oposum – za ono što ćemo izvesti ovo mesto nije pogodno.

Oposum pođe hodnikom kojim je Mark već išao i dovede ga do one druge kabine, u kojoj su uređaji bili podešeni na neki sasvim drugačiji način.

Mark je taman hteo da postavi pitanje, ali mu je Oposum već odgovarao na njega:

– Ovo je kabina iz koje su upravljali neki drugačiji piloti. Oni su, izgleda, leteli nekim drugim svemirom, ili na drugačiji način. U svakom slučaju, njihov let bio je trenutani.

– Otkud to znaš?

– Probao sam to samo jednom, i mislio da to više nikad ne činim, ali ako ste spremni da me sledite, izvešću to opet.

Oposum je očekivao šta će reći Mark.

– Idemo – reče on.

– Pre toga moramo pojesti hranu koju su, izgleda, koristili ovi piloti.

Sišli su u veliku salu i svako od njih pojeo je nekoliko šaka želea.

– Otkud znaš da je ovo bila hrana pilota? – upita Mark.

– To se zna – reče Oposum.

– To se zna.

Nije želeo da išta više kaže, ali mu je Mark verovao. Verovao je čak da su sada pripremljeni za let koji ih očekuje. Vratili su se za komandni pult druge kabine. Oposum pokaza kako treba da se priveže za pilotsku stolicu, a onda uključi sistem za upravljanje. Brod zadrhta kao da se u njemu probudilo neko moćno biće. Očigledno, pogonski sistem počeo je da se zagreva. I ne samo to – kabinu kao da je tog časa počeo da ispunjava neki energetska naboj. Mark je osećao oko sebe mali pritisak, neku silu koja sve ispunjava, čak mu se činilo da mu telo polako urasta u stolicu na kojoj sedi, da se spaja sa vazduhom i predmetima koji ga okružuju. Zatim mu se učinilo kao da je srastao sa celim brodom, sa svakim atomom broda. Pogledao je u Oposuma koji je isto tako mirno sedeo, osluškivao šta se događa i pratio promene u sebi i oko sebe. A promene su se i dalje događale, jer Marku se sada činilo da se polako izjednačuje sa tamom svemira oko broda, a zatim utapa u galaktički kontinuum. Pogleda još jednom Mišolikog i vide kako on tog trenutka povlači jednu ručicu.

U prvom trenutku ništa se nije osećalo, a onda Mark shvati da se oni ne kreću, već da se kreće svemir u koji su se utopili. Osećao je kako svemir pro-

dire kroz njega, kako prolaze zvezde, zvezdana prašina, komadi asteroida, oblaci gasova, napuštene i naseljene planete, velika praznina ispunjena tišinom i šumovima. Učinilo mu se da kroz njega prolaze i milioni ljudskih bića i drugih stvorova koji ispunjavaju ovaj kontinuum. Izgledalo je kao da se nalazi u centru svepostojećeg a da to svepostojeće prolazi kroz njegovu svest i njegovo telo. Nije znao da li da pokuša sagledati celovitost tog sveta ili da prati sopstvene reakcije. Iz te zanese-
nosti trgao ga je glas malog prijatelja:

– Komodore, stigli smo!

Nije mogao da veruje, ali, očigledno, planeta oko koje su kružili bila je Medijus 7, jasno su se ocrtavale njene pustinje, krateri i polovi, videla se magalitska polutarna petostruka cesta kojom je nekada kružila Kiborgova kula. Morao je poverovati da se desilo nešto neobično, jer brzina kojom su dođe stigli nije se mogla postići ni skokom kroz hiper-svemir.

– Kako smo stigli ovamo? – upita Mark.

– Komodore, suviše pitate jednog sirotog Mišolikog. Ja sam samo pilot, a ne razumem se u dušu mašina. Mislim da vam niko živi na ovo pitanje ne bi mogao odgovoriti. Znam samo da sada moramo promeniti komandnu kabinu, kako bismo se spustili dole. Odavde to ne bih umeo.

Prešli su u onu drugu komandnu salu i Oposun je pažljivo aterirao tačno ispred velike Kiborgove kule, odakle su i krenuli. Nije sačekao da se

smiri prašina koju su podigli prilikom spuštanja, ni da proveri uslove spoljne atmosfere, već je trčao ka izlazu. Očigledno, želeo je da vidi šta se dogodilo s njegovim narodom.

Izgledali su strašnije nego prošlog puta, i Mark primeti da ih je i mnogo manje. Surova atmosfera planete učinila je svoje: ostali su samo najotporniji. Sada, međutim, više niko nije izašao ispred svoga princa, nije bilo pozdravljanja, niti raporta. Ili više nikome nije bilo do toga, ili su svi komandanti bili mrtvi – to se nije moglo znati. Oposum je stajao kao sleđen na vrhu stepenika kojim se silazio s broda. I on je proveravao stanje svoga naroda.

Mark, međutim, nije imao vremena da posmatra: sišao je i uputio se pristanišnoj zgradi koju je vetar već sasvim razneo. Ovde mora da su se zaista događale strašne stvari dok su oni bili na Zemlji. Hodnik koji je vodio u podzemlje bio je zatrpan gredama i limom i zasut peskom, a izgledalo je gotovo nemoguće da sam to obavi za kratko vreme. Morao je da traži pomoć i pitao se hoće li moći da je dobije. Mahnuo je Oposumu koji brzo dođe.

– Ovo se mora brzo osloboditi – reče Mark.

Oposum je zastao a onda se, čuteći, vratio gomili svojih, koji su stajali ili čučali pod velikom konstrukcijom kule. Mark nije mogao čuti da li nešto govori, nije primetio čak ni da maše rukama, što je bio njegov običaj kad je govorio. Ali, posle kratkog vremena, mogao je videti kako se približava kolona od

pedesetak Mišolikih, sa svojim vodom na čelu.

U potpunoj tišini, počeli su da raščišćavaju ulaz u hodnik kao da nisu iznemogli do ivice izdržljivosti i kao da nisu prestrašeni do poslednje ćelije svoga bića. Radili su složno i brzo, začuđujuće brzo, tako da je ulaz u hodnik bio slobodan za nekoliko minuta. Mark samo pogleda u Oposuma, koji mu se naklonio – pokazujući time neku vrstu zadovoljstva, čak ushićenosti u delo koje su izveli njegovi vojnici. Komandant je sada mogao da se spusti u podzemlje. On mahnu rukom i krenu dole.

Hodnik je bio ispunjen fosforescentnom svetlošću, jačom nego ranije. To je značilo da su gljivice sada imale svoju punu fazu rasta, tako da se dole sasvim jasno videlo. Pošto je već dobro poznavao redosled hodnika kojima se treba spustiti, Mark je mogao da ide bržim korakom.

Neobična fotelja bila je na starom mestu i Mark sede u nju očekujući da se pojavi duh. Znao je da neobično biće sada luta negde po hodnicima planete i ispušta u očajanju svoje uzdahe i krike pokušavajući da nađe izlaz i spas. Nadao se da je već osetilo da se on vratio.

Osluškiavao je tišinu pokušavajući da otkrije približavanje nepoznatog, ali se dugo ništa nije moglo naslutiti, kao da su hodnici bili pusti. Vreme je prolazilo i njemu se činilo da se nepoznato biće neće pojaviti. Hteo je da ustane i pođe još dublje u hodnike, kad mu se učini da oko svoje glave oseća neki laki

povetarac, a onda ga nešto dodirnu po obrazu, a zatim i po čelu. Nepoznata sila mu se približila i on uključi svoj komunikator. Očekivao je sada da će čuti i glas, ali čuo je samo uzdahe i neko tiho jecanje. Moraće prvi da se javi.

Pritisnuo je senzor za emitovanje prevoda svoga glasa i time je u stvari poslao upozorenje da će govoriti. Pričekao je trenutak – dva, a onda osetio kako ga nevidljiva sila polako sveg obuhvata kao da potvrđuje da je čula signal i istog časa do njega je dopro tihi glas:

– Tražimo pomoć, izgubljeni smo, molimo pomoć!

– Ko to govori? – upita Mark. – Ja sam izlaslanik Ujedinjenih svetova Markus Silard.

Nastade opet tišina ali se blagi pritisak oko njegovog tela nije smanjivao.

– Mi smo putnici sa sveta Amoen, glasnici tišine.

Ovo objašnjenje komodoru nije mnogo značilo, jer on za takav svet nije čuo. Zato je tražio nova objašnjenja o glasnicima i uspeo da sazna ono što je naslućivao: da su stigli na ovu planetu kao glasnici tišine, neka vrsta sveopšte mirovne akcije. Govorili su o zlim silama koje jačaju u galaksiji, a koje oni osećaju na svojim putovanjima nevidljivim stazama.

Bila je to dosta zamršena i nejasna priča, pomalo čak i naivna, ali Marka je interesovalo kako su oni stigli ovamo preko sive komore koju su oni nazivali »sedmokrake raskrsnice« jer su, po njima, iz svake sobe postojali izlazi na sedam strana. Verovatno je bilo tako. A

onda je saznao i ono što je već bio siguran da zna. Kad su oni stigli, a bilo ih je trojica, troje ili tri, jer su bili bića bez pola, i pošli stazama planete da unesu duh tišine u njene stanovnike, neko je sklonio »sedmokraku raskrslu« i oni su ovde ostali zatočeni. Pali su u očaj prvo što ne mogu da uspostave kontakt sa ovdašnjim stanovnicima, a onda i što su ostali sami, u ovim pećinama mraka. Učinilo im se da će ovde ostati večno, jer nije bilo načina da pošalju poruku i da sa bilo kim stupe u kontakt.

Razgovor koji je komodor vodio sa njima odvijao se sporo, jer su se, uprkos komunikatoru, dosta teško sporazumevali. Njihovi pojmovi iz nematerijalnog sveta i Markovi iz sveta materije nisu mogli često da budu jasno preneseni, iz prostog razloga što jedni drugima nisu poznavali navike ni oblike sveta.

Najzad su se shvatili i kad su duhovi sa sveta Amoen razumeli da je komodor došao da bi im pružio pomoć, on oseti kako se pritisak oko njega povećava blagim vibracijama koje su prodirale duboko u njega i unosile neko blaženstvo i mir u svaku ćeliju — tako je potpuno shvatio zašto oni sebe nazivaju glasnicima tišine i sveopšteg mira.

I sada je bilo vreme da ih napusti, jer je bilo potrebno da se vrate na Medijus, sedmokraku stazu koja će ih odvesti dalje njihovim putem.

Dok se vraćao iz unutrašnjosti planete, tamnim hodnicima koji su bili samo osvetljeni fosforescentnim gljivama, Marku se činilo da ga neposredno iznad glave prati neki dah sreće i mu-

zika koju, činilo mu se, oseća celim telom. Verovao je da je to pesma glasnika sa planete Amoen. Nadao se da će jednoga dana stići na tu planetu ako se ona nalazi u ovoj galaksiji.

10

Alfa Kentaur, ili Toliman, bio je Zemlji najbliža zvezda, nalazio se na samo četiri i po svetlosne godine udaljenosti. Bila je to, naravno, i prva zvezda koju su posetile ljudske ekspedicije u ranim vremenima interstelarnih letova. Ovde život još nije bio začet, iako je možda bio na samom početku. Ljudi su iskoristili tu situaciju i život je brzo iniciran, ali i preseljen sa Zemlje. I ono što se ovde desilo bilo je pravi šok za sve biologe, jer geni zemaljskih vrsta, pod uticajem nove zvezde, doživeli su neočekivane promene. Ljudske kolonije, međutim, nikada nisu uspele da se ukorene ni na jednoj planeti. To je protumačeno blizinom tri zvezde i snažnim uticajem njihovih životnih sila, koje ljudske zajednice nisu mogle da izdrže. Ostale su samo male kolonije sastavljene od avanturista i nastranih ljudi, koji su spremni da žive i u najnemogućijim uslovima.

Takva jedna naseobina bila je i velika Kolekcija Silmara Polgrina na Tolimanu XI, zbog čega je i on dobio popularno ime Silmar od Tolimana.

Mark i Oposum su već nekoliko puta obletali planetu tražeći od kontrole da im obezbedi sletanje na službenu pistu blizu

naselja. Istovremeno, Mark je uputio i ličnu poruku Silmaru, ali na nju nije dobio odgovor. Kontrola leta uskoro im je odredila tačne koordinate mesta spuštanja, koje je bilo udaljeno više od stotinu kilometara od Kolekcije. Bila je to jedna od predostrožnosti koja se uvek primenjivala u blizini značajnih kulturnih ili ekoloških celina, što su mogle biti ugrožene stalnim sletanjem brodova ili oštećene usled neke slučajne havarije.

Oposum bez potresa spusti brod na deo piste označen službenim oznakama. Sada su morali da čekaju predviđena tri sata, koliko je jednom smešnom robotskom sistemu bilo potrebno da sa oplata broda ukloni sve štetne materije koje su se mogle nataložiti u međuvezdanom prostoru. Verovatno, takvih materija nije bilo na oplati njihovog broda, to se čak vrlo retko događalo i drugim letilicama, ali se takav tretman obavezno sprovodio na ekološki nestabilnim planetama kao što je Toliman XI.

Najzad je i to vreme isteklo, i oni su obavešteni da mogu napustiti brod, pošto se prethodno i sami podvrgnu sličnom postupku u svome brodu, a zatim prođu kroz zaštitnu elektronsku zavesu koja će ih još jednom očistiti na samom izlazu iz broda. Kada su konačno izašli, pred njih izađe službenik sletišta. Bio je izgleda tačno upoznat sa njihovim činovima i značajem. Salutirao je na neki smešan način, kao što je bio i obučen u vrlo čudnu i smešnu uniformu više nalik livreji nego

uniformi službenika jednog zvaničnog sletišta.

— Komodore Silard i uvaženi Prinče. Dobrodošli na našu planetu! Vaša poseta je očekivana sa zadovoljstvom cele naše ekipe i svih stanovnika ove planete.

— Da, — reče Mark — bili smo slobodni da najavimo svoj dolazak. I kao što znate mi ne dolazimo u turističke svrhe, već smo ovde službeno u poseti gospodinu Polgrinu.

— I to nam je poznato.

— Međutim, — nastavi Mark — ja sam uputio i ličnu poruku gospodinu Polgrinu, ali od njega nisam dobio odgovor.

— Poznato nam je i to.

— Možete li mi objasniti zašto mi nije odgovorio.

— Teško, ali to ćete saznati u samoj upravi ili od njega samog, mislim od uvaženog Polgrina — reče službenik kao da nešto krije. — Ja o tome zaista ništa ne znam. Ne znam samu suštinu stvari. Da, nije mi poznato zašto vam nije odgovoreno od strane Uvaženog, iako mi je zaista poznato da je vaš poziv upućen, čak i da je stigao na adresu. Sve ćete vi to lepo saznati u samoj duši Kolekcije, u upravi, ja sam ovde niži službenik.

Marka je izgled i način govora ovog službenika zabavljao ali već počeo i da nervira, jer mu se činilo da zaista nešto krije.

— U redu, vodite nas u upravu!

Smešni službenik poveo ih je ka isto tako smešnoj prizemnoj pristanišnoj zgradi, iznad koje se isticala kupola, prljava od

prašine i nanosa peska. Išao je ispred njih malo sa strane, kao da želi da se izdvoji od dva tako važna zvaničnika čija su imena sa samog vrha liste.

— Ovuda, gospodo, — govorio je posle svaka tri koraka, kao da oni nisu umeli da hodaju ili nisu videli kud treba da se ide.

Dok im je tako govorio, sve vreme se spoticao o sopstvene noge i uniformu. Uveo ih je u smrdljivu zgradu iz koje kao da je izbijao neki neugodni gas ili se raspadalo neko organsko tkivo.

— Ovuda, gospodo, — nastavio je službenik da govori sve dok ih nije doveo pred jedna vrata koja su bila poluotvorena i iza kojih je neko kijao.

Marka je čudilo kako u jednoj službenoj zgradi nema nigde nikoga. Očekivao je da se na službenom sletištu nalazi bar neka grupa za obezbeđenje i veća grupa činovnika, a naravno o zgradi da i ne govorimo. Ovako, sve je izgledalo pusto i skoro napušteno. Njihov vođa uđe pre njih u prostoriju u kojoj je za jednim pultom sedeo Albino u crvenoj livreji i sve vreme pažljivo pratio nešto na monitoru. Kada se malo bolje zagledao, Mark shvati da je u pitanju trka pasa.

— Uvaženi poručniče, gospoda Silard i Oposum su stigli.

Poručnik odjednom skoči i tom prilikom sruši oko sebe gomilu nekih predmeta, zakači prekidač na monitoru i isključi ga, i odmah salutira na već poznati smešan način.

— Gospodo, dobrodošli na Tolman XI. U ime uprave, imam čast da vas pozdravim i poželim

vam sve najbolje na našoj planeti i u našoj Kolekciji.

— Dobro, dobro — odgovori Mark i sede u stolicu za koju je ocenio da je najčistija. — Ne razumem zašto ste nas spustili ovde. Kakav je ovo službeni aerodrom. Na šta vam sve ovo liči? Zar nemate ništa bolje i urednije?

Njegovo pitanje izazva pravu pometnju kod dvojice službenika, i, videvši kako su se ušepRTLjili, Mark smireno reče:

— Dobro, sedite i objasnite.

— Uvaženi, — reče Albino — nesreća je u tome što je ovo napušteno sletište, jer ovde i nema službenih letova, ili su sasvim retki. Da ste tražili da vas spustimo na turistički aerodrom, — on je udaljen čitavih hiljadu milja od Kolekcije, — tamo biste bili usluženi na najbolji mogući način, kao na poznatim mestima u Galaksiji. Tamo su stjuardese, restorani, pokretne trake i cveće, pa čak i počasna četa. Ovde je sve službeno, na žalost na najgori mogući način. U stvari, mi i nemamo nikakve uslove, a jedva nas i plaćaju. Otkako smo nas dvojica ovde, niko nije ni sleteo. Vi ste prvi.

— Sakra — promrmlja Mark.

— Dobro, dobro, vidim da smo mi pogrešili. Ali da li znate šta je sa uvaženim Polgrinom? Čuo sam da od vas mogu nešto više da saznam o njemu. Da li je to tačno?

— Da, — odgovori Albino — sve što se tiče gospodina Polgrina poznato nam je, ili bi trebalo da bude poznato koliko je u našoj nadležnosti. On je sada, ili bi trebalo da bude, u samoj

zgradi Kolekcije, iako kruže glasovi...

– Kakvi glasovi?

– Pa čuje se svašta kad nam donesu sledovanje.

– Šta ste čuli?

– Ako smem da kažem, čulo se da gospodin Silmar Polgrin ne boravi trenutno na planeti.

– Kako ne boravi, je li zabeležen njegov let i kuda?

– U tome i jeste stvar, jer kod nas su zabeleženi letovi sa svih pista, ako želite da pogledate.

Albino uključi računar. Bio je to neki stari Comos sa ekranom od tamnog stakla. Na njemu se pravilno ispisaše svi letovi na planetu i sa planete. Crvenim slovima upisan je dan poslednjeg Silmarovog dolaska. Mark je znao da nije mogao napustiti planetu a da se to ne evidentira. Takva mogućnost nije postojala sem ako nije otišao na neki drugi način. A to je najverovatnije.

– Kako se možemo prebaciti u palatu Kolekcije?

– Uvaženi, to je lako. Imamo jedan over. Možete se njime poslužiti. On vam stoji na raspolaganju. To je jedna sasvim nova mašina. Dobili smo je iz palate, jer su imali višak. Sasvim ugodna sprava, još nekorišćena. Jednom samo, koliko se sećam, jurili smo jednog kameleonca zabave radi i ništa više. I moj pomoćnik je jednom išao tamo do onih brda i nazad da bi ovladao vožnjom, i to je sve.

Over je bio zaista sasvim nov i Mark i Oposum su se ukrcali u njega, pošto su se prethodno pozdravili sa dva smešna službenika koji su se klanjali za njima, verovatno srećni što je njihova

službena pista konačno prorađila, i to na tako veličanstven način. Njihovo dežurstvo ovde pokazalo se korisnim.

Put do palate Kolekcije bio je lep i kretao se iznad niskog tepiha od žućkastog cveća nalik maslačku, koje je cvetalo poput pravog ćilibarskog drumca. Mark je vozio sporo i posmatrao kako se nežne glavice cvetova povijaju pod pritiskom vazdušnog pritiska iz mašine. Uživali su u vožnji i predelu oko njih. Bili su, u stvari, već u samom krugu Kolekcije. To se moglo videti po retkom drveću koje je tu i tamo raslo pokazujući svoje različito poreklo, zatim po stenama od kristala ili megalitskim spomenicima koje je njihov vlasnik dovukao sa drugih svetova.

Mark je znao da raspored drveća, kamenja, spomenika i objekata, staza i reka u ovom predelu sadrži neku simboliku, koja je poznata samo Silmaru i njegovim najvernijim obožavcima, što su mu pomagali u popunjavanju zbirke.

On sam, iako je dobro poznavao kolekcionara, čak i sam ponešto doprineo njegovoj zbirci, nije se nikada detaljnije pozabavio samom suštinom stvari. Znao je da se iza mnogo čega što je ovde smešteno i izloženo, pa i sakriveno, često kriju nedozvoljeni poslovi i komplikovane igre, što je oduvek bilo karakteristično za ovakvu vrstu poslovanja i hobija. Kolekcionari nisu prezali ni od čega, kad su u pitanju retki primerici i uni-kati.

– Šta kažeš, pacove, na sve ovo? – upita Mark zbunjenog

Oposuma koji je posmatrao red crnih figura poredanih kraj cvetne staze.

Očigledno da su te džinovske figure demoni zastrašujuće delovale na Mišolikog, kao da su došle iz strašnih legendi njegova naroda.

— Nisam ni znao kakav je taj gospodin Polgrin — reče Oposum. — Sad tek vidim koliko je on nastran stvor.

— Ako misliš samo na ovo što vidiš ovde, onda to nije ništa. Videćeš tek prave stvari kada uđemo u samu Kolekciju, tamo će da ti se tresu gaće od straha, ali i srce od oduševljenja. Naš zajednički prijatelj pravi je čarobnjak u priređivanju iznenađenja. Iako bi za mene najveće iznenađenje bilo da pronademo u palati njega lično.

— Kako?

— Lepo, moj pacove, on je odmaglio nekud svojim putem.

— Ali kako?

— Kroz tvoju sivu komoru. To je oduvek bio njegov san. Da se domogne sive komore, a onda da krene tamo gde niko pre njega nije stigao i nabavi najluđe stvari za svoju Kolekciju.

Oposum tada shvati ono što mu je Mark i ranije objašnjavao i razvali čeljust od iznenađenja. Sinu mu kako je on sam propustio mogućnost da se dočepa raznovrsnog blaga. Bio je istovremeno zaprepašćen i unesrećen. Mark je odmah prepoznao taj osećaj i reče mu:

— Ne tuguj! Kad budeš video šta sve može da te zadesi prilikom putovanja sivim komorama, obradovaćeš se što nisi sam krenuo njome.

Oposum nije tačno razumeo šta mu Mark govori, i nije ga pažljivo ni slušao pošto nije mogao da skine oči sa objekata koji su ih okruživali i bili razmešteni i do same ivice vidika, sa svih strana. Bilo je tu najrazličitijih džinovskih biljaka, ispunjenih mastodonata, vetrenjača, mostova preko staklenih reka, o nebo okačenih starih džinovskih aeroplana, velikih holo-projekcija slavnih bitaka u jednom delu neba.

Najzad su stigli pred ogromnu metalnu kapiju koju je Silmar najverovatnije nabavio sa ostataka nekog zamka iz ranih istorijskih vremena. Kapija je bila zatvorena, ali, čim su se približili, ona polako počela se otvara uz glasnu škripu. Dok su prolazili kroz nju, ugledaše palatu Kolekcije, najnastranije zdanje u Galaksiji. Oposum zacvile od iznenađenja.

11

Palata Kolekcije bila je čudesno delo arhitekture. U stvari, postavljalo se pitanje: može li se ona smatrati za tvorevinu ili samo za ideju arhitekture? Ona je predstavljala i jedno i drugo. Zamislio ju je sam njen vlasnik i odredio joj projektom samo osnovne linije rasta, dok je sve ostalo bilo proizvod sila samorastuće neorganske materije, koja je stvarala prostore, sale i sobe, hodnike i kupole, prozore, vrata, različite otvore i svetlarlike, vazdušne sifone ili čak akvarijumske bazene i sve postojeće prostorije predviđene za

život i izlaganje. Palata nije bila građevina u klasičnom smislu (iako je služila svim sortama za koje je čovek upotrebljavao kuće, kolibe, pećine i druge vrste zaklona), već čudo čiju je ideju Silmar Polgrin pustio da se sama realizuje.

U Palati on je imao svoj stan, urede i stanove za mnogo-brojno osoblje, čak i hotelski deo za određeni broj posetilaca, ali je najvećim delom služila za smeštaj njegovog neizmernog blaga, sačinjenog od sitnica, umetničkih dela, sakralnih relikvija, različitih praistorijskih artefakata i svih mogućih tvorevina sa mnogih svetova: ispunjenih i sušenih životinja, insekata, ptica, gmazova i kalcificiranih biljaka, ali i komada kristala, umetničkih predmeta, slika, skulptura i svega što je ruka humanoida izradila u te namene. Naravno, tu su se nalazila i najbolja i najčudnija dela muzike, pokretnih slika, videoigara, holoprojekcija, zatim najveća kolekcija mirisa, otrova, kao i specijalne zbirke scena umiranja ili sparivanja, zatim lobanje mnogih slavnih ličnosti iz ljudske istorije i istorije galaksije.

U Palati Kolekcije nalazilo se bezbroj stvari vrhunskog duha, ali isto tako i mnogo otpada, đubreta i gadosti. Za Silmara Polgrina, međutim, sve to imalo je istu vrednost čim je stiglo u njegovu Kolekciju. Nijedan predmet, ma kakav on bio i ma odakle stigao u ovu zbirku, za njega nije bio bez značaja i značenja. Svaki je imao svoj smisao i uklapao se u ideju o velikoj Kolekciji koju je zamislio njen tvorac.

Jer Silmar, makar koliko da je izgledao nastran, čak i pomalo lud, znao je zaista dokle sme ići u širenju zbirke, šta joj nedostaje i koliko će vremena biti potrebno da je završi.

Siva komora koju je nabavio od Oposuma nikada neće pripadati Kolekciji, ali će poslužiti da Kolekciju što pre popuni sa nekoliko stotina sitnica za koje su već određena mesta.

Možda treba reći da je Silmar Polgrin svoju kolekciju stvarao isključivo od predmeta, artefakata, neživih stvari, jer nije želeo da se tu bilo šta pomera, menja mesto ili bilo kako uznemiruje, sem ako nije u prirodi neke stvari da povremeno ili stalno obavlja neki proces kretanja ili slično, za šta joj je uvek bio obezbeđen optimalan prostor.

Ova Kolekcija izazivala je kod mnogih ljudi jezu, neku vrstu košmara i teških mora, naročito ako su dugo vremena proveli u njenom krugu, a pri tom nisu došli dovoljno pripremljeni ili nisu odabrali pravi način kretanja kroz palatu i prostor oko nje i izvan njenih zaštitnih zidova.

Oposum je bio sve zbunjeniji kako su se približavali Palati, koja je već tonula u polusvetlo večeri što se spuštala nad njima, pošto je zvezda Toliman zašla za daleki horizont na kome su se okupljali crni oblaci noći.

Mark pruži ruku i zaustavi Mišolikog na samom ulazu u Palatu, do kojeg su se popeli velikim belim stepenicama na kojima je, na svakom stepeniku, urezana po jedna pesma, ali je

sve bilo potpuno nečitljivo jer je napisano pismom nalik na rune.

– Pogledaj, pacove, ovo što će se sada pojaviti!

On pokaza Oposumu u pravcu istoka, odakle su dolazili zvezde, sunce i planete. Iz pustinje se dizao mesec, i, kako se penjao prema zenitu sve snažnije je ispuštao potpuno belu svetlost, koja je već osvetljavala predeo. Onda svetlost poče da se menja, da se polako pretvara u plavu, a onda u nežno ljubičastu, koju smeni crvena, pa narandžasta i žuta, a zatim zelena, koja se zadržala dok su oni stajali pred ulazom. Konačno, kad je već bio iznad njihovih glava, iznad same Palate, on je jasno podsećao na džinovski lampion na novogodišnjim svečanstima.

– To ti je, moj prinče, najveće čudo Kolekcije. Naš prijatelj nabavio je ovo čudo od pravog majstora za ovakve gradnje.

– Koliko je to koštalo? – upita Oposum, jer je verovao da se radi o nekoj neshvatljivo velikoj sumi.

– Ti samo misliš na cenu. Ne verujem da je mnogo koštalo. Za mnoge majstore čast je da njihova dela još za njihovog života dospeju u Kolekciju. A ovaj majstor još je bio živ kad je mesec dovučen ovamo i pušten u orbitu. Možda si čuo za njega: to je čuveni magistrus Guerino!

– Ne, – odgovori Oposum – mislim da nisam čuo.

– Trebalo bi da znaš za njega, jer si nekada stanovao i jezdio svemirom u jednom od njegovih dela. Ako se još sećaš Galije?!

– Ti boga! – reče Oposum.

On stvarno nije znao da je Galija, kasnije poznati lutajući i ukleti satelit u kome je i on sa svojim narodom proveo dosta dana, bila jedno od dela magistrusa Guerina. A ovaj neobični graditelj, za koga su verovali da i nije ljudsko biće iako je imao ljudsko obličje, vraćao se nekoliko puta u pet vekova, da bi uvek svet začudio nekim grandioznim delom. Ipak, mesec nad Tolimanom XI njegovo je najlepše delo.

– Ako si se nagledao – reče Mark, – uđimo onda unutra.

Vrata se pred njima sama otvoriše i oni su ugledali kako im u susret dolazi jedan visoki mladi čovek. Bio je obučen u službenu livreju, potpuno belu, sa nekoliko ljubičastih oznaka i zlatnim brošem na reveru bluže.

– Gospodo, drago mi je da ste naši gosti! Poruku da ćete nas posetiti primili smo pre nekoliko sati. Na žalost, uzvišeni Silmar nije bio u mogućnosti da vas sačeka. Njegovo vreme bilo je brže: morao je otići na neki drugi sastanak!

– Dobro – odgovori Mark.

– A može li se znati gde je on sada?

– Na žalost – reče mladić, – nisam ovlašćen da vam to kažem, iako, u stvari, mi i ne znamo kud je otišao. Vi znate da su putevi velikog kolekcionara tako različiti. Ipak, naložio nam je da vam u svemu budemo na usluzi.

– Odlično, mladiću, ali želeo bih da znam koliko ima otkako je vaš Uvažni otišao.

— Poštovani Markuse i vaša svetlosti, mi smo o tome obavješteni pre dva sata, ali ima skoro deset sati otkad smo poslednji put videli kako prolazi salom Kolekcije.

Bilo je očigledno da se njihov domaćin sklonio da se ne susretne s njima, i požurio je svojim putem. A taj put vodio je kroz beskrajni sistem sivih komora, kroz lavirint za koji je trebalo imati plan kretanja i poznavati prave tačke izlaska. Silmar Polgrin je očigledno sve to imao, jer se ne bi upustio u poduhvat iz koga se posle obične greške ne bi mogao vratiti.

Sada je trebalo da i njih dvojica krenu za njim kroz sivi lavirint, da ga pronađu i vrate kući, a zatim da i sivu komoru odnesu na Medijus 7 kako bi spasli ono malo preostalih Mišolikih i nesrećne duhove sveta Amoen.

Mark je, na osnovu svojih ovlašćenja, mogao jednostavno da zapleni ovu komoru i vrati je na mesto odakle je uzeta, ali on je uvek izbegavao administrativna rešenja, jer bi na taj način dva svoja prijatelja uvukao u veliku nevolju. I još nešto: osnovno pravilo za kretanje kroz sive komore glasilo je da onaj ko uđe na jednom mestu, na to mesto mora i da se vrati, kako ne bi narušio svoj životni tok i zadržao normalni ritam života. Putovanjem sivim koridorima, od komore do komore, vreme se pomeralo u raznim pravcima, teklo ka prošlosti, budućnosti ili čak paralelno, ali povratkom na isto mesto ono se vraćalo u realne okvire. Sve je bilo nalik na san, ali san koji se stvarno

dogadao. Mark je znao da je Silmar na ovom putu verovatno već znatno izmenio realno životno vreme i da ga on sada ne sme ugroziti. Ostaje jedino da ga njih dvojica pronađu i vrate.

Sada je, međutim, pred njima bio jedan drugi problem — gde je smeštena siva komora? Očigledno ona je skrivena negde u ovom haosu u kome se čovek vrlo teško može snaći. Skrivena je sigurno tako dobro da je ni od njegove posluge niko ne može otkriti. To ne bi voleo ni Mark, jer bi se onda sigurno napravila kolona putnika kroz neizvesnost.

— Mladiću, — reče on — mi ćemo se malo zabaviti vašom Kolekcijom, jer moj prijatelj Princ vrlo je radoznao, nikada nije bio ovde i hteo bi da vidi šta se tu sve krije. I sam želi da osnuje nešto slično, ali naravno po svom ukusu!

Dugonja se nakloni a Mark dodade:

— Ti si slobodan, možeš nastaviti sa svojim redovnim poslovima, nećemo te ometati. Ako nam šta bude potrebno, znamo kako da te pronađemo. Da, još nešto, restoran je, nadam se, na istom mestu, a molimo da nam se obezbede i sobe za odmor ako odlučimo da ostanemo duže, što bi se lako moglo desiti. Biće potrebna dva apartmana sa dobrim komunikacijama i direktnom vezom sa glavnim satelitom regiona: možda će biti potrebno da razgovaramo sa Zemljom ili sa nekim drugim svetovima.

Mladić se nakloni:

— Po vašoj želji.

Kad je dugonja otišao, Mark reče: – Ovoga smo se oslobodili, a sad je vreme da se pozabavimo onim zbog čega smo došli ovamo. Šta misliš, gde je naš Uvaženi sakrio ta čarobna vrata svemira?

– Bojim se da je to ovde nemoguće pronaći – reče Oposum.

– Sve to tako samo izgleda, iako u tome ima i neke istine, moj pacove – reče Mark. – Reci mi kako bi ti tražio?

Oposum pokaza na svoj njuh, jer mu je čulo mirisa bilo savršeno. Mogao je da namiriše svaki trag koji je prepoznavao.

– Teško ćeš ovde išta nanjušiti. Ovde je sve premazano različitim zaštitnim sredstvima koja predmete treba da zaštite od okoline ili okolinu od predmeta. Ovde se treba služiti nečim drugim, a to ti nemaš, momče.

– Ako nemam, mogu da nabavim.

– Mozga pacove, mozga, iako je ovde pre svega potrebno lukavstvo, jer naš je prijatelj davolski lukav čovek. On ima vrlo jednostavne ideje, u koje je teško prodreti, ali mi ćemo prodreti: sigurno je negde pogrešio, nemoguće je da nije pogrešio. Videćeš! Dakle, šta misliš šta ćemo sada raditi?

Oposum se počeo iza uha pokazavši nedoumicu.

– Ako ne znamo šta da radimo, onda moramo krenuti u traganje, jer baš nemamo naročito vremena, bar ga ti nemaš, jer svakog minuta po jedan tvoj sunarodnik odlazi bogu na istinu.

Krenuli su na razne strane u istraživanje. Mark je išao iz sobe u sobu, sledeći pravac koji je sam sebi odredio. Pred njim su se pojavljivali predmeti koje je imao prilike da vidi već dva puta. Sve je bilo jednostavno postavljeno, sa klasičnim natpisima na plastičnim pločicama sa ugraviranim zlatnim slovima.

Oposum je otišao drugim putem, pokušavajući da nanjuši tragove, jer je verovao da će naići na Silmarov trag i da će ga ovaj odvesti do skrivenog mesta. Ali, nigde nije naišao ni na atom nečega što bi podsećalo na poznati miris teškog duvana koji je kolekcionar pušio. Da li je to značilo da on nikada ne obilazi zbirku, ili se njegovi mirisi brzo uništavaju u ovoj atmosferi?

Mališan je prolazio kraj predmeta različitog porekla i namena, od kojih su mu se mnogi učinili pogodni za njegovu privatnu zbirku alata ili oružja i više puta je osetio neodoljivu potrebu da nešto ukrade, ali se plašio da ga Mark ne otkrije i izgrdi. On se plašio Markovih psovki, ali još više podsmeha kojim bi ga progonio.

Prolazili su sati a da nijedan od njih nije otkrio put ka komori. Čak se u svom lutanju sobama i hodnicima nisu ni susreli. Kada je Marku već sve dosadilo, on preko komunikatora pozva Oposuma:

– Pacove, meni su otpale noge, a sigurno i tebi. Mislim, vreme je da malo prekinemo razgledanje. Hajde da odemo na neko piće i da nešto pojedemo.

– Odlično! Gde se nalazite?

– U sobi 78 – javi Mark.
– Ja sam u 79 – reče Oposum.

– Odlično, mogli smo i da se mimoidemo a da se i ne sret-nemo.

– Verovatno, – odgovori Oposum – ja sam već krenuo bočno prema sobama koje su paralelne.

Mark pređe u susednu sobu i pronade Oposuma kako bulji u veliki predmet koji se dizao skoro do same tavanice. Oposum tako nešto nije video u životu. Bila je to giljotina, jedno od omiljenih sredstava za egzekuciju u ranim istorijskim vremenima.

– Šta je ovo, komodore?

– To ti je, moj mišiću, jedna lepa spravica za odvajanje glave od trupa. Hoćeš li da probaš?

– Kako tu ništa ne piše? – reče Oposum.

Mark tada vide da pločica sa nazivom predmeta ne stoji kako treba, već je prevrnuta. On je podiže i namesti kako treba.

– Evo, sad piše – reče on. – Ali, kako da je prevrnuta? To znači da je neko prošao tuda.

A ko je mogao da prođe, ako je sve pod energetsom zaštitom? Pa i pločica je pod zaštitom. Kako se prevrnula? U stvari, energetske zaštite nije bilo, a to znači samo jedno.

– Pacove. Ti si ipak nanjušio nešto važno. Svoj fini nos ponovo zalepi za pod i pokušaj da otkriješ miriše li tu na našeg prijatelja.

Oposum se saže i odmah pobedonosno podiže pogled:

– Ovuda je prošao! Kroz ova vrata!

I on se uputi ispod giljotine, ali Mark ga naglo uhvati za pojas i povuče nazad:

– Kuda ćeš? Zar ti nije stalo do glave?

Kako Mišoliki nije jasno razumeo o čemu se radi, Mark se okrete oko sebe i potraži neki predmet. Kod ulaza u prostoriju nalazila se jedna stolica za odmor. On je uze i gurnu je kroz otvor giljotine. Istog trena, oštro sečivo fijuknu i raseče stolicu na polovinu. Oposum samo šmrknu, a zatim zviznu kroz nos.

– Eto šta te je čekalo da si pošao! Ova sprava nešto je malo modernizovana – reče Mark, – ima, izgleda, ugrađenu foto-čeliju ili neku drugu vrstu senzora. Ali, to potvrđuje nešto što smo hteli da znamo. Ovuda zaista vodi put ka tvojoj sivoj komori. Naš prijatelj se lepo dosetio gde da je sakrije. Tu, u zidu, verovatno se nalazi prolaz ka njoj, samo se treba prvo ovuda provući. Vidiš kako se sečivo opet samo podiglo gore.

Mark pažljivo osmotri spravu. Verovatno postoji način da se ona onemogući, jer je Silmar prošao ispod nje: nikako je nije mogao obići. Posle nekoliko sekundi već mu je bilo jasno šta treba da uradi. Isto ono što se radilo u stara dobra vremena, kad su ove sprave svoj zadatak obavljale bez foto-čelija. Trebalo je ubaciti klin koji će zaključiti ceo mehanizam ili vezati užice koje je dizalo nož.

Objasnio je Oposumu šta treba da uradi i podigao ga visoko, do samog noža. Čuo je kako mali psuho i znao je da je pronašao način kako da zaključ

Probali su ponovo sa stolicom, ali sečivo se nije micalo.

— Mišiću, zeznuli smo našeg prijatelja, a sada požurimo za njim!

Provukli su se ispod noža iako ih je malo hvatala jeza od pomisli da sve može da krene kako ne treba. Mark gurnu zid, on se rastvori i pred njima se ukaza slaba svetlost neke prostorije.

Ugledali su ono što su tražili: poput džinovskog jajeta prljavosive boje stajala je siva komora, a u prašini, na podu, jasno su se videli tragovi Silmarove obuće. Oni su vodili tačno do komore. Kroz njenu propusnu opnu, otišao je pravo u neki daleki svet. Da li će sada biti lakše ili teže tragati za njim?!

12

Za kretanje kroz sivu komoru važno je pravilo koje niko nije mogao precizno da objasni, a ono je glasilo: u komoru se može ući na bilo kojem mestu, ali se na tom istom mestu mora i izaći ako se želi zadržati isti životni tok. Propusnost njene opne dozvoljavala je jednom telu samo jedno mesto za jedan pravac kretanja u oba smera. Kao da je uzimala i vraćala neku životnu energiju od onog ko je prolazio. Pored toga, bilo je važno da se zna da svaka komora ima sedmostruku ili petostruku stazu, koje su od nje kretale dalje. Sve ovo izazivalo je velike teškoće ako nekoga pratite a ne znate pravac njegovog kretanja, pošto je on uvek

mogao da izabere jedan od mogućih pravaca. Bilo je toliko i mogućnosti da se onaj ko ga sledi prevari, jer nikakvih drugih tragova nigde nije bilo. Mark je to dobro znao, a i to da se njegovo kretanje može pretvoriti u pravu moru, ako mu u tome ne pomognu oštro čulo mirisa njegovog prijatelja i, naravno, sreća!

Karta za kretanje kroz komore nije postojala, ili bar zvanično nije postojala, iako se pričalo da među kolekcionarima kruže neke skice koje možda predstavljaju kartu. Verovalo se da svaka planeta ima svoju sivu komoru, svaka na kojoj se razvio život ili postoji mogućnost da se razvije. Način funkcionisanja uređaja nije poznat, kao ni njegovo poreklo, ali je sigurnost kretanja potvrđena.

Još manje se znalo od čega je sačinjena — od neorganske ili organske materije, energije ili čak vremena? Međutim, nije to bila jedina tajna.

— Prinče, hoćemo li? — upita Mark svoga pratioca.

Oposum zavrte glavom. On nije voleo ovakve poduhvate, ali je znao da sada mora biti odlučan i zato klimnu glavom.

— Stegla ti se zadnjica, — reče Mark u šali — ali ne boj se, sve će se dobro završiti ako budemo spremni na ono što nas očekuje. Kako si naoružan?

Mišoliki pokaza svoj neutronski mlaznik u obliku revolvera sa kuglom na vrhu, a onda otkri prsluk ispod koga se moglo videti specijalno oružje kojim je on raspolagao. Mark je znao da je Oposum verovatno opremljen i mnogo čim drugim i da je

spreman na iznenađenja. On je bio jedan od najsigurnijih partnera za ovako neizvesna putovanja. I komodoru je uvek bilo lako kad sa njim nekuda krene.

On sam nije nosio drugo oružje sem dugog elektronskog biča koji je bio provučen kroz šav njegovog kombinezona, a moćna baterija bila mu je zakačena o pojas. Imao je jedan tanki nož i svoje ubilačke šake i noge. To je uvek bilo dovoljno na ovakvim putovanjima.

Mark pripremi svoju univerzalnu busolu za kretanje po prostoru sa sedam polova i zakorači kroz opnu komore. Već je zaboravio osećaj koji se pojavljuje prilikom provlačenja kroz neobičnu plazmu, kada se čoveku učini da postaje bestelesan, gubi gravitaciju planete sa koje zakoračuje i uključuje se u nešto praiskonsko. Unutar komore dočeka ga neka blaga i topla svetlost, koja je izbijala iz zidova. On pričekava skoro čitav minut dok se Oposum nije potpuno osmelio i zakoračio za njim. Učinilo mu se kao da je Mišoliki pobeleo i osedeo od straha, ali vide da je to samo svetlost koja ga je ovde osvetljavala. Oposum mrdnu svojom brkatom rilicom i reče:

– Bio je ovde, dobro osećam njegov miris!

– Naravno da je bio – odgovori Mark. – Bili bismo u smešnoj situaciji da nije prošao ovuda. Ali, proveriti kuda je otišao.

– To ne mogu da osetim – odgovori Oposum.

– Moraš krenuti jednom stazom, bilo kojom! Jedini način je da isprobamo svaki pravac:

možemo pogrešiti najviše šest puta, ali to se ne može desiti svakog puta.

– Izgubićemo mnogo vremena – reče Oposum.

– Nećemo izgubiti nikakvo vreme, jer se kretanje kroz komore odvija van vremena.

Znao je da to Mišolikom ne može objasniti, ali zato mu je ovaj verovao, iako ništa nije shvatao, već samo slegnuo ramenima. Mark mu pokaza pravac, i on za tren nestade kroz opnu komore ka nekom svetlu i nekoj komori ko zna gde, ali se skoro istog časa vrati.

– Da li si pronašao neki trag?

– Ne, – odgovori Oposum – ali mislim da ovo treba videti.

Mark pođe za njim u istom pravcu i nađe se odmah u istom takvom prostoru, a odmah zatim iskorači napolje. Bili su u velikoj prostoriji koju je osvetljavala zelena svetlost. Tu ugleda tri komore, ali i gomile raznih stvari i predmeta poređanih po policama ili naslaganih jedne na druge.

– Šta je ovo? – upita Oposum.

Mark je odmah prepoznao mesto gde su ušli. Bili su na samom dnu Atlantisa, u centralnom trezoru Saveta Ujedinjenih svetova, gde su se čuvale pronađene komore i posebna oprema. Tu je bilo i mnogo različitog oružja i opreme.

– Fino, – reče on – ovde ćemo malo dopuniti našu opremu. Odmah je izabrao jedan revolver za omamljivanje i još samo laki skafander sa čvrstim kiseonikom i reciklatorom vazduha. Oposumu nije

ovde ništa trebalo, ali su mu oči sijale na sve strane i nadao se da će se ovde naći opet, ali sam. Onda će već znati šta mu treba! Ipak, morao je da primi sličan skafander, namenjen deci. Biće mu možda malo veći, ali poslužiće bolje nego što se nada.

Morali su da se vrate, i požuriše novim putem tražeći pravac kojim se, kolekcionar kretao. Imali su dosta sreće, jer su u dvadeset pokušaja imali samo sedam promašaja, i već su, izgleda naslućivali način kretanja svoga prijatelja. Mark je računao da su već prošli centar galaksije, ili se čak nalaze među zvezdama haloa.

I odjednom Oposum više nije mogao da pronađe trag. Bili su u petostranoj komori, a on se već četiri puta vratio. Imao je osećaj da je izgubio čulo mirisa.

— Ne budi lud, — reče Mark — to znači da treba da izađemo ovuda.

Iskoračili su na petu stazu, i sada više nije trebalo njušiti, jer su se našli u pećini u koju je prodiralo svetlo dana, a pod nogama im je bio fini pesak. U pesku su se videli tragovi ljudskih stopa — čizama Silmara Polgrina. Vodili su napolje iz pećine.

Kada su obojica oprezno došli do samog izlaza iz pećine i provirili napolje, zapahnu ih odjednom miris vode i algi i oni ugledaše ogromnu vodu koja se blago i bešumno njihala u niskim talasima i zapljuskivala pešćanu obalu. Mark pokaza Oposumu tragove koji su vodili do ivice vode. Njih dvojica odmah izađoše i prvo osmotriše okolinu, ali nisu ugledali ništa

živo. Iza njih su bile stene visoke planine, a ispred njih voda jezera, mora ili čak okeana, koji je uglavnom bio u magli. Pešćana obala isto tako pružala se unedogled, u stvari do ivice magle. Nisu mogli da opaze nikakvo kretanje — ni ptica, ni insekata, ni biljaka! Jedino što su, sem stena, peska i vode mogli jasno da vide bili su tragovi njihovog prijatelja, koji su vodili uz samu obalu i išli nekud ka desnoj strani. Pošli su za njim.

Predeo koji ih je okruživao izgledao je avetinjski pust, bez šumova i pokreta; nisu čuli čak ni sopstvene korake, potpuno ih je amortizovao plavi pesak koji se pružao između vode i stena koje su se okomito dizale nekoliko stotina metara. Mark, koji je navikao na mnoge neobične situacije, prvi put se našao u predelu o kome ništa nije znao. Svetlost sunca bila je blaga i topla, iako je prodirala kroz debeli sloj magle, koja se — izgleda — u gornjim slojevima kretala i tako činila da sunce pomalo leluja, kao da je sve u nekom snu. Difuzna svetlost kojom je bio osvetljen ceo ovaj svet ublažavala je oštrinu vrhova stena, pa čak i neravnine tragova u pesku. Senke skoro nisu ni postojale, bile su blede-plave, nalik pramenovima magle koji lelujaju. Vazduh je bio dobar za disanje i kiseonik je verovatno stizao iz dubine vode koja je bila ispunjena algama.

Dok su hodali obalom plavozele-
lene vode osećali su se bezbedno i znali su da ih ovde ništa ne može napasti ili ugroziti. Ali Marka je mučilo gde se to oni

nalaze? Pokušao je da rekonstruiše u svesti katalog planeta pogodnih za život, ali se iz njegovog sećanja ništa nije moglo vezati za mesto gde se sada nalaze. Možda bi više saznao da je sada noć. Orijentišući se prema zvezdama, mogao bi da odredi položaj planete.

– Pacove, – upita on Oposuma – njušiš li gde smo?

– Dao bih svoj šešir sa svim ukrasima i svoje uši i brkove ako ovo nije Plavo oko Geme.

Bila je to rečenica velikog značenja i komodor je znao da se oni nalaze baš tu.

– Bio si ovde?

– Ne, – reče Mišoliki – ali tačno znam zašto se dolazi ovamo. Ovde se može nabaviti ogledalo sudbine.

– Šta? – upita Mark.

– Komodore, ogledalo sudbine, ili – ako hoćete – ogledalo male budućnosti.

– Šta je sad to? – upita Mark. – To je opet neko vaše mišje sujeverje.

– Ne, to ogledalo postoji iako ga nisam nikada video. Još kad sam bio mali slušao sam priču o njemu. Kad se pogleda u ogledalo, može se videti ono što će se dogoditi kasnije. Na njemu se odslikavaju događaji koji će se odigrati. To ogledalo vam je vremeplov!

– Nemoj da mi pričaš vaše pacovske legende – reče Mark, koji je dobro znao da se do budućnosti može stići jedino sećenjem ose vremena a ne pogledom u ogledalo, makar kakvo ono bilo. U budućnost se stiže kretanjem ili zaobilaženjem vremena. – I otkuda ovde takva ogledala, gde rastu?

– U moru, komodore, to vam je školjka iznad koje se seku ose svetlosti i vremena i tako se dobija projekcija budućnosti. A postoji i druga strana...

– I ti to nisi nikad video?

– Nisam, – reče Oposum – ali znam čoveka koji je to imao. – Ko?

– Jedan moj dragi prijatelj. Čuli ste za njega: Žuti Suk.

– Zar ga nisi ubio pre nekoliko godina?

– Da – reče Oposum ponosno. – On je imao školjku i zahvaljujući njoj uspevao je da izbegne svoju kaznu. Uvek je bio jedan sat ispred mene. Onda mu se školjka razbila i nije više znao gde ću ga dočekati. Nestao je u kolapsu dezintegracije. Sada postoji samo uspomena na njega. Lepa uspomena! Poslao sam ga pravo u slavu, jer ga se i vi sećate, komodore!

Oposum je bio ponosan na ovaj mali rat koji je vodio protiv poznatog mutantskog krijumčara, s kojim se često susretao na sumnjivim stazama, na kojima za obojicu nije bilo mesta.

Nastavili su hodajući tragom svoga prijatelja, ali Marku je sada bilo jasno, ako Silmar zaista ima takvo ogledalo, uvek će moći da bude sat ispred njih ako želi da im pobegne. Isto tako može da im pođe u susret ili da ih sačeka. Naravno, pod uslovom da nije više od jednog sata ispred njih. Tada ih ne može videti niti znati da su oni na njegovom tragu. Oposum zastade i kleče na pesak. Pokazivao je blede trag koji je dolazio iz vode i zaustavio se sred Silmarovih tragova.

– Ovde je pronašao svoju školjku, – reče Oposum – sada nam mnogo ne vredi ni da ga jurimo.

Mark stade i sede u pesak. Osetio je glad i žeđ. Dok se, posle toga, Mark malo odmarao stavivši torbu pod glavu, Oposum je nastavio da njuška okolo. Njegovo snažno šmrkavanje i kijanje nerviralo je Marka.

– Šta si to nanjušio?

– Ovde je još neko bio – prošaputa Mišoliki.

Mark ustade da vidi šta je Oposum otkrio. Malo dalje bio je još nekoliko tragova, koji su dolazili od samih stena u kojima se nalazila velika pukotina. To nisu bili tragovi ljudi, a videlo se da nastavljaju po Silmarovim tragovima i gotovo ih pokrivaju.

– I Mark i Oposum proveriše svoja oružja, jer su naslućivali da se verovatno radi o neprijateljima. Sada su obojica požurili plašeći se za život Silmara Polgrina. Nisu ni primetili koliko se sunce pomaklo ka zapadu, ali ne putujući preko zenita već samo dvadeset pet stepeni iznad horizonta. U isto vreme, sa suprotne strane, tačno ka zenitu dosta brzo penjao se jedan mesec, a drugi je pod uglom od sedamdeset stepeni sekao njegovu putanju.

Odjednom, naleteli su na nešto svetlo što je ležalo u pesku i Mark se saže da podigne predmet, ali Oposum vrisnu:

– Ne, komodore, to se ne dira prstima! To je negativna strana školjke ogledala.

– Kakva negativna strana, to mi nisi rekao?

– Nisam, ali to je strana koja pamti. Školjka ima dve ljuštore, jednu koja vodi unapred jedan sat i drugu koja pamti jedan sat ono što je videla.

Oposum se saže i oduva pesak sa glatke ružičaste površine. Zagleda se u nju, a onda pozva Marka da i on pogleda. Mark prvo ugleda Oposumovu njušku kako se kezi, a onda, iza nje, i nekoliko njuški nekih gušterolikih bića, pa konačno i bleđi lik Silmara Polgrina. Sada je shvatio kako ovo funkcioniše. Školjka pamti likove onim redom kojim ih prima.

Bio je to jedan od onih predmeta koji Silmaru nedostaju za zbirku, ali on je, verovatno, ugleđavši u prvoj polovini neprijatelje koji ga prate, u žurbi izgubio ovu polovinu i time otkrio goničima da je plen ispred njih.

Mark dohvati školjku pomoću rukavice i ubaci je u jedan odeljak u svojoj torbi, a zatim potrča za tragovima koji su se jasno videli. Uporedo sa njim trčao je i Oposum, kome je pesak manje smetao.

U daljini, videli su kako se nešto crni. Kada su stigli blizu, shvatili su da je to bila gomila mrtvih čudovišta, čija su lica i tela bila skoro spaljena. Neko ih je dočekao u zasedi i likvidirao. Odatle su nastavljali jedino tragovi koje je ostavljao njihov prijatelj. Znači, on nije želeo ništa da rizikuje. Ili je dobro poznao svoje pratiocice?! Dok je Mark gledao kud nastavlja Silmarov trag, Oposum je pregledao leševe i opremu čudovišta. Pronašao je nekoliko malih sećiva od razbijenih školjki i parče zmijske kože na kome je

nešto bilo ispisano nekim nepoznatim pismom.

– Zna li, komodore, ko su bili ovi mrtvaci?

– Ne. Nikada nisam sreo ovakva bića. Iako me podsećaju na Gila-ljude.

– Da, to su Gila-ljudi. Ali mutanti Gila! Najuspešniji mutanti, jer imaju toplu krv i lako su prilagodljivi, ali su užasno nepromišljeni i neinteligentni.

– Da, čuo sam za njih, – reče Mark – ali sam mislio da su bili samo bića koja su proizašla iz eksperimenata i posle nestali, jer su ih njihovi tvorci, pravi Gila-ljudi, uništili.

– I ja sam mislio – reče Oposum. – I ja sam mislio, ali izgleda da ih ovde ima! Možda su ih ovde prebacili i čekaju da se od njih nešto razvije. A jeste li našli tragove gospodina Polgrina?

– Da, polaze odavde i idu tačno do onih stena.

Oni podoše dalje i tada Oposum nastade i pokaza Marku njihove sopstvene tragove kako idu paralelno sa ovim koje sada prave pa onda skrenu na suprotnu stranu. Znali su da su se vratili na isto mesto, a to je pokazivalo da su obišli veliku vodu. Bilo je to jezero. Silmar se znači vratio u pećinu i nastavio svojim putem.

Pošli su njegovim tragovima u pećinu, i tamo ponovo ugledali sivu komoru. Na pesku pored nje nađoše poruku. Bio je to šaljivi pozdrav, pomalo vulgaran, koji im je on uputio. Ali tu je bila iscrtana strelica pravca i broj 3.

– Šta je to? – upita Oposum.

– Mislim da nam je pokazao kojim pravcem da ga sledimo. Očigledno želi da ga sledimo, ali nema vremena da nas čeka. Moramo, znači, da požurimo!

Bilo je krajnje vreme! Neka tutnjava čula se iz unutrašnjosti planete i oko njih počeo da prska i da se osipaju stene. Jedan kamen pogodi Oposuma u grudi i on se bez daha izvali u pesak. Mark ga brzo zgrabi i ulete sa njim u komoru. Tu, van vremena i van prostora, ništa im se ne može dogoditi...

13

Sada, kad su bili unutra, mogla je da se raspadne čitava planeta a njima se ništa ne može dogoditi. Mark se nađe iznad svog malog pratioca koji se već oporavljao. Očigledno, njegov veliki cilindar amortizovao je prvi udarac kamena, tako da je onaj u grudi već bio mnogo slabiji. Oposum sede, skide cilindar i ispravi ulubljeno mesto, a onda pogladi cilindar i pregleda ordenje i nakit na njemu.

– Spasao ti je život taj šešir – reče Mark smejući se.

– To je već šesti put kako mi spasava život. Zaslužio je da ga nagradim – reče Oposum. – Čim pronađem nešto lepo, okačiću ga o njega.

– Ako tako nastaviš, srušice te jednoga dana.

– A neće, ima tu mesta za još dosta lepih stvarčica.

Sada su lako mogli da prate Silmara, jer su znali kojim pu-

tem treba krenuti: nisu morali da lutaju iz koridora u koridor. Poruka koju im je ostavio Polgrin upućivala ih je na broj tri, što znači da se on kretao tom stazom, ali, naravno, oni nisu mogli znati gde će on da izađe. Zato su otišli za jednu komoru dalje, gde Oposum nije nanjušio njegov miris, a to je značilo da treba da se vrate i da ga potraže na planeti prethodne komore. Znali su da će zbog toga verovatno doći do nekog diskontinuiteta.

Pre nego što su izašli u nepoznati predeo, da ništa ne bi rizikovali, dobro su pregledali svoje oružje i navukli kacige na skafandere, jer nisu imali predstavu u kakve uslove izlaze. Svet u koji izlaze mogao je da bude zatrovan, bez vazduha, pod vodom, ili na neki drugi način opasan za živa bića.

Izašli su, međutim, sred nečeg što su manje od svega mogli da očekuju. Našli su se u sobi sasvim belih grubih zidova, sa velikim prozorom koji nije imao okna već samo debele metalne rešetke. Prišli su odmah prozoru i ono što su ugledali — zaprepasti ih! Pod njima se nalazila snežna dolina u kojoj se video grad čija su se visoka zdanja dizala u nebo, crna i ružna. Oposum se strese od tog pogleda i reče:

— Kakav je ovo užas?

Mark je, naravno, znao. Pod njima je bio Ilo-grad, grad nosilaca totema ledenog mača. Zar je moguće, pitao se, da se Silmar uputio u Ilo-grad po ledeni

mač? Ako je tako, on se više nikada neće vratiti — izgubljen je za sva vremena. I sama ideja da se uputi ovamo čisto je ludilo. A da se uputio dole, pokazivali su opet tragovi koje je ostavio u dubokom snegu, spuštajući se niz padinu.

Njih dvojica nisu mogli da se upute dole ovako opremljeni. Njihova odeća neće biti u stanju da izdrži udarac ledenog mača koji ih napolju očekuje. Bile su im potrebne mnogo jače baterije kako bi mogli da utrostruče energetska zaštitu oko sebe. Oposum je zato morao da krene nazad, do skladišta Atlantisa.

— Požuri, — reče Mark — nemamo suviše vremena za čekanje. Inače, ovde će nastupiti totalna noć.

Oposum gotovo istog trena nestade kroz opnu komore žureći ka Atlantisu. Mark je bio siguran da mu treba samo petina vremena koju bi sam utrošio da obavi to isto. Naslonivši se na ivicu prozora, on je skinuo kacigu skafandera sa lica i udisao ledeni vazduh planete Alamak, jedine planete istoi-mene zvezde u nekadašnjem sazvežđu Andromede. Otkako su sazvežđa postala samo sentimentalna veza sa dalekom prošlošću, Alamak više nije bio Y, već samo zvezda koja je osvetljavala, ali vrlo slabo grejala svoju jedinu planetu.

Zagledan u taj mračni i tihi grad koji se prostirao pod njim, nalik na zbirku čudnih megalita koji u ledenoj tišini odolevaju mrazu planete, Mark se setio velikog i slavnog rata koji je vodio za jedan drugi svet u Andromedi, za Andromedu 17, koja

je već poletela ka dalekim galaktičkim jatima. Ko zna gde su već stigli ti novi do sada najbrojniji Argonauti koji su krenuli daleko van naše galaksije i to ne da stignu oni, već da stigne njihova vrsta ili čak uspomena na njihovu vrstu, jer ko zna kakve će sve mutacije usput doživeti.

Nije mogao primetiti nikakvo kretanje u blizini grada niti nad samim gradom. Nije bilo dima, oblaka, kao što nije bilo ni šumova. Svetlost ledene zvezde Alamak, udaljene koliko je Neptun udaljen od Sunca, bila je na zalasku, a to je značilo da će nastupiti noć od trideset dana, koliko je planeti potrebno da se okrene oko same sebe. Mark je procenio da će možda ovakva slaba svetlost potrajati još nekoliko dana. Ipak, nije to bila samo svetlost već i nešto malo toplote koju ovamo šalje zvezda. Kad ova strana bude pala u tamu, i ta trunčica toplote biće uskraćena, sav ovaj sneg postaće jedinstvena ledena masa. Vazduh će se smrzavati i padati kao sneg, a sneg će se kameniti i prskati od pritiska koji će izazivati hladnoće. Ali Ilo-grad ostaće nedirnut, njegove crne megalitske građevine odoleće svemu, a u njihovoj unutrašnjosti odviјаće se usporeni život visokih Albino ratnika.

Mark ugleda jedan disk kako se približava gradu, sekući svojom crnom oštricom ledeni vazduh. Za njim se pojavi drugi, a onda – još nekoliko. Posle nekoliko minuta jedan po jedan disk dizao se i odlazio nekud iza obzorja ka kome tone zvezda. Albinoi su očigledno napuštali svoj grad i odlazili u onaj drugi Ilo-

grad, na drugoj strani, koji će uskoro dobiti punu svetlost. Planeta je imala četiri indetična grada, postavljena na jednakim razdaljinama u liniji ekliptike. Stanovnici su se naizmenično selili i stanovali u onom koji je bio izložen najboljoj svetlosti. Ali ne svi. U gradu je uvek ostajao jedan broj ratnika i čuvara, koji se starao o uređajima u njemu, ali i o bezbednosti. Bilo je skoro ludo verovati da je nekome stalo do ovakvog grada, ali Albinoi su znali, ako se do sada nije našao niko ko bi poželeo da osvoji njihov svet, da to ne znači da takvih nema. I najnegostoljubiviji svet može postati poželjna meta pirata i pljačkaša. Jer u Galaksiji postoji bar pedeset pljačkaških naroda koji ne prezaju ni od čega i otimaju sve što stignu. A što ne mogu da ponesu sa sobom – to razore!

Bilo je pitanje šta će se dogoditi sa Silmarom. Da li su ga videli i da li je možda stupio u kontakt sa njima. On je bio izuzetno vešt u ophođenju s razumnim i nerazumnim bićima, ali Albinoi su bili slučaj za sebe.

Diskovi su se opet vratili i ponovo odvezli jedan deo stanovništva. Prošlo je zatim još dosta vremena i opet je zavlado mir. Mark je osećao da je evakuacija završena. Začu šum iza sebe, i kad se okrenu, ugleda Oposuma.

– Koliko mi je trebalo da odem i da se vratim?

– Ne znam, – odgovori Mark – nisam ti merio vreme. Jesi li nabavio što nam treba?

– Naravno – reče Oposum i pruži Marku četvrtastu bateriju što se lako ugrađivala u ležište

o prirasu. Bila je to baterija koja je mogla stvoriti snažno energetska polje da ne može da ga probije ni neutronska oružja a kamoli hladnoća Almaka. U Novom zaštitnom omotaču sada su se osećali kao pod toplim pokrivačem.

Oposum pruži Marku još nešto. Bio je to zaista sjajan dar, jer je Mišoliki doneo čuturicu iz koje je izbijao miris najfinijeg brendija. On otpi dva gutljaja i pruži je opet Oposumu, ali ovaj se namršti i odbi. Tada je izvadio iz svoje torbe drugu čuturicu, iz koje zamirisa jorgovan. Bila je to neka kolonjska voda koju je mališan pronašao u skladištu i koja je za njegovo grlo predstavljala pravu blagodet.

Mark za trenutak isključi snažno energetska polje i provuče se između šipki koje su štatile prozor, jer prostorija nije imala vrata. Ona su bila zazidana kako niko ne bi mogao da odnese sivu komoru niti da joj se približi, jer su Albinoi bili visoki i snažni, i oni se ne bi mogli provući između rešetaka.

Uključili su ponovo svoje energetske štitnike samo na polovinu snage i počeli da se spuštaju niz padinu brda sledeći tragove Silmara Polgrina. Posle stotinu metara shvatiše da njegovi tragovi ne vode pravo u grad, već kao da ga obilaze. Kolekcionar je očigledno imao unapred utvrđen plan.

Odmah su otkrili o čemu se radi. Staza kojom je išao bila je zaklonjena snežnim nanosima, tako da niko iz grada nije mogao da primeti onoga koji se približava. Građevine Albinoa bile su bez prozora, a i sami su se

vrlo malo kretali po snežnoj površini planete. Njihova zdanja održavala su se pomoću potpune reciklaže materija, a unutrašnjost planete pružala im je sve što je bilo potrebno za gradnju oružja i oruđa i stvaranje hrane. Iz unutrašnjosti planete dobijali su energiju koja ih je grejala i osvetljavala, iako su i velike građevine skupljale svaku mrvicu toplote, čak i onu koju su slale daleke zvezde. Njihova veza sa spoljašnjim svetom bilo je samo kristalno oko kamere, koja je osmatrala predeo, i povremeni izlasci naoružanih grupa ili krstarenje diskovima.

Nanos je bio tako visok da je potpuno skrivao svakoga ko se stazom kretao prema gradu. Bio je tako visok da je čak i zaklanjao pogled na grad. Oni uostalom i nisu išli u grad, već su samo sledili tragove kolekcionara. Međutim, nanos je odjednom prestajao i oni ugledaše nisku crnu kuću koja se nalazila na stotinak metara. I ne samo nju, ugledaše i jednu ljudsku priliku, obučenu u svetlozeleno odelo, kako nestaje kroz tamni zid građevine. Znali su koje to i potrčase svom snagom da bi ga sustigli pre nego što se izgubi u hodnicima grada. Teško se trčalo po snegu koji se već u led.

Dotrčali su do ulaza u zgradu i shvatili da se tu nalaze vrata zaštićena samo energetskom zaštitom protiv hladnoće. Uskočiše u hodnik koji se verovatno pružao prema centralnom trgu. Tamo u daljini videla se prilika njihovog prijatelja

koji je žurio. Odjednom, iza sebe čuše neku buku. Okrenuli su se. Vrata grada su se zatvarala. Grad se izolovao od zime koja nastupa. Sada su bili u klopci. Uhvaćeni su. Nisu znali: namerno ili slučajno?

14

Posle stotinak metara ulazni hodnik se naglo proširio i njima je izgledalo da su se našli u džinovskoj sali čiji je svod, po boji, podsećao na nebo. Na njemu su čak bili islikane zvezde, celokupno sazvežđe Andromede. To nisu bile slike nego svetiljke koje su osvetljivale potpuno zamrli gradski trg. Odatle su se pružali tamni hodnici-ulice koji su vodili u ostale kvartove grada. U nekoj od tih ulica nestao je i kolekcionar. Mark viknu svom snagom pokušavajući da ga dozove, ali mu se učini kao da glas nikud nije ni otišao, već je ostao na njegovim usnama. Prostor nije bio akustičan, u stvari građen je tako da svi šumovi nestaju u zidovima gde su ugrađeni receptori za sakupljanje svih vrsta energije, koja je ovde bila potrebija nego išta drugo. Albinoi su bili dovoljno mudri da u oskudici ovakvog sveta koriste sve što se moglo pretvoriti u energiju i sačuvati ih od smrzavanja.

— Kud je nestao? — upita Mark.

Oposum pokaza najmračniji hodnik i potrča u tom pravcu. Mark se uputi za njim i, kad su već prodrli u hodnik, osetiše kako ih topli vetar udara u

prsa. Očigledno, iz dubine grada prodirala je toplota i tako omogućavala život i u ovim delovima. Ali baš taj topli vetar unese neki strah u Marka; on shvati da treba da se zaustave i odmah viknu:

— Stani! Stani!

Ali, dok je to izgovarao, činilo mu se da već čuje uzvik Mišolikog, a i on sam oseti da više nema tla pod nogama i da pada. U tami je izgledalo da dugo pada, ali onda oseti kako ga prihvata neka mreža ili sunderasta površina. Odmah pokuša da aktivira svetiljku na svojim grudima. Ona se upali ali njene zrake kao da je upijala tama. Zid ka kome je upravljena usisavao je njenu energiju. Mark zakorači napred, pruži ruke i dodirnu hladni zid. Pođe uz njega pokušavajući da otkrije neki prolaz ili neravninu, ali njegovi prsti nisu dodirivali ništa sem ravne površine. Hodao je dugo uza zid i učinilo mu se da je prostorija ogromna, dok se nije setio da je verovatno okrugla i zato se okrenu leđima ka zidu i pođe pravo. Posle desetak koraka došao je do druge strane. Znači, zaista se nalazi u okrugloj komori.

Bila je to, izgleda, klopka koja je pripremljena za njega, ali i za svakog ko bi ušao u grad. Sada je morao da čeka da se događaji odvijaju sami po sebi, jer sam nije mogao ništa da preduzme. Oružje koje je imao nije mu ovde ništa vredelo, snaga njegovih mišića još manje. Imao je samo jednu veliku šansu, a to je njegova uvežbanost da podnosi nemoguće situacije.

Zato umiri disanje i pokuša da oslušne prostor, ali ovde je vladala aposolutna, skoro bolna tišina, kao i svuda u ovom gradu. Pitao se šta se dogodilo njegovim prijateljima. Oni su isto tako čamili u nekim komorama. Nije znao šta da započne, zato se opruži po podu i odluči da zaspi, ostavivši samo deo svoje svesti da prati ono što se događa.

Tako je sred sna, dok su se u njemu menjale slike lepih snoviđenja, mogao da prati kako se komora u kojoj se nalazi nekuda kreće, zatim se podiže gore i onda opet staje. Ubrzo je osetio poznati miris Mišolikog, shvatio da mu svetlost dodiruje lice, a onda već čuo i disanje nekoga trećeg. Bilo mu je jasno da je treći bio Silmar od Tolišana. Međutim, Mark nije želeo da se sasvim probudi, jer je sanjao jedan od onih lepih snova koji mu se ciklično ponavljaju još od detinjstva, kao neka vrsta savršene duševne hrane. To su uvek bili najpriyatniji trenuci njegova života.

Sada su sva trojica bili u istoj prostoriji i verovatno će ih uskoro odvesti na ispitivanje, mučenje ili čak kažnjavanje. Albinoi će se već potruditi da izaberu nešto iz svog repertoara! Dolazak ove trojice na planetu u ovom trenutku je bio veliki šok za domaćine. Pogotovu što su se sva trojica pojavili ni iz čega, kao da su iznikli iz snega, jer nije utvrđeno sletanje nikakvog objekta iz svemira, pošto bi to uredaji i osmatrači u orbiti sigurno otkrili. Mark je razmišljao šta će reći kad bude izložen ispitivanju.

Najzad je otvorio oči i sasvim se probudio kad je osetio njušku Mišolikog odmah kraj svog lica.

– Šta se događa, mišiću?

– Apsolutno ništa, komodore. Samo proveravam da niste mrtvi ili da vam duša nije na putovanju ka planeti Moh, ako ljudske duše imaju takvu srećnu planetu?

– Da znaš, duša mi je i bila na nekoj planeti, ali tamo nema pacova, već samo anđela. Pacovima je tamo pristup zabranjen. Dakle, zašto si me budio?

Oposum se samo kezio i pokazivao na Silmara koji se nalazio u drugom kraju prostorije, u stvari u drugom kavezu. Sva trojica bili su smešteni u posebne kaveze – Mark, do njega Oposum, pa onda Silmar.

Mark ustade i mahnu Silmaru:

– Zdravo kolekcionararu!

– Zdravo Silarde – reče ovaj kiselo.

– Ne osećaš se dobro, izgleda? – upita Mark.

– Ne, ja nisam kao ti pa da mi svud bude dobro.

– Jesi li znao da smo ti na tragu?

– Znao sam!

– Zašto nas nisi sačekao?

– Nisam za to imao vremena: moram da obavim neke važne zadatke kad hoćeš da znaš. Uostalom, ostavio sam vam znak kuda idem.

– A da li bar naslućuješ zašto jurimo za tobom?

– Objasnio mi je Mišoliki, iako me baš nije ubedio? – reče Polgrin.

– Je li ti objasnio da nemaš prava na komoru, da je ona vlas-

ništvo Saveta i planete na kojoj je pronađena?

— Gospodin princ trgovao je njome a ja sam je kupio! Uostalom, znao sam, ali smatram da i posao koji je objavljen ima neki viši interes. Kolekcija koju stvaram u slavu čovečanstva!

— Možda, — odgovori Mark — ali tamo si ostavio duhove koji u očaju propadaju zajedno sa Mišolikima.

— Čuo sam. Mislim da je to obična glupost.

Oposum je šmrkao od besa.

— Ni ja ne mislim drugačije, ali komora se mora vratiti.

— Mi smo trgovali, — reče Silmar — ja sam je platio.

— Znam čime si je platio — odgovori Mark. — zbog toga se može posebno odgovarati.

— U redu, — nastavi Silmar — neka princ nešto da u zamenu.

— U redu reče Mark, — šta tražiš?

— Njegov cilindar!

— Neka ti ga da! — reče Mark, ozbiljno suzdržavajući grohot.

Oposum vrisnu:

— Komodore, bez mog cilindra bio bih osramoćen! Postao bih ništavni golač u svemiru. Moj narod bi me se odrekao. To nije samo moj cilindar, to je ponos celog mog naroda! U njemu je sva moć kojom vladam milijardama Mišolikih. Bez njega, ja sam nula!

Mark je i dalje bio ozbiljan jer je znao da će mališan izvesti čitavu predstavu. Mišoliki bi predao svoje uši i rep nego cilindar koji je bio ogledalo njegove slave. On nije skidao taj cilindar ni kada se pario sa svojim

mnogobrojnim ženkama. Uživao je, dok to radi, da sluša kako zvone zvonca okačena o obod šešira. To mu je davalo novu snagu i još više uzbuđivalo njegove partnerke, bar je tako on tvrdio.

Njihov razgovor prekide promena svetlosti u prostoriji i oni ugledaše kako im se približava visoka maskirana prilika obučena u dug srebrni ogrtač. Ispod bele maske jasno su se videle crvene oči, jedino što se moglo videti od cele žive figure. Visoki se sasvim približi njihovim kavezima i stade skoro do-dirujući šipke. Onda se nakloni Marku i dostojanstveno progovori:

— Vaša svetlosti, komodore Silard, očekuje vas naš gospodin Timon. On želi da vam postavi neka protokolarna pitanja i da vam izruči pozdrave u ime Saveta planete. Izvolite za mnom!

Čovek je o pojasu imao dugi ledeni mač, čije su korice bile ukrašene kletvama protiv neprijatelja.

— Kako da izađem odavde, — reče Mark — nigde ne vidim izlaz iz kaveza.

— Postoji za vas, komodore — reče visoka prilika — samo zakoračite, šipke su iluzija.

Mark pomisli da je to neka šala, ali ipak oprezno zakorači i vide kako se rešetke razmiču i on slobodno izađe napolje. Onda zastade i okrete se da vidi svoje prijatelje. Spazi kako oni pokušavaju da prođu kroz rešetke, ali za njih one nisu bile iluzija. Bile su neprobojne. Video je i lice Oposuma, koji se

tresao, jer je verovao da je opet u pitanju neka čarolija.

Visoki Albino išao je ispred Marka ujednačenim korakom viteza, čuteći, a u njegovom hodu osećalo se i poštovanje koje oseća za komodora. Bilo je to izvesno ohrabrenje. Najzad su stigli, pošto su prošli kroz mnoge prazne hodnike i trgove. Pred njima se ukazala ogromna aula, na čijoj je sredini raslo jedno džinovsko drvo i Mark prepozna hiljadugodišnji hrast sa koga je već opalo lišće, ali u čijim se krošnjama moglo videti bezbroj žbunova imele, koja je bila sveta biljka Albinoa. Stablo hrasta imalo je obim čitavih dvadeset metara, a bilo je visoko možda stotinu i skoro je dodirivalo veštačko nebo.

Pod drvetom je blještao beli kamen, sveti presto, na kome je sada sedeo vitez ledenog mača, gospodin Timon, jedan od jedanaestorice jednakih gospodara planete.

— Zdravo, Merkuse Silarde. I dobrodošao na planetu Almak. Raduje me što si stigao u svojstvu izaslanika, iako su se u našem prijemu potkrale neke greške. O tome nećemo govoriti.

Mark klimnu glavom, a Timon nastavi:

— Uvek sam želeo da te sretнем. Ti možda znaš da mi je tvoj otac jedan od najboljih prijatelja. Mnoge ledene dane proveli smo raspravljajući o tradiciji moga naroda. Pogledaj, ovde u koru ovog hrasta utisnuti su žigovi naših prijatelja. Tu se nalazi i njegov totem. I ti ćeš, ako želiš, dobiti svoje mesto.

Mark stvarno ugleda mali sjajni bedž Silarda sa ličnom

oznakom Petrusa. Starac mahnu i neko donese kamenu stolicu.

— Sedi Markuse.

— Hvala — odgovori Mark i sede. Bio je zaista zbunjen te nastavi: — Ne znam kako da počnem...

— O tome ćemo kasnije — reče starac — ne žuri nam se, zar ne? Vreme stoji i kad god se budeš vraćao biće isti trenutak. Zato možemo da pričamo. Željao sam dobrog razgovora sa ljudima iz Federacije. Kao što znaš, mi imamo vrlo malo poseta i kontakata sa drugima. Ti si prvi posle dve decenije, dve klasične zemaljske decenije. Prvo ćemo nešto pojesti.

Gotovo istog časa dvojica iznesoše pred njih, zajedno sa duguljastim niskim stolom, gomilu hrane koja je prijatno mirisala. Mark nije mogao odrediti da li su to bila muška ili ženska stvorenja; iza njihovih maski ništa se nije videlo. Na planeti su svi nosili maske, ali činilo se da starac nema masku. No, kad bi ga bolje pogledao, čovek bi mogao pomisliti da on nosi masku svoga ili nečijeg tuđeg lica.

Starac se raspitivao o mnogim stvarima u Atlantisu, o Moskva-Lenjingradu, o Singidumu, o Africi, ali i o sitnicama za koje Mark nikada nije čuo. Hrana koju su uzimali prstima bila je ukusna iako se tačno nije moglo znati šta je od mesa, šta od povrća ili voća, i da li je piće alkohol ili neki drugi napitak? Mark je odgovarao na sve što je znao iako mu se neki put činilo da ne zna baš mnogo. Pričao je o svome ocu, koji je ne-

stao u traganju za fantomskom planetom, zatim o svojim ratovima protiv Koborga, o novim svetovima. Starac je pažljivo slušao i samo klimao glavom, kao da mu je sve to već odranije bilo poznato, a onda reče:

– Sada bih voleo da saznam sve o vašem dolasku.

Opet je Mark morao da priču ispriča iz početka: o Planeti opčinjenih, o duhovima, stradanju Mišolikih, kolekcionaru i svome nastojanju da ispravi stvari.

– Zar ti je toliko stalo do tog smrdljivog naroda?

– Da, časni, – odgovori Mark – mi se moramo brinuti o svakom živom stvorenju koje je deo naših svetova.

– Nikada nisam razumeo vas ljude. Uvek se brinete o uspostavljanju reda i pravde, kao da ste bogovi, a na taj način samo unosite još više haosa u Galaksiju.

– Možda baš zato – reče Mark.

– Želimo da popravimo stvari. Sada nam je samo do toga stalo.

Starac je samo slušao i odmahivao glavom.

– Ali, zar i vaš narod ne vodi poreklo od ljudi sa Zemlje? – upita Mark.

– Tako je. U nama su ljudski geni. Verujem da bi čak mogli i da se parimo sa ljudima, ali mi smo svoje poreklo preboleli. Naši ciljevi su sada drugačiji, ali o tome neki drugi put, kad budemo spremni za takav razgovor.

Mark je znao da Albinoi sebe smatraju za bogove. U stvari, samo bogovi i mogu da žive u ovako užasno negostoljubivoj atmosferi, na planeti gde se tem-

peratura nikad ne diže iznad minus 150 stepeni.

Starac je ćutao. Žmirkao je ispijajući kiselkastu tečnost iz neke čaure.

– Lepo smo razgovarali, Markuse. Zaista sam zadovoljan i srećan što smo razgovarali. A sada ćete moći da se vratite i nastavite svojim putem. Tvoj prijatelj čak će dobiti i mač koji je tražio. On ga je, u stvari, već dobio i vidim kako izlazi iz našeg grada i ide svojim putem. Ne želimo da remetimo rastojanje između vas. Vi ćete ga sustići na nekom drugom mestu. Mislim da se pred njim nalaze još neki zadaci. A sada moj pozdrav, veliki komodore. Moram da krenem jer me čekaju moji poslovi, a i ti moraš jer te čeka tvoj smešni prijatelj. Možeš svoj totem da okačiš kraj oćevog.

On ustade i pruži Marku ruku. Bila je to snažna ruka diva, ali ledena kao kamen. Okrenuo se i uputio ka deblu hrasta. Tu su se otvorila jedna vrata i on je nestao u unutrašnjost drveta.

Onaj isti visoki ratnik opet se našao kraj Marka spreman da ga otprati do izlaza. Komodor izvadi mali totem iz svoga ogrtača i zakuca ga u stablo hrasta. Sada će i njegovo ime biti upisano u stablo prijatelja Albinoa.

Ratnik je žurio i Mark ga je jedva sustizao, jer nije imao tako dug korak. Na samom izlazu iz grada čekao ga je Oposum, nervozan i besan.

– Komodore, ovi idioti pustili su kolekcionara pre nas.

– Znam.

– On nam je pobegao. Šta da radimo?

– Idemo za njim. I ne zaboravi, on ne beži, on samo žuri da završi svoj zadatak.

– Gospodo, požurite i vi – progovori ratnik – sada će pasti apsolutna noć. Morate požuriti do stanice za izlaz u svemir, ako ne želite da ovde ostanete još trideset dana.

Napolju je zaista bilo jako malo svetla, taman toliko da vide put kojim će stići do kule na vrhu. Požurili su jer su imali utisak da će sneg pocrneti i skameniti se pod njihovim nogama, a i oni zajedno sa njim uprkos snažnom energetsom ogrtaču.

Dotrčali su do prozora, uskočili između rešetaka i načas se okrenuli prema gradu. Njega više nije bilo. Dole je vladao mrak, samo se negde na kraju vidika video delić sunca Alamak. Mark je i kroz energetska zaštitu osećao hladnoću i okrenuo se, ali Oposuma više nije bilo. On nije bio romantičan, pobegao je pod zaštitu sive komore. Mark uskoči za njim.

Iza njih ostala je apsolutna noć u kojoj je, u ledu, pucalo srce zime. A u velikim megalitskim kućama nekoliko Albinoa, na čelu sa starim Timonom, pripremalo se za spuštanje u utrobu planete, gde će još biti toplote za njihova hladna tela.

15

Trka za kolekcionarem postajala je sve vratolomnija, i pomalo je već predstavljala neku vrstu igre za dva prijatelja. Sve vreme oni su mu bili na domaku, ali ga nisu stizali. Mark i

Oposum prvo nisu želeli da se odreknu trke, vrate se nazad i jednostavno pokupe sivu komoru, jer su znali da bi bili nepravedni prema Silmaru, a i sami bi izgubili nešto od bezbrojnih zadovoljstava koja su im pružali daleki svetovi i opasnosti kojima su se izlagali. Pogotovo što su znali da se u vremenu ništa neće promeniti. Ono će se, u trenutku njihova povratka, nastaviti tamo gde je stalo.

I tako su prolazili kroz najneverovatnije svetove i planete, izvlačili se iz tamnih pećina, ronili jezerima ispunjenim travom i algama, gledali bleštavu svetlost sunca iz džinovskih kristalnih blokova, ljuljuškali se na talasima okeana, izlagali se opasnim oblacima amonijaka na tečnim planetama, a u dva navrata ispadali u prazan svemir pošto su komore slobodno lutale među zvezdama.

– Pacove, – često je govorio Mark – nas dvojica kao da smo na nekom velikom turističkom putovanju koje smo dobili kao nagradu.

Uglavnom su poznavali svetove na koje su nailazili, prepoznavali su ih po zvezdama na nebu, vrstama bića koja su živela na njima ili već po nekim drugim osobinama. Zapazili su, međutim, da komore nisu poređane nekim redosledom po udaljenosti između svetova nego po nekoj svojoj logici, jer se često od sveta do sveta koji se skoro dodiruju putovalo kroz nekoliko komora, a neki put između dve susedne stajala je čitava galaksija.

Oposum je pažljivo posmatrao mnoga mesta i merio ih kao budući poligon za svoja tajna gusarenja i mešetarenja.

Iako je sve izgledalo kao zabavna traka, ipak su više puta bili u opasnosti da, svoje putovanje završe pre vremena i postanu žrtve opasnosti kojima su se iznenada izlagali.

Na planeti Miranda, u sistemu Izar, komora iz koje su izašli ležala je pod žilama ogromnog drveta, čija se krošnja čitavih stotinu metara širila na sve strane, a džinovske površinske žile protezale su se kilometrima crpeći hranu iz tla. Najčudnije od svega bilo je to što je od komore nekud van šume vodila dobro utabana staza, a to je značilo da je ova komora u stalnoj upotrebi.

Dok su hodali stazom, Mark je video kako se dlaka na telu njegovog prijatelja podiže i kako on počinje da šmrče. Oposum je nanjušio veliku opasnost. Šta se to pomešalo među snažne šumske mirise, što ga je uplašilo? Bilo je nešto vrlo opasno, jer ga Mark odavno nije video takvog.

– Šta njušiš? – upita on.

– Nešto mi se ovde ne sviđa – odgovori Mišoliki, – imam osećaj da su se nedavno motali neki naši stari prijatelji, koji nas obožavaju i za kojima smo i mi ljudi.

– Koji to?

Oposum zastade, saže se, dohvati nešto iz trave i pruži Marku. Bila je to barutna čaura kalibra 37 milimetara, još nekorodirala i neupotrebljena. Čaura za pušku, pravi mali top, kakav su obično koristili Hamli-

nosi, divlji narod vučjeg lika, a naravi sto puta gore. Tamo gde se oni pojave sigurno skoro neće biti mira, a smrti uvek napretek. Jedino je neko od njih mogao da izgubi ovu čauru.

Na pomisao da su u blizini Vukoliki, Marku se zateže telo i on proveri svoj nož, neutronske pištolj i naboj u svome stravičnom elektronskom biću.

Narodi Mirande bili su idealne žrtve za ovakve divlje lovce, a njihova planeta puna šuma, voda i planina, sa ogromnim pećinama i skloništima – savršeno sklonište besnim vukovima. Očigledno, ovo je bila neka zaostala grupa koja je izmakla kontroli prilikom izbacivanja cele rase iz galaktičkih granica. Utoliko će biti grozniji u svojoj osveti.

Oposum zastade i pokaza Marku da stane i da se skloni u jedan žbun pokriven cvetovima. Istog trena i on nestade u travi sa strane staze. Uputio se nekud za svojim nosom i predosećanjem, i Mark nije hteo da ga sledi, jer bi to bilo potpuno nemoguće. Sklonjen, komodor ga je čekao u podnožju cvetnog žbuna, čiji su cvetovi opojno mirisali, a veliki zeleni insekti preli su neku uspavanku nad njegovom glavom. Činilo mu se da će zaspati, kad oseti kako ga Oposum dodiruje. Mališan se nečujno vratio: bio je tiši od šuma insekata.

– Šta je bilo? – upita Mark tiho.

– Ne valja, – reče glasno Oposum – ima ih tri trojke. Opkolili su selo i spremaju se da ga napadnu.

– Moramo ih sprečiti u tome
– reče Mark.

– Biće teško, jer ih ne možemo izbaciti odjednom iz bitke. A ako napadnemo bilo koju trojku, ili čak dve odjednom, to će izazvati buku i onda će doći do bitke u kojoj će stradati narod pevača – reče Oposum.

– U pravu si – odvrati Mark,
– a da li si video kolekcionara?
Oposum klimnu glavom:

– Sada je na sredini naselja, u onom krugu od plavog kamena razgovara nešto sa pevačem koji nosi kacigu od perja. Sve vreme mašu jedan drugome.

– Zar nisi čuo za jezik lotosa? – upita Mark.

– Ne – odgovori Oposum. – šta je to?

– To je univerzalni jezik stvoren za nemušte i one čija se lingvistika potpuno razlikuje od glasovne. Pokreti ruku i očiju govore bolje od jezika i grla. Pevači ne umeju da govore već samo pevaju. Ali oni nikada ne pevaju strancima da ih ne bi uspavali svojim glasom.

– A ja sam mislio da se svađaju – reče Oposum.

Da bi sprečili masakr nad Pevačima, dva prijatelja su sa oružjem u ruci potrčali stazom ka selu. Stigli su do ivice stene pored koje se put naglo spuštao ka selu, a drugi odlazio desno. Dole se videlo naselje Pevača. To su, u stvari, bila velika stabla posađena u osam koncentričnih krugova i u njihovim krošnjama, poput nekih egzotičnih igračaka, šarenele su se kuće Pevača. Izgledale su krhke i nestvarne, a iznad njih su se lelujale velike zastave od perja,

gotovo vatrenih boja. U sredini naselja bio je veliki plavi plato, u čijoj su sredini stajali jedan visoki Pevač u odeći od perja i Silmar od Tolimana. Oko njih, na rastojanju, postrojeni u krugovima, stajali su ostali Pevači: žene, deca, starci i ljudi, kao da su i sami obuzeti onim o čemu je njihov vođa razgovarao sa kolekcionarom.

Izgledali su sasvim spokojno, jer nisu ni slutili šta će im se uskoro dogoditi – da će biti samleveni od divlje sile Hamlinosa. Mark tada ugleda kako sa devet strana, ka centru – između drveća, tiho napreduju Hamlinosi, noseći u rukama svoje male dvocevne topove i spremaju se da saspu vatru na taj krhki narod plavih očiju i sivog tena.

Nije bilo mogućnosti da se spase ovo selo koje će, verovatno, Hamlinosi delimično uništiti, ali je zato postojala mogućnost da se spreče dalja divljaštva. Mark i Oposum u stanju su da to učine.

Mark mahnu Oposumu i oni se sjuriše niz stazu držeći u ruci svoja laka neutronska oružja. Postojala je mogućnost da spasu bar jedan broj Pevača i njihovog vođu, i, nadali su se, svoga prijatelja.

Brzo su pretrčali čistinu između stena i naselja u koje su prodrli Hamlinosi. Komodoru je već bilo jasno da neće moći ništa da učine i da je sve kasno, da su Pevači i Silmar već osuđeni na smrt, a da su samo on i Oposum svoje živote izložili opasnosti. U očajanju što ne može ništa da učini, on se već spremao da uputi prvi mlaz ka

najbližem neprijatelju, koji se nalazio na pedeset metara od njega, kada oseti da se događa nešto neobično.

Iz sredine sela začuo se divni glas visokog tonaliteta kome se uskoro pridružio drugi, zatim treći a potom hor celog sela. Mark oseti umor u svojim rukama i nogama, dok je umilna muzika himne Pevača polako prodirala kroz njega. Sada je već sporije hodao, noge su mu postale teške, kao da se nagutao droge. Tada vide kako Hamlinos na koga je hteo da puca odbacuje oružje i počinje da se batrga i polako pada na tle. Video je još i kako zver-čovjek zabada svoje kandže u travu i kida je, a onda je i sam pao u san.

Sanjao je neki san o izvoru koji izbija iz kristalne stene, a voda se sliva šireći muziku svojih kapljica preko cele doline. Boje su se, poput psihodeličnih halucionacija, menjale pred njegovim očima i on se blaženo osećao.

Najzad, san se polako završavao, izvor je prestajao da teče i on se budio. Otvorio je oči i iznad sebe ugledao nežno i meko lice iz koga su se sjajile i smešile svetloplave oči. Umesto kose, to biće imalo je na glavi kacigu od perja i paperja.

Iz pokreta očiju i prstiju leve ruke pročitao je dobrodošlicu i onda se pridigao. Nalazio se na platou od plavog kamena, a okružilo ga je celo naselje Pevača, i svi su mu se smešili svojim krupnim nebeskim očima.

Mark se okretao oko sebe tražeći Silmara, Oposuma i Hamlinose, ali ih nigde nije bilo. On

ustade i pokaza očima i prstima šta želi.

Odmah je dobio odgovor:

– Gospodar Silmar Polgrin od Tolimana morao je da ode i poručio je da još mora da zadrži prednost, jer njegovo vreme ističe i da će vas uskoro sačekati da mu se pridružite. A što se tiče vašeg malog prijatelja, mi nismo znali ništa o njemu, vezan je zajedno sa napadačima. Bili smo u nedoumici šta sa njim da radimo.

Mark ode do grupe Vukolikih koji su, vezani ležali, jedan za drugoga i besno režali, tako da im je pena izlazila na usta, dok se malo dalje Mali Oposum cerio gledajući ih tako nemoćne iako je i sam bio vezan. Mark je čuo kako Mišoliki govori vodi Hamlinosa:

– Čekaj samo sinak da dode komodor Silard, svima ćemo jaja da vam podsećemo.

Mark oslobodi Oposuma koji je sve vreme šmrkao praveći se da je teško uvređen što je bio vezan. Ali, kad mu je Mark preneo izvinjenje Pevača, on reče:

– Nema veze, opraštam im ako nabave nešto da se nabaci na zub.

– Zar nećeš da im prvo podsećemo jaja? – reče Mark vadeći nož.

Oposum odmahnu s gađenjem:

– Da ogadim ruke pre jela.

– Onda posle jela!

– Pa da povraćam kad vidim to dubre. Neka ostanu s jajima.

Dobili su korpice voća i dosta gustih hladnih sokova, koji su se Marku učinili poput rajskog melema, ali mališana naravno nisu mogli da oduševe.

Saznali su zatim i kako je kolekcionar došao u naselje i hteo da otkupi pero sa glave prvog Pevača i da ga je posle dobio kao nagradu što im je otkrio da Hamlinosi spremaju napad na selo. U ogledalu koje im je pokazao, mogli su videti kako će napad izgledati sat kasnije, i tako su pripremili jedini način odbrane za koji su bili spremni. Uspavali su Hamlinose pesmom i zatim ih vezali.

Sad se postavljalo pitanje šta da rade sa njima, pošto Pevači ne znaju niti umeju da kažnjavaju. Mark je odbijao predlog Oposuma da ih dezintegrišu svojim oružjem: nije želeo da njihovim pepelom zagađuje okolinu. Odlučio je da ih spuste u duboku jamu gde će morati da čekaju dolazak patrola Ujedinjenih svetova koja će ih prebaciti odatle na neku kažnjeničku planetu ili lansirati van galaksije.

Pevači su želeli da još pogoste svoje nove prijatelje, ali su poštovali njihovu želju da što pre odu. Obojici su podelili nagrade – Mark je dobio kacigu od najlepšeg perja, a Oposum malo perjano zvono čiji se šum nije čuo, ali koje je bilo neprevaziđen ukras na njegovom cilindru. Bio je to dar od koga su mu zablistale oči. Niko narodu Pevača nije bio tako zahvalan kao on.

16

Oposumov osećaj da lako otkrije promenu pravca kojim se kreće kolekcionar kao da je odjenom popustio. Nekoliko

puta morao je da ponavlja svoje traganje, čak je dva puta krenuo sasvim pogrešnim putem. Mališan je već bio uzrujan, a to je pojačavalo njegovo sujeverje. Zato Mark pokuša da ga ohrabri.

– Ne brini ništa, umorio si se već. Sledeći put sigurno nećeš promašiti. Kreni ovim putem, na sedmoj komori nećeš pogrešiti.

Oposum je nestao kroz opnu komore kontinuuma i Mark je čekao da se vrati, ali prolazili su minuti a on se nije vraćao. Odmah je znao da se tamo nešto dogodilo i krenuo je istim putem. Onaj trenutak bezličnosti i osećaja neprisutnosti već mu je postao sasvim običan. Zakoračio je u novu komoru i samo što nije nagazio na Mišolikog, koji je, zgrčen, čučao na podu. Sa suprotne strane komore ugledao je visoku priliku koja je stajala na ulazu jedne staze.

Visok skoro tri metra, ogrnut u tamnoljubičastu odoru obrubljenu linijom vatre, s maskom na licu, stajao je ratnik. Mark je u toj pojavi prepoznao Čuvara staze, iako je verovao da su oni samo legenda koju pričaju putnici kroz kontinuum, premoreni istraživači i sujeverne lutalice poput Mišolikih. Istina, on je prvi put čuo tu legendu od svoga oca, ali je nije drugačije shvatio do kao legendu iz daleke prošlosti. Verovao je da su ljudi svoju nemoć pred bezmerjem kontinuuma uvek pravdali nekim drugim silama. Sada je, međutim, i on stajao pred jednim takvim stvorom, ili pred

pojavom kakva je opisana u legendama.

Legenda je pričala da u Galaksiji postoji sedam izlaza ka dalekim svetovima, sedam staza u spoljne sveteve, sedam puteva ka izvorima uma i života, ali na samom izlazu stoje Čuvari staza koji ne dozvoljavaju izlazak. To su bića sačinjena od elektronskih naboja ili neke drugačije vrste čestica. Oni su neumoljivi čuvari puteva i kraj njih ništa ne može promaći a da ga oni ne unište i ne iskoriste kao dodatnu energiju za svoje biće.

I stvarno, izgledali su kao bića iz legendi, budili su strah i jezu, i Mark je potpuno razumeo Oposuma koji je skamenjen cvileo od straha. Njegov sujeverni svet odjednom je u celosti izronio pred njega.

Iako je želeo da proveri neke osobine ovoga stvora ili naprave, Mark nije imao vremena, pošto je morao da spasava svoga prijatelja. Zato ga je zgrabio u naručje i vratio se nazad, odakle je i došao. Trebalo je da mališana izvuče iz šoka, i on je znao kako će to da učini. Iz svoje torbe izvadio je veliku kapsulu adrenalina i injektorom je ubacio mališanu pod kožu. Zatim, Oposum je bio probuđen i rastresen, ali još do krajnosti užasnut.

— Šta je to bilo, komodore, kakav je to duh sa planete Moh?

— Bio je to Čuvar staze, pacove — reče Mark, — jesi li čuo za njega?

— Nikada!

— Naravno, ti se nikada nisi kretao stazama. Zato ga nisi ni

sreo. On štiti prečice ka galaksijama i ne dozvoljava da tamo zakoračimo odjednom, već nas primorava da donde putujemo hiljadama godina, i zato još nismo stigli.

— Nemam želje da putujem tamo i da vidim te sveteve — reče Oposum, — dovoljno je što sam video njihovog čuvara. Zbog njega neću moći da spavam godinu dana.

Pošto se Oposum oporavio, Mark je odlučio da krenu dalje, ali više nije znao kojom stazom treba da idu, pošto je Mišoliki već proverio sve mogućnosti i nigde nije otkrio ni traga kolekcionar. Posle onoga što mu se desilo, sada će još teže to moći. Ipak, odabrao je jedan put tvrdeći da je tuda prošao Silmar i da dobro oseća njegov miris.

— Pazi da ne zalutamo, — reče Mark — otkinuću ti glavu ako se to desi.

Međutim, nije morao da to čini, jer je Oposum uskoro skupo platio svoju grešku. Našli su se tamo gde ni mrtav ne bi voleo da se nađe. Izašli su u kameni kanjon usečen u visoke crne stene. Nigde nije bilo ni traga nečeg organskog, već je sve sijalo od sterilnosti, ali atmosfera je bila idealna za disanje. I čim su skinuli skafandere, blagi povetarac dodirnu im lice. U njegovom dahu osećali su miris akacija ili nekog sličnog cveta.

— Da li je izašao baš ovde? — upita Mark.

Oposum onjuši vazduh, ali to se ovde, zbog snažnog mirisa, nije moglo tačno utvrditi, a tragova na steni nije bilo.

– Jeste – reče nesigurno.

– Onda je sigurno pošao ovim putem. Uostalom, drugog i nema – i tako nam više ne može izmaći. Šljunkovitim i kamenim putem krenuli su niz kanjon dok je vetar sve snažnije duvao iznad njihovih glava, povremeno čak zviždeći ili hučeći. Mark podiže oči i gore u stenama ugleda hiljade malih otvora, pravilno raspoređenih, kao da ih je neko tu izgradio za jato ptica ili šišmiša.

Na stazi nisu mogli da otkriju ničiji trag, a to verovatno ne bi mogli ni da je ovuda prošla četa ljudi ili krdo slonova. Sve je izgledalo nedirnuto, ali tako isprevtano kao da se ovde neprekidno nešto događalo. Išli su tako čitavu milju dok nisu izašli iz kanjona. Pred njima je bio ogromni amfiteatar uklesan u stene. Tu se staza završavala. Zidovi stepenika u amfiteatru bili su izbušeni i u njima su se nazirale tamne pećine, a na sredini toga prostora bio je veliki obelisk, isto tako izbušen na sve strane – kao da je crvotočan.

S mesta na kome su stajali mogli su jasno da vide svaku tačku u velikoj kamenoj dolini, ali nigde nisu videli kolekcionara. On najverovatnije nije ni došao ovamo: pogrešili su. Oposum je bio suviše zbunjen ili je lagao od straha, samo da bi izbegao komoru sa stražarem. I Mark se upravo spremao da mu to kaže, kad oseti poznati dodir na ruci, a zatim na obrazu i onda laki šum u vazduhu. Prepoznao je stare poznanike sa Oposumove planete: bila je ovo njihova postojbina.

– Oposume – započe Mark, ali kada je spustio pogled prema Mišolikom vide ga kako pada na kameno tle. I on je shvatio gde se nalaze.

Oko Marka sada je polako počeo da se skuplja ceo narod duhova i vazduh se uskomešao i ispunio električnim i psihičkim nabojem. Komodor izvadi iz svoje torbe univerzalni komunikator, uključi ga i uputi pozdrav domaćinima:

– Pozdravljam svet Amoen i njegove vrle gospodare! Ja sam Mark Silard, izaslanik Ujedinjenih svetova.

Topli glas, gotovo iste boje kao onaj koji je čuo na Kaus Medijusu, dopre do njegovog uha:

– Pozdrav Marku Silardu, pozdrav i najbolje želje sinu Petrusa Velikog i prijatelju našeg oca Ptice-duhovnika. Radujemo se da nas posećuje baš veliki komodor svih materijalnih bića. Odavno nismo imali ovakve susrete. Šta se to dogodilo sa vašim saputnikom?

– Slabost – reče Mark. – Slab je i premoren od dugog putovanja i promene uzbuđenja.

– Možemo li mu pomoći?

– Nema potrebe – odgovori Mark, – oporaviće se već sam kad se vrati na svoju stazu.

Duhovi su bili vrlo pričljivi i Mark je želeo da od njih mnogo sazna, ali njihovi odgovori i njegova pitanja nikad nisu uspeali da dosegnu suštinu onoga što je on želeo da sazna – a to je njihovo poreklo i pravi način, najzad i cilj života. Govorili su uvek jedno isto. Ovde smo skupljeni voljom Gospodina koji nas povremeno šalje kao mirot-

vorce i tvorce tišine u naseljene svetove. Naš zadatak je da višim osećanjima ispunimo materijalni svet, naročito u trenucima kada preti opasnost raspada. Putujemo povremeno stazama kontinuuma, stražarimo nad tišinom i trudimo se da oplemenimo stvari i bića. Ali, Gospodin je rekao da to još nije naš pravi cilj.

Nisu tačno znali ni koliko ih je, niti koliko su vremena na ovoj planeti, kao što nisu znali ni kako se planeta zove, niti da postoji zvezda, vazduh, toplota, svetlost i tama. Oni su bili samo neuništivi duhovi – sklop naboja koji logički misli i ume da uspostavlja kontakt sa drugim stvorovima. Nisu znali za vreme, niti su imali iskustva, ali su posedovali osećaj za večnost, iako nisu znali ni za početak ni za kraj. Poznavali su samo sreću, i bili su iznenađeni kada im je Mark objasnio da osećaju i usamljenost i tugu i očaj, jer je to video na Medijusu.

Usred razgovora sa njima Mark je primetio da se nebo nad kamenom dolinom menja, da svetlost počinje da se komeša, da razdvaja boje u spektar iz koga je sastavljena. Nad celim prostorom pružale su se trake dugine svetlosti, koje su počele da se upliću i grade ružu svetlosti, a zatim da se pretvaraju u veliki čarobni znak koji se iscrtao iznad svega. I dalje je to bila ruža, ali stilizovana poput kristala okruženog crnom linijom.

U vazduhu se osetio još snažniji električni naboj, a komodor ga je osećao i na svojim usnama i po koži. Video je i kako

su se dlake na njušci Mišolikog iskrile od električnih praznjenja.

– Šta se to događa? – upita on.

– Stigao je Gospodar – začu tihi glas. – Silarde, moramo vas napustiti, ali se nadamo da ćemo se uskoro opet sresti. Sada je trenutak kad izjednačujemo sopstvenu energiju da bi nas posle bilo još više. Uskoro će nas biti toliko da ćemo morati da krenemo ka drugim svetovima i da ih naselimo.

Bilo je to najčudnije razmnožavanje za koje je čuo, iako je kad se dobro razmisli bilo logično. Energetska bića mogu se razmnožavati samo mešanjem, širenjem i deljenjem energije, a postoji li veći i snažniji oblik seksualnosti?

Oko Marka sada je ponovo zavladala tišina. Duhovi su otišli na svoj veliki skup a on podiže Mišolikog koji je duboko disao u nesvestici i ponese ga na stazu povratka. Vratili su se u sivu komoru, ali sada više nisu putovali za kolekcionarom. On je za njih sada bio izgubljen, a vreme prednosti koju je imao bilo je još veće.

Čim su ušli u komoru, Oposum otvori oči:

– Komodore, jesmo li napustili ono strašno mesto?

– A, probudio si se, prinče mišjeg plemena. Izgleda da i nisi bio u nesvestici, već si se samo pravio.

– Bio sam van života, a ne u nesvestici – reče Oposum iskreno. – Moj život više nije bio u meni.

– A gde je bio, u dupetu?

– Na planeti Moh, među dušama mrtvih.

– I kako si se tako brzo vratio? – upita Mark.

– Ne znam. To je čudo koje ste vi izveli.

Oposumu se moralo sve oprostiti. Njegova iskrenost u laganju bila je takva da je očaravala i zabavljala, pogotovu što je uskoro i sam verovao u ono što bi rekao, ako je to izrekao lepo, a naročito ako mu niko nije verovao.

– Pacove, nema zezanja – reče Mark oštro, – moramo dalje! Izaberi koji god hoćeš put, pa makar i kraj Čuvara staze. I tako više ništa ne možemo da izgubimo. Sada ćemo se kretati po zakonu verovatnoće, ali, kakve si ti sreće, možda ćemo i uspeti iz prvog pokušaja.

17

Krenuli su nasumce prvom stazom koju je Oposum odabrao i imali su sreće. Posle nekoliko komora naišli su na tragove kolekcionara. Nije to bio miris koji je Oposum osetio, već pravi znak obaveštenja koji im je on ostavio pored malog univerzalnog kontejnera plave boje. Sada su tačno znali da se nalazi sa druge strane opne, u vremenu i prostoru neke planete. Nisu želeli da sačekaju da se vrati, već su mu pošli u susret.

Navukli su na sebe skafandere i zakoračili napolje, jer se nikada nije znalo gde će izaći. Dogodilo se, u stvari, da su zakoračili u neki tečni fluid, u more,

jezero ili reku. Osećali su samo da je toplo i da blago struji. Mark upali svetlo na svojim ramenima i snažni minijturni svetionici osvetleše krug ispred njih. Ugledali su pećinu glatkih zidova koji su pulsirali. Zapravo, nije se moglo tačno znati da li to zidovi zaista pulsiraju ili takav efekat izaziva tečnost koja struji.

Oposum zakorači napred, ali ga Mark zaustavi rukom, pošto mu se mesto gde se nalaze nije svidelo. Osećao je opasnost sa svih strana: jednostavno, činilo mu se da oseća kako neko unosi strah u njegovu svest. Prvi put u životu osećao je ono što se zvalo – leđenje krvi u žilama.

Bezbroj puta nalazio se u nepoznatim sredinama. Neke su bile tako strašne i kritične da su delići sekunde odlučivali o propasti, ne samo njegovoj lično već čitavih posada ili celih planeta, ali on je uvek uspevao da zadrži apsolutnu hladnokrvnost. Bio je obučen da savlada strah od svake opasnosti. Sada je, međutim, imao lupanje srca i laku glavobolju, a osećao je i da će uskoro početi da drhti. Dobro je znao da strah neko projektuje u njega, neko protiv koga ne može da se bori. Osvetlio je svog saputnika i po njegovom ponašanju nije mogao primetiti nikakve promene. Izgleda, Mišoliki ništa ne oseća.

S velikim naporom morao je da savlada nadošle neprijatne osećaje i da polako krene napred. Okruživao ih je potpuno nepoznat predeo pećine koja se granala poput neke reke. Imao je utisak da se nalaze usred neke žive mase, čak nekog dži-

novskog stvora, jer je osećao nečiju duhovnu moć u sebi. Jedino ga je zbunjivao fini pesak po kome su gazili. On ponovo usmeri svetlost svoje svetiljke ka tlu i rukavicom zahvati pesak. Bio je to fini prah, vrlo težak, svetlo-žut. Znao je da je to zlato, nataloženo u ogromnim količinama. Dok ga je ispuštao iz svoje šake video je kako tone kroz tečnost i polako se raspoređuje po tlu.

Tada ga snažna struja guste tečnosti udari otpozadi i on skoro posrnu. Vide i kako talas podiže Oposuma i ponese ga napred. Mark je brzo reagovao, dohvati mališana i spasao ga da ne bude daleko odnesen, ali talas ponovo nalete na njih i baci ih na zid. Iako je udar bio snažan, nije im se ništa desilo: zid je bio elastičan i samo se ugnuo pod udarom njihovih tela i vratio ih skoro na isto mesto odakle su podignuti.

Trebalo je biti oprezan. Očigledno, unutarnje struje ovde mogu biti iznenadne i vrlo jake, ko zna kakva ih sila izaziva! Postojala je opasnost da ih odbaci u neki sporedni tamni kanal i da nestanu u lavirintu koji se dalje pruža. Nisu smeli da se udaljavaju od sive komore i zato je Mark neprekidno zadržavao Oposuma da ne ide dalje. Držao ga je uz sebe i povukao ga prema zidu, nadajući se da će tamo novi nalet tačnosti biti slabiji. Bio je u pravu: novi nalet samo ih slabo dodirnu i oni mu se odupreše.

Strah koji je komodor osećao za trenutak bi popustio kad bi stajali, i ponovo se javljao ako bi zakoračili napred, a zatim bi

usledio snažan udar talasa. Bilo je to u nekoj međusobnoj vezi. Ali kakvoj?! Brinulo ga je i šta se desilo sa Silmarom od Tolimana. Njemu nigde nije bilo traga, verovatno je postao žrtva ovih unutrašnjih sila.

U daljini ugledaše svetlo koje se lelujalo prelamajući se kroz gustu tečnost, tako da nisu bili sigurni odakle dolazi, a nisu ni imali želje da se upute tamo. Ipak, morali su da pođu, jer se možda tamo nalazi Silmar, izložen nekoj opasnosti pa mu je potrebna pomoć. Posle stotinak koraka Mark u tom pravcu usmeri svetlost jednog od svojih reflektora s ramena i izoštri snop. Učini mu se da na zlatnom pesku vidi grupu ljudi kako stoje, čuče ili leže. Bili su udaljeni najviše pedeset koraka i on odluči da pođu tamo. Povlačili su se polako uz zidove, sve vreme spremni da se bace na tle ako ih zahvati novi snažni talas, ali ga za sada nije bilo. Marka je opet hvatao osećaj straha i mučio ga je pritisak u glavi. Najzad su stigli do grupe figura.

Obojica uperiše svoje svetlo ka grupi na pesku i ono što su ugledali zaustavi im dah. Pred njima je bila grupa od pet zlatnih ljudskih figura. Mark pride sasvim blizu i dodirnu najbližu. Bilo je to telo neke žene, pokriveno zlatom ili sačinjeno od zlata. Bilo je nago kao i tela četvorice muškaraca. Svih petoro bili su povezani jedno s drugim zagrljajem ili stiskom šaka, kao da su vajani u jednom komadu. Savršenost njihovih oblika i dlaka na telu ukazivala je da to nisu skulpture već tela koja su

nekada bila živa. Ali šta su oni ovde tražili i kako su mogli da uđu bez skafandra?

Mark shvati da nema mnogo vremena za razmišljanje jer je opet osetio ono stezanje u sopstvenom telu i svesti, strah koji navaljuje, i snažno gubljenje volje. Neka sila sada je snažnije napadala njegovu svest. Znao je samo jedno: mora požuriti ka komori, ali snažni talas ga odjednom udari svom snagom u prsa i odbaci ga ka zidu. On se zadrža na nogama i potrča svom snagom. Tad začu zviždanje i lupanje koje je dolazilo sa svih strana. Nešto ga podiže i baci u stranu, licem ka tlu, ali to više nije bilo brzo i bolno već polako i sporo, a bol koji je osećao kao da je dolazio iz beskraja i kao da će beskrajno trajati. Nešto je bleštalo pred njegovim očima koje nije mogao zatvoriti, već je morao da ih otvara, i da vrišti. Osećao je da će izgubiti svest i znao je da je sa njim gotovo. Gasio se ali video je još nešto što mu je govorilo i da je poludeo – jedna zlatna sova lepršala mu je pred očima, držeći zmiju u kandžama, a zlatni skarabej borio se sa zlatnim jelenkom. Kriknuo je i osetio kako ga snažne sile smrti hvataju svojim rukama i vuku u tamu. »Dakle, tako izgleda smrt«, bila je njegova poslednja misao.

18

Otvorio je oči i ugledao kolekcionara koji ga smešeci se posmatra. Pokušavao je da se seti šta se sve događalo sa njim.

Na um mu je padalo samo da je umro, da treba da bude mrtav. Da, možda je stvarno mrtav?!

– Dakle Silarde, ipak si se probudio! Već smo se zabrinuli da ćeš nastaviti da spavaš.

– Silmare, – upita Mark – gde sam to?

– U komori. Ne brini, sada si van uticaja njene moći.

– Čije moći? – upita Mark.

– Zar ne znaš gde si bio?

– Ne!

– Gle, pravo je čudo da ti to ne znaš. Kao što je i čudo da si sve to preživeo bez zaštitnog psihopolja!

– Ne razumem...

– Silarde, bio su u utrobi džinovske Ijap, Velike Gospodarice planete Gabon. Ona te je upravo spremala za konzervaciju. Htela je da napravi zlatni spomenik Markusa Silardu, velikom komodoru, specijalisti nad specijalistima.

– Ni to ne razumem – reče Mark.

– Kao da si malo popustio – reče Silmar, zabavljajući se Markovom zbunjenošću. – Velika Ijap ponaša se kao prava biserna školjka, oblaže strana tela plemenitim metalom, najčistijim zlatom. A ti si nekad bio zlatni momak Galaksije, zar ne?

– I sada sam – reče Mark jetko.

– Jeste, mogao si da budeš kao i moja sova i bube koje sam tamo ostavio da ih pozlati. Šteta, imao bih i Marka Silarda u svojoj zbirci.

Smejao se grohotom, a Marku su bubnjale uši jer je još bio pod energetskim nabojem velike zveri.

– Gde je Oposum? – upita Mark.

– Otišao je unutra da malo prošvrlja i da mi donese one stvarčice koje sam ostavio. Njemu to nimalo ne smeta: dole se snalazi kao da je to njegova planeta i njegova rupa.

Mišoliki je zaista bio izuzetno biće: tamo gde se niko razuman ne plaši, on ispoljava isključivo strah, a tamo gde i ljudi najjače volje i duhovne snage popuštaju on se oseća kao na igralištu. Bio je zaista čudesno biće, paradoksalno i neuhvativo.

– Ko su oni ljudi tamo unutra?

– Trebalo bi da i ti znaš nešto o njima – reče Silmar. – Ako se ne varam, to je čuvena ekspedicija koju je vodila izvesna leđi Mona. Imali su za program istraživanje planete Gabon. Bila je to poslednja zvanična ekspedicija, posle koje je svako istraživanje planete zabranjeno.

– I ja sam bio predviđen za tu ekspediciju – reče Mark, – ali sam slomio nogu prilikom treninga na Andima.

– Eto, sada zamalo da im se pridružiš – reče Silmar. – Putevi sudbine nedokučivi su, moj Silarde.

– Mona je trebalo da se uda za mene kad se vrati sa ekspedicije. Znaš li to, Silmare?

– O žalim komodore, tako nešto nisam ni slutio. Nije trebalo ni da ti kažem.

– Ništa, – reče Mark – ništa. Prošlo je od onda skoro dva veka. Bila je to zaista moja zlatna ljubav.

Ovo bolno sećanje pogodilo je i samog kolekcionara. Zato su

zaćutali očekujući Oposuma da se vrati.

Mark se polako oporavljao od šokova koje je doživeo. Onog koji je izazvala svojim silama Velika Gospodarica Ijap i onog koji je izazvao Silmar svojim podsećanjem na Monu. Mešale su se u njemu uspomene na mladost i dane slobodnog leta kroz Sunčev sistem, koji su provodili on i Mona verujući da će to večno trajati. Setio se zajedničkog letovanja na Silenu gde su se gubili i nalazili izmešani sa sopstvenim imitacijama i imitacijama sopstvenih snova. Druge uspomene bile su sa njegovog boravka na Gabonu, kad su Abaza, Oposum i on vodili veliki lov na Hamlinose, a sami bili lovljeni, kada je Velika Ijap promenila lice planete, uništavši planine, šume i pustinje, besna što je uznemiravaju i prljaju sitna bića iz svemira.

Bio je to krizni trenutak za Marka, jer mu se činilo da je suviše živeo i doživeo suviše teških stvari i da bi najbolje bilo da je ostao tamo dole, pretvoren u zlatnu statuu.

– Šta ti je Silarde? – upita Silmar.

Mark se trže.

– Ništa. Malo sam umoran, a i vreme je da se vratimo. Jurimo bez veze za tobom, a tamo negde ceo narod Mišolikih gine zato što ih ne možemo osloboditi duhova. Uostalom, mi se možemo vratiti i odneti komoru i bez tebe. Ja za to imam ovlašćenja.

– To baš ne bi bilo tako sjajno! Izmenili biste mi životni tok i ko zna da li bih se ikada vratio

na Toliman. Izgubio bih svoju kolekciju.

— Nisi li se upitao je li tvoja kolekcija vrednija od jednog naroda?

Silmer je ćutao.

— Mark, momče, komora mi je potrebna još malo. Verujem da ću stići do Tržišta.

On je pokazivao jednu neobičnu kartu.

— Kakvog tržišta?

— Tržišta kolekcionara.

— Gde se ono nalazi? — upita Mark.

— Ne znam, — odgovori Silmar — na karti postoje samo koordinate komore.

— Jesi li ikada bio tamo? — upita Mark, a Silmar klimnu glavom. — Pa kako ne znaš?

— Vodili su me tamo, kao uo-
stalom i sve ostale, skoro veza-
nih očiju.

— Ko vas je vodio?

— Služba tržišta, u stvari tako ih zovemo, ali ne znamo tačno ni ko su, ni odakle su. Ne vredi da me pitaš. Sad imam šansu da stignem tamo prvi i dočepam se nečega što bi možda neko kupio pre mene.

— U redu, — reče Mark — meni je svejedno. Sve zavisi od Mišolikog.

Odjednom se pred njima pojavio Oposum noseći predmete za koje ga je poslao kolekcionar. Bilo je to baš ono što je Mark video dok je poluonesvešćen leteo nošen talasom. Pozlata je bila savršena, nešto što nijedan majstor u istoriji čovečanstva ne bi mogao da izvede.

Mališan skide skafandar, ispravi šešir i reče:

— Cenjeni moj, da li ste ovo želeli?

— Da, prinče. Mnogo vam zahvaljujem. I još nešto, ako dozvolite.

Oposum se nakloni.

— Ako bih smeo, — nastavi kolekcionar — da vas zamolim za izvinjenje zbog svega što se dogodilo i što se događa vašem narodu. Ja zaista, i ne samo ja, nisam slutio što može proizaći iz naše trgovine. Ja ne znam kako bih nadoknadio štetu vašem narodu i vašem veličanstvu. O tome moramo raspraviti.

— Da, da — reče nadmeno Oposum.

— Ali, ja bih želeo da to odmah učinimo.

— O tome ćemo kasnije — odgovori galantno Oposum. — O tome ćemo kasnije.

Mark je posmatrao komediju koju su izvodila ova dva majstora prenemaganja i trgovanja, u kojoj je svaki procenjivao šta bi još mogao da izvuče od druge strane.

— Samo još nešto — reče Silmar: — ja bih vas zamolio, ako bih mogao — da koristim ovu stazu još neko vreme. Potrebno je da moju kolekciju dopunim još nekim vrednim stvarčicama. Skoknuo bih do Tržišta.

Oposum se uozbilji još jače i počeo da šmrče, ali je Marku sve bilo jasno. Mali je zainteresovan kuda to kolekcionar hoće, ali ne zna kako da pristane. Mark ga preduhitri:

— Ne znam hoće li princ prihvatiti, ali ja bih mu savetovao, i ako ti dozvoli korišćenje a ja mu to ne preporučujem, — da mi budemo u tvojoj pratnji.

— To se podrazumeva — reče Silmar. Podrazumeva se da ćete

me pratiti. Ja bih čak time bio počašćen.

Oposuma je ta počast manje zanimala od onoga što će otkriti na putu s kolekcionarom. Jer on će možda za sebe pronaći daleko više potencijalnih tržišta i izvora prihoda i plena.

I tako je sve obavljeno dostojanstveno. Oposum se malo nećakao, razmišlajao, nešto preračunavao u sebi i konačno prihvatio sve te uslove, kako je Mark i očekivao.

Dogovorili su se da najviše predu još pet svetova, a onda, bez obzira na sve, moraju da se vrate. Kolekcionar je to bilo dovoljno. On iz svoje torbe izvadi nešto što je ličilo na svitak platna i otvori ga pred njima. Bila je to neka vrsta metaliziranog platna-ekrana, na kome su se posle dodira nekoliko tačaka pojavile mrlje i linije koje su pokazivale zvezde i staze među njima. Bio je to plan sivih komora. Nešto čudesno i zadivljujuće.

Mark se dobro zagleda u kartu i počeo da na njoj naslućuje poznate sisteme i regione kroz koje je prošao, a sada je jasno video kako su u njima raspoređene sive komore. Oko nekih tačaka postojali su zeleni krugovi; bili su to krajevi staze. Oni su se nalazili ne samo na obodu već i u sredini Galaksije i zanimalo ga je kuda bi te staze mogle odvesti kad na njima ne bi stajali čuvari.

– Otkuda ti ovo?

– I to je deo moje kolekcije – odgovori Silmar. – Možda najvredniji primerak. Imam ga već nekoliko decenija, ali tek sada

znam da je autentičan i da se njime može koristiti.

– Ja bih to otkupio – reče Oposum. – Ili bar prekopirao.

– To se ne može prekopirati – reče Silmar.

– Karta pripada Savetu – reče Mark – i ja ću je preuzeti kad putovanje bude završeno.

Ali znao je da ne vredi mnogo što će karta biti konfiskovana, jer Oposum je već zapamtio svaku tačku na njoj. On će na svoj način rekonstruisati kartu i krenuti stazama. Očigledno, to će morati da učini i Savet. Odbriće kretanje ovim putevima ili će i on postaviti straže u ključnim komorama.

Silmar je pažljivo gledao u svoju kartu, a onda prstom ukazao na jednu, a zatim i na tri dalje tačke.

– Mi smo sad ovde, a ići ćemo do tamo. Zna li gde je to?

– Ne, – odgovori Mark – tu nema nikakvih zvezda, još manje planeta... To je onaj ogromni pusti predeo između Ajaksa i Beta Lire.

– Pogodio si – reče Silmar.

– Ali, videćeš kad tamo stignemo. Ništa neću unapred da govorim.

Odmah su krenuli u tom pravcu.

19

U nekoliko koraka prebacili su se na stotinu parseka udaljenosti, kao da ne prolaze kroz isti svemir i istu galaksiju. U stvari, bilo je tako. Sive komore i njihove staze nisu pripadale ovom kontinuumu. One su pri-

padale nečem većem i moćnijem, svetu koji bi mogla da shvate i zamisle neka moćnija i duhom bogatija bića. Međutim, smrtnicima ove galaksije to nije smetalo da se kreću tim stazama, kao da su samo za njih građene. Istovremeno, prihvatajući ovu mogućnost kao novu lepu igračku, oni su iz nje izvlačili i korist i zabavu.

— Gospodo moja, — reče kolekcionar kad su se zaustavili, — koliko se meni čini, stigli smo na prvo odredište. Ako hoćete, podite sa mnom. Ali pazite, ovo je opasan svet i morate biti pažljivi. Ne bih želeo da ja ostanem bez vas ili vi bez mene.

Mark i Oposum navlačili su skafandre spremajući se za izlazak u novi svet, ali Silmar ih zaustavi:

— Neće vam to biti potrebno! Izlazimo u svet u kome ima dovoljno vazduha za disanje. Budite sigurni.

— Pravilo glasi, — reče Mark — da se nikada u nepoznati svet ne izlazi neopremljen za potpuno nemoguće uslove. Koliko ja znam, dopuna tog pravila glasi: pri povratku iz dalekih svetova, čak i prilikom izlaska na Zemlju, mora se biti u skafandru, jer su se uslovi možda promenili.

— Verovatno je tako, — reče Silmar — ali ja nikada nisam poštovao pravila.

On je izabrao mesto na opni i zakoračio napolje. Mark i Oposum krenuli su za njim, ali zaštićeni po pravilima. Bili su šokirani onim što su ugledali. Jedino što su videli bila je beskrajna crvena pustinja, gomila oštih stena za njima i crveno sunce

na crvenom nebu. Mark proverio kvalitet atmosfere na kontrolnom satu na svojoj desnoj ruci i vide da je sve u redu. On klimnu Oposumu i oni skinuše skafandre. Tada su primetili da kolekcionara nema.

— Nestao je — reče Oposum. — Rekao nam je da pazimo da ne ostanemo bez njega, a sam je prvi ispario.

— Nije važno, — reče Mark — možemo ga ovde sačekati. Nego da li znaš gde smo mi?

— Ne, ovo me podseća jedino na neki paralelni mrtvi svet.

— Ovo je planeta Feron, a sunce nad nama zvezda Feros Beta. Zar u vazduhu ne osećaš miris raspadnutog gvožđa.

— Aha, znači ovde nema života.

— Nisam siguran — odgovori Mark. — Ja verujem da ovde ima vrlo opasnih oblika života i ne bi me čudilo da nađemo na nešto opasno. Zar nisi čuo šta nam je rekao Silmar.

Oposum je već pronašao put u crvenom pesku: bio je to trag kolekcionara koji je izgleda otrčao nekud prema zapadu pustinje. Krenuo je nekud prema planinama koje su se nazirale u daljini, ali kada su oni pošli istim putem, videli su da to i nisu planine nego džinovski raspadnuti grad. Bilo je to idealno mesto za jednog skupljača. Tu će pronaći verovatno nešto čega već odavno nema ni na jednom svetu Galaksije.

— Znaš li koliko je star ovaj grad? — upita Mark.

Oposum se pravio da ga ne čuje, a zurio je u čudovišne ruševine kojima su se približavali.

– Milion godina – reče Mark. – Vidiš kako je sav razvaljen. Isto je tako i opljačkan, ali mora da ima nečeg u njemu, jer naš prijatelj ne bi rizikovao da dođe ovamo. Mora da se tu krije neko neverovatno blago.

Bili su već na nekoliko stotina metara od grada koji se sve jasnije pomaljao iz crvene magle što je kružila oko njega. Mark pokaza rukom udesno. Tamo je stajao Silmar i odmeravao pogledom ruševine, kao da traži nešto određeno. Pošli su k njemu, a on se okrete.

– Gde ste vi? – reče. – Rekao sam vam da me se držite. Ovo je grad.

– Znam – odgovori Mark. – Feronion, grad gvozdениh snova, grad velikih Putnika, ali šta te ovamo privlači? Ovo je već odavno pusto.

– Videćeš.

– Pitam se kako ćeš ući u njega?

– Nisam lud da ulazim u grad. Urađiću nešto drugo, da dođem do onog što mi treba.

On izvadi iz džepa klasičan revolver i ispali jedan za drugim šest metaka u pravcu kule koja se nalazila na obodu grupe ruševina. Kula pred njihovim očima poče da se rasipa u prah i pretvara u maglu, a onda, za nekoliko minuta, opet nastade apsolutna tišina.

– Idemo – reče Silmar. – Ali brzo.

Prišli su mestu gde se domalo pre nalazila kula. On poče da traži nešto u gomili prašine, a oni mu se pridružiše, ni sami ne znajući šta traže. Odjednom, iz gomile prašine koja se rasula pod Markovim rukama, bljesnu

nešto poput rubina. Istog trenu Silmar stavi ruke na to, a onda ga podiže. Bila je to lobanja od kristala, poput onih šest koje se čuvaju u muzeju Atlantisa, što su pronađene u ruševinama zemaljskih gradova, a čija tajna još nije rešena.

Kolekcionar pruži lobanju Marku, a ovaj je uze i podiže do visine očiju. Crvena svetlost Ferosa Beta bljesnu kroz očne otvore i zablista poput vatre na zubima.

– Otkuda si znao da je ovde?

– Znao sam – reče kolekcionar. – Postoje legende o sedmoj lobanji od rubina koju su izradili Putnici, i ja sam znao da se ona nalazi ovde.

– Kakva legenda – reče Mark, – nešto poput priča Mišolikih. Ovaj svet je mrtav već milion godina, ko je čuvao njihove legende?

– Legende se, Silarde, prenose kroz galaksiju i više od milion godina. Postoje svetovi koji nisu mladi kao naši i oni pamte stare legende. Dobro znaš koliko sam dugo proučavao te stvari: čak i kod ljudi postoje legende koje su starije nego što su se oni pojavili kao vrsta.

– Šta pričaš? – reče Mark.

– Legenda o Prometeju nije ljudskog porekla. Ona pripada Putnicima...

Oposuma nije zanimala ova učena rasprava. On je njuškao okolo, tražeći u pepelu kule nešto za sebe. Ali pošto tu ničega nije bilo, on se uputi nazad prema stenama, tako da su ga Mark i kolekcionar izgubili iz vida.

Sunce koje se dizalo iznad njihovih glava kao da je bilo sve

manje i sada se oko njegovih rubova jasno videla tamna linije koja je ukazivala na pojavu kore karakteristične za zvezde što se hlade i pretvaraju u žeravicu koja će tinjati još milijarde godina.

Odjednom kolekcionar zastade.

– Čekaj, kuda smo se uputili?

– Ne znam – reče Mark. – Zar nismo pošli za Oposumom?

– Kog vraga idemo za njim? On nas može odvesti samo u neku klopku.

– Kakvu klopku?

– Pogledaj – pokaza kolekcionar.

Na desetak metara, paralelno sa tragovima Mišolikog, jasno se videla duboko u tlo utisnuta brazda, a sa njene obe strane videli su se otisci kandži. Podsećalo je to na trag džinovskog reptila.

– Sotona Feron – reče kolekcionar. – Izašao je iz jazbine i krenuo u lov na svoje sunarodnike. Požurimo, Mišoliki je u opasnosti.

Požurili su iza stena pored kojih je nekada tekla reka, još su se jasno ocrtavali obrisi rečnog korita i već erodiranih obala. Trag životinje išao je samom ivicom obale, a trag Oposuma spuštao se ka dnu korita. Njih dvojica nastavili su tragom životinje.

– Kog vraga je otišao tamo?

– upita Mark besno.

– Dole je sigurno ugledao komade crvenog i zelenog kamena koje Mišoliki koriste za prizivanje duhova.

– Šta on ima da doziva duhove kad mu ih je već puna planeta?

– Ali ne tih duhova. Oni prizivaju duhove predaka.

Došli su do mesta gde kanjon skreće ulevo i u daljini, na samom dnu, ugledaše jednu crnu tačku. Bio je to Oposum. Ali videli su još nešto, ono što on nije video, jer je očigledno bio zauzet skupljanjem ritualnog kamena.

Desetak metara iznad njegove glave jedan ogromni leptir, crven poput đavola, stajao je nepomično osmatrajući dno kojim mu se približavao mališan. S druge strane pojavi se još jedno takvo biće, koje se polako gegalo ka obali ni samo ne znajući šta ga tu očekuje. Zver zakači ivicu obale i sruši je uz buku. Taj šum iznenadi Oposuma, koji podiže oči i ugleda iznad sebe ogromnu četvrtastu glavu iz čijih je smaragdnh očiju blještala svetlost. Bilo je to ono što je najmanje očekivao, ali on brzo dohvati neutronske pištolj i uputi jedan mlaz prema zveri. Reptil se samo još jače zacrvne i iz njegovih čeljusti i račvastog jezika bljesnu munja koja izazva snažno pražnjenje. To pražnjenje uznemiri reptila s druge strane i on napravi isti pokret, tako da su se sada munje ukrštale iznad Oposumove glave. Dva ogromna reptila, nabijeni elektricitetom, praznili su iz sebe munje, šišтали i rušili obalu u suvo korito reke.

Oposum, je u početku bio zbunjen, shvati da je trenutak za bežanje skoro istekao i polete kao da ima krila. Bila je, u stvari, zadivljujuća njegova prisebnost: čim je ugledao prijatelje, on im mahnu rukom i protrča kraj njih vičući:

– Kakve su ovo tičice?

– Crvene sotone Ferona – reče Silmar.

Posmatrali su strahovitu bitku koja se odvijala daleko od njih i ispunjavala atmosferu snažnim nabojima elektriciteta. Izgledalo je da se ova bitka može završiti samo potpunim uništenjem oba stvorenja.

Sa severa počеше da se pojavljuju oblaci, koji su se brzo kretali ka njima. Nebo je već bilo tamno, a oblaci su ličili na ogromne stene koje putuju nebom.

– Oblaci Ferona! Električne stene koje je izazvalo pražnjenje energije. Bežimo odavde! – reče Silmar.

Oni požuriše nazad, ka komori koja se već videla na crvenom pesku. Tamni oblaci već su stigli do korita reke, iznad dve besne zveri. Tada iz crne mase oblaka sunu snažni elektronski naboj u vidu jedne, a zatim i još nekoliko okruglih munja, koje su se zabijale u reptile.

Ali, nije bilo vremena da se gleda šta će se dogoditi, jer su oblaci jurili k njima. Iako mali i kratkih koraka, Mišoliki je trčao napred a njegov visoki cilindar samo je odzvanjao od nakita. Kad je stigao blizu komore, on se kroz opnu baci unutra, tražeći sigurnost. Mark i Silmar zastali su za trenutak da vide šta će se zbiti.

Bitka se očigledno završavala, jer iz daljine nije dolazio nikakav šum pražnjenja. Zveri su bile mrtve, ili samo još jače nabijene munjama.

– Idemo. Oblaci su već nad nama. Više nema ničega interesantnog.

Ali nisu bili u pravu. Dok su oni nestajali u komori, na nebu Ferona pojavi se nova svetlost, plava, kakva odavno nije bila nad ovim svetom. Iz te plave svetlosti izronio je veliki beli brod, jedan od dva najbolja broda svih vremena. U njemu se nalazio legendarni komandant Petrus Veliki, koji je nestao iz Galaksije pre stotinu godina pošavši u potragu za čudesnim snom, planetom Ksifos. Otac i sin mimoišli su se još jednom na svojim lutanjima kroz kontinuum.

Kada su se našli u komori, Oposuma već nije bilo.

– Kuda je mali nestao? – upita kolekcionar.

Oposum je iskoristio priliku da nestane svojim putem. Na Silmarovoj karti ugledao je mesto koje ga zanima i požurio da tamo stigne pre njih. Bilo je to mesto koje je i on već decenijama tražio.

20

Nije vredelo tragati za Mišolikim, jer ga je bilo nemoguće pronaći u lavirintu koji je ovde počinjao i u kome je on mogao da odabere jedan od sedam postojećih pravaca koji se nadalje uvek umnožavaju novom progresijom. U tom haosu on se mogao lako izgubiti da ga više nikad ne pronađu.

– A kuda ćemo mi?

– Markuse, druže, sad dolazi ono glavno. Vodim te u jednu od žiža sveta u samo Veliko Tržište. To ti je kvintesencija galaktičkih bizarnosti, i ti koji si putovao sve paralele i sva saz-

vežda, ili si bar saznao nešto o njima, videćeš da sve to nije ništa prema onome što ti može pružiti Veliko tržište. Kad sve vidiš, možda ćeš nam se i pridružiti.

Bilo je to prividno dugo putovanje, jer su prošli kroz tridesetak komora, a u trima od njih bila je postavljena galaktička straža. Izgleda, kretali su se po samom rubu galaksije. Kolekcionar je pažljivo pratio kartu, jer je staza bila složena. Marku se više puta, kada bi stupili u neku komoru, učinilo da je neko pre njih upravo promaknuo dalje, a povremeno su se osećali i neobični mirisi onih koji su tuda prolazili. Nije mogao da veruje da su ovi putevi toliko prometni. O tome u Savetu niko ništa nije znao, i nije ga to iznenadilo.

Najzad su stali.

– Silarde, ovde ćemo ostaviti oružje, jer se na Veliko tržište nikad ne dolazi sa oružjem. To nam nikad ne bi dozvolili čuvari tržišta. Tamo samo oni imaju prava da nose oružje.

Mark se začas oslobodi nekoliko predmeta koji su predstavljali oružje, ali se iznenadi kad ugleda kako njegov prijatelj iz raznih delova svoje odeće vadi najraznovrsnije opako oružje, koje je samo po sebi predstavljalo neobičnu i stravičnu kolekciju. Očigledno, Silmar je bio spreman na sve, moguće opasnosti koje ga mogu zadesiti na istraživačkom putu.

Kad je video kako ga Mark iznenadeno gleda, on reče:

– Ti si sigurno uvek verovao da sam ja miroljubiv čovek. Pa i jesam, zar ne vidiš da nosim isk-

ljučivo odbrambeno oružje, pa i njega vrlo retko koristim.

Silmar nastavi:

– Ali, kako vidim, ti ipak nisi ostavio svoje najopasnije oružje.

– Kako to misliš? – upita Mark.

– Tvoje ruke i noge, a pre svega tvoj davolski um, Markuse. Jer ti si sam po sebi jedna od najopasnijih mašina za ubijanje, zar ne? I ovde na Tržištu bićeš bez premca ako se nešto dogodi.

– Zar se nešto može dogoditi?

– Naravno, ovde uvek dolazi do okršaja kad se nekom učini da je prevaren. I dok dođu stražari, neki put padne i krv. Zato i volim što sam te poveo sa sobom. Ali, požurimo napolje, suviše dugo zauzimamo komoru, koja će biti potrebna da i neko drugi prođe.

Ostavili su sve oružje i nepotrebne stvari i zakoračili u pravcu koji je kolekcionar odabrao.

I sad se nisu našli na obali mora, u dnu provalije, sred peščane pustinje ili u nekoj plazmi, već u jednoj dobro uređenoj dvorani za prijem putnika. Zidovi dvorane bili su sačinjeni od materijala nalik na bazalt. Sa svih strana prodiralo je svetlo iz deset lepo oblikovanih školjkasnih svetiljki, koliko je dvorana imala uglova. Najčudesnije od svega bile su još šest komora, pored sedme iz koje su izašli Mark i Silmar. One su bile postavljene uz zidove, a na ostala tri zida nalazili su se izlazi prema unutrašnjosti objekta.

– To je ono što si najmanje od svega mogao da očekuješ Silarde, zar ne? Ali, sada nemam vremena da ti objašnjavam: kad sve budeš video – biće ti i samom jasno, jer sve je ovo visok stepen ekstravagantnosti.

Nije trebalo mnogo da mu objašnjava: prva ekstravagantnost već se pojavila. Iz jedne komore ispade neko biće čije obličje nije bilo lako prepoznati. Ali, čvrsto se držalo na svim svojim nogama i još dva metalna kraka, koji su se završavali pokretnim valjcima, što je biću omogućavalo lakše kretanje i najverovatnije dobro održavanje velike mase tela.

– Silmare dušo – začu se iz pravca tog neobičnog stvorenja melodičan glas, nalik glasu neke primadone.

– O ledi Lo – uzviknu Silmar, očigledno obradovan ovim susretom i potrča ka neobičnom stvoru po čijem se izgledu, iako je imalo nagoveštene oblike, nije moglo utvrditi ni kojoj vrsti pripada niti kojeg je pola. Ali, očigledno, radilo se o dami, jer ju je kolekcionar i dalje oslovljavao sa »ledi«.

– Kakvo divno iznenađenje – rekoše oboje u isto vreme i pružiše jedno drugom ruke, jer je i stvorenje imalo ruke. Mark se uplaši da se ne zagrle, ali do toga nije došlo.

– Silmare, – reče posle nekih dodatnih komplimenata to biće – nisam te očekivala na ovom putu. Najzad, i ti si uspeo da se dokopaš jedne ovakve stvarčice.

– Da – reče Silmar.

– O to će mi pružiti priliku da konačno vidim tvoju legen-

darnu zbirku. Nadam se da ćeš me jednoga dana pozvati.

– Svakako, svakako, draga ledi – reče Silmar pomalo zbunjeno.

– A ovaj gospodin u tvojoj pratnji. Ko je to? Nije mi poznat sa naših skupova. Iako moram priznati da njegov lik odnekud znam.

– Oh izvini, zaboravio sam da vas upoznam – reče Silmar.

– Ovo je, draga moja ledi, Markus Silard, veliki komodor i izaslanik Saveta. Mark, i ti se verovatno čuo za slavu ledi Lo, najčuveniju kolekcionarku svetova Tubana.

– Drago mi je gospodo – reče Mark naklonivši se.

– Silard, Markus Silard, pa što ne kažeš dušo! Dakle, to je on. Nosilac totema. Neverovatno, neverovatno. Markus Silard je postao kolekcionar?! Oduvek sam mislila da on sakuplja samo žene u krevetu i pobede po Galaksiji. Dozvolite, dragi, da vam pružim ruku.

Ona odnekud iz svog masivnog tela pruži jednu nežnu ručicu koja je divno mirisala.

– Dozvolite dragi, koja je vaša specijalnost?

Mark je bio u nedoumici da li da nešto kaže, ali ga Silmar preduhitri.

– Ledi, moj prijatelj želi samo da vidi jednu veliku aukciju i da se upozna sa načinima razmene, pa će tek onda izabrati svoju temu.

– Prekrasno, prekrasno dušo, prekrasno mladi Silarde. Baš bih volela da odaberete nešto što bi omogućilo da sarađujemo.

– Nadam se – reče Mark.

— Ledi Lo — reče Silmar — ima najveću zbirku lobanja.

— Ser, ne želim da se hvalim, ali moja prekrasna zbirka zauzima dvadesethiljada kvadratnih metara moje kuće. To morate pogledati jednoga dana.

Mark nije baš bio siguran da bi želeo da to vidi, a još manje da se bavi takvom vrstom kolekcionarstva.

— Vrlo rado — reče on učtivo, nadajući se da neće imati priliku da to vidi.

— Ne znam, možda vi smatrate da je moj hobi bizaran, ali verujte, moja zbirka je veliki doprinos nauci. Samo, gospodo ja vas zadržavam, vi verovatno žurite.

Dok su vodili ovaj učtivi razgovor Mark je mogao videti kako iz komora izlaze razne kreature, pripadnici dalekih svetova i vrsta. Očigledno, Veliko tržište imalo je svoje redovne i dobre posetioce.

Kada su izmenili sve učtivosti, ledi Lo ih pozdravi i ode kroz jedan otvor u zidu, a Mark pomisli da će i oni tim putem. Međutim, Silmar ga povede na jedan drugi.

— Zar nećemo za gospodom?

— upita Mark.

— Ne, ja moram preko svoga ulaza u Tržište. Moram prvo da prijavim stvari koje uključujem u razmenu i koje prodajem, kao i kolikom sumom raspolazem za plaćanje. Ja nisam bogat kao ledi Lo. Ona može da ide odmah na pazar i da trguje koliko god hoće i sa kim god hoće.

Cvde su pravila bila vrlo stroga i Mark ih je morao naučiti. Zato odluči da bude vrlo pažljiv posmatrač. Prošli su

kroz jedan od tri prolaza i uputili se nekom vrstom zasvođene ulice, na čijem su prvom uglu stajali transporteri, vrlo slični onima kakvi su korišćeni u Atlanstisu. Seli su u jedan od njih i on odmah automatski krete nekom već programiranom stazom.

— Idemo kod glavnog inspektora! Priča se da je sad ovde novi inspektor, u stvari — da su dvojica. Ne znam šta to znači.

Dok su se relativno sporo kretali, mimoilazili su se sa mnogim transporterima koji su išli u različitim pravcima. Na njima su se prevozila raznovrsna bića hominidskog izgleda, ali još više različitih Gušterolikih stvorova i Mutanata. Sreli su čak i jednog naduvenog Hamlinosa. Mnogi od njih pozdravljali su Silmara, a neki su se pravili da ga ne primećuju. Mark je imao utisak da su se neki čak ukočili kad su i njega ugledali pored kolekcionara. Verovatno su ga prepoznali. Stigoše najzad na mali trg, transporter se sam parkira na jedno prazno mesto i oni izadoše.

— Ovuda ćemo — Silmar pokaza na ogromna pozlaćena vrata. Kao da su i ona nekad pripadala nekoj velikoj i skupoj kolekciji.

Ušli su u prostor koji je predstavljao predvorje. Tu ih dočeka jedan livrejisani mladić i odmah ih sporvede do lifta kojim su se spustili dole. To putovanje nadole trajalo je možda nepuna dva minuta, kad su se vrata otvorila uz cvrkut neke nevidljive ptičice. Izašli su i tada ih zapahnu miris finog duvana. Tu se nalazio dobar poznavalac ci-

gara, jer Mark prepozna jedan od najboljih duvana sa Marsa i Lafkadijevih staklenih bašti. Bilo je to skupo zadovoljstvo. Ovde ih niko nije dočekao, ali Silmar se sasvim dobro snalazio u ovom prostoru i on pokazao Marku kuda treba da idu.

Pošli su preko lepe posrebrene dvorane uz čije su zidove, u malim nišama, bili postavljeni džinovski puženi kakve Mark nikada nije video. Između puževa bili su niski plitki kontejneri, sa malim šumama bonzai drveća, od kojih su neka bila u cvetu, a neka ispunjena svojim minijaturnim plodovima.

U susret im je došao jedan visok čovek, obučen u čisto belo odelo, sa belim cipelama i najlepšim belim cilindrom na svetu. Belinu je pojačavalo njegovo kao ugalj crno lice. Čovek je u ruci držao nešto kao korbač. Zaustavi se ispred njih, skide cilindar i ceremonijalno se nakloni.

— Moj pozdrav gospodi — reče. — Gospodu Marka Silarda i Silmara Polgrina s nestrpljenjem očekuju njihove svetlosti visoki inspektori.

Bili su iznenađeni otkud ih poznaju i kako zna da oni dolaze, pa se zainteresovaše za to.

— O to se dobro zna. Očekivani ste već dosta dugo. Inspektori se sve vreme raspituju da li ste stigli, dok ih jedno čudno stvorenje zabavlja svojim pričama. No, oprostite, ja moram do Bazara a vi znate put...

On se nakloni i nastavi u suprotnom smeru.

— Ovo je verovatno novi Posmatrač — reče Silmar. — To je kontrolor Bazara. Uvek ih ima

najmanje deset, a po pravilu glavni kontrolor je jedan genetski čist pripadnik ljudske rase.

Miris duvana se pojačavao i po tome su znali da su sasvim blizu kabineta glavnog inspektora. Vrata su bila otvorena i smeh koji se odande čuo odavao je da se tamo nalazi neko ko se dobro zabavlja. I kad su ušli unutra, učinilo im se kao da ih je neko lupio po glavi. Zanimeli su, a onda prsnuše u smeh.

Za stolom od kristala sedela su tri Markova prijatelja, pušili velike skupe cigare i ispijali piće iz visokih čaša. Da je naišao na najčudnije bića galaksije ili možda čak na nekog iz drugih galaksija, Mark bi se iznenadio manje nego sada kad je ugledao zajedno Gustava Majlija, Flodora isposnika i Malog Oposuma.

To nije ličilo na san nego na apsurd.

21

Bila je prava kockarska priča to što je Mark čuo od svojih prijatelja. Oni su Tržište zadobili u dugoj partiji Galaktičke staze, u kojoj je Flodor založio svoje telo protiv uloga Velikog Antala, glavnog inspektora Tržišta. Flodor je dobio pravo nadzora nad Tržištem i sva nasledna prava. On je to naravno podelio sa svojim učiteljem i sabratom Majlijem, od koga je naučio da baca prvu kartu, i sa kojim je kasnije usavršio Galaktičku stazu. Bila je to igra kartama, ispunjena iznenađenjima i neverovatnim figurama i sekvencama, čija se suština sasto-

jala u tome kako da se iz karata sastavi najčvršći i najbolji sistem: planete, zvezda ili čitavo asteroidsko jato. Igra je već čitavih pet decenija vladala galaksijom i širila se u pravom smislu reči brže od svetlosti, jer je stigla do onih kutaka ovog sveta, gde bi, da je putovala brzinom svetlosti, bila tek za nekoliko miliona godina.

Veliki tvorci i majstori igre bili su njih dvojica, Gustav Majli i Flodor. Naravno, to je sada malo ko znao, kao što se nije tačno znalo ni odakle je ona potekla, pošto je prodirala sa svih strana kao velika i neuništiva jeres.

Bilo je divno što ih je sreo posle toliko godina od velike zajedničke avanture koja ih je vodila do Sunca, a zatim kroz svetove rađanja materije, kada se Galaktička staza prvi put nametnula kao igra, ali i kao proricanje sudbine. Mark se obradovao što ih je sreo, jer je već godinama slušao priče o njihovim velikim simultankama na kockarskim festivalima, i privatnim seansama na zatvorenim turnirima super majstora. Naravno, i njihova radost bila je neopisiva. Pošto su se pozdravili i izudarali šakama, Mark se strogo obrati Oposumu:

– Pacove, kako si se našao ovde? Mi smo mislili da si kidnuo kući.

– Pa, ja... – Oposum počeo da zamuckuje.

– Šta pokušavaš da slažeš? – upita Mark. – Želeo si da ovamo stigneš pre nas i da nešto ugrabiš za sebe. Priznaj!

– Nemoj da vičeš na mišića – reče Majli. – Došao je ovamo

da nam nešto proda. I, bogami, ima interesantnu ponudu. Mi ćemo mu možda i dati pravo da se pojavi na bazaru, iako nije redovni član, niti to može biti.

Lice Oposuma nekako se ušilji, on šmrknu i cilindar mu pade na oči, što je za Marka bio znak da se radi o vrlo mutnim stvarima.

– Šta nudiš, pacove?

– Ja...

– Šta, ja, ja, reci šta nudiš?

Oposum nije imao snage da izgovori to što nudi i Flodor reče:

– Nudi nam par duhova Amoen.

– Šta? – viknu Mark. – Duhove Amoen. Jesi li ti lud, prinče, kad misliš da tako nešto možeš da ponudiš? Uostalom, kako bi ih uhvatio?

– Lepo – reče Oposum samopouzdan. – Oni su već zatočeni moje planete. Nabaviću jednu lažnu komoru u koju ću ih namamiti.

– Ti?

– Pa ne moram baš ja, to može kupac. Ne bih želeo da se sam petljam sa njima.

Oposum je očigledno znao da među kolekcionarima vlada veliko interesovanje za bestelesnim stvorovima, za silama i senkama bića, i da oni na tržištu imaju neograničenu ceru. Već postoje i specijalisti za hvatanje, energetske klopke i kavezi za čuvanje. Mišoliki je verovao da će moći najbolje i najkorisnije da se otarasi uljeza sa svoje planete. Taj plan mu je sigurno sinuo u trenutku kad je stigao ovamo, ili ko zna kada...

– Ne brini Mark – reče Majli. – Ovde se više ne trguje time. Mi smo silama i bićima

zatvorili tržište i to uneli u pravilnik za sva vremena. Sada se ovde sakupljaju samo pravi kolekcionari. Mišić može samo da sanja o takvom biznisu, a ne verujem da bi mogao i da ga izvede, jer duhovi Amoen se ne mogu potčiniti.

– Onda je sve u redu – reče Mark. Silmar je brzo obavio sve potrebne formalnosti za svoj posao i već je žurio da ode do Bazara, gde su ga očekivali poslovi razmene, kupovanja i ponude. Mark je želeo da to vidi, a Oposum im se odmah pridružio.

– Slušaj pacove! – obrati mu se Mark oštro. – Sve ovo započeo sam zbog tebe i tvog smrdljivog plemena i zato imaš da se držiš mojih tragova, inače ću te ostaviti da se sam izčupaš iz svojih gluposti. Neću nikakve inicijative i izmotavanja. Kad budeš gotovi s tvojim problemom, radi šta hoćeš. Sad si pod mojim nadzorom.

Međutim, znao je da ta pretnja ne vredi mnogo i da ga uvek mora imati pod nadzorom.

Ka bazaru, slobodnoj berzi i halama razmene išlo se drugim pravcem i Silmar ih povede kroz crvena vrata u lift koji ih začas iznese do beskrajne trake koja je vodila do hale. Iznad ulaza bleštao je veliki znak Bazara. Kada su bili na korak od vrata, traka se zaustavi i, oni zakoračiše na platformu sa koje su imali pogled na celi Bazar.

Sa platforme mogli su da vide čuvenu dvoranu dvanaest uglova koju je osvetljavalo malo sunce okačeno o tavanicu. Odozdo je stizala buka i miris različitih isparenja. Takvi su

bili i bazari pre nekoliko hiljada godina.

Silmar aktivira platformu na kojoj su stajali i ona se spusti dole. Dok su se spuštali, naslonjeni na ogradu, mogli su jasno da vide sve ono što se pružalo pod njima – postolja za izlaganje i trgovanje, postolja za predmete, vitrine, zatvorena energetska polja koja su svetlela i još mnogo objekte čiju namenu nisu znali. Videli su i kolekcionare kako razgledaju robu, razgovaraju i pogađaju se. Među različitim kolekcionarima jasno su se isticali radnici bazara, visoki i snažni, svi obučeni u zeleno. Oni su sve kontrolisali, vodili zapisnike o pogađanju, zapisivali cene i ponude, izdavali potvrde i prenosili robu do transportera kojima će kasnije biti prebačena na određište kupca. Jedno od pravila glasilo je da se roba ne sme nositi kroz sive komore, već da se isključivo prevozi službenim vozilima Tržišta.

Platforma se zaustavila na donjem nivou Bazara i pred njih ponovo izađe Posmatrač, obučen u belo, i reče:

– Gospodo, Bazar je vaš! Držite se pravila Tržišta. Želim vam sreću i zadovoljstvo u onome što vas očekuje.

– Idemo ovuda – pokaza Silmar. – Ovde ima nešto što bih želeo da kupim i potrebna mi je tvoja pomoć, a posle si slobodan i moći ćeš sam da razgledaš što želiš.

– Ti, prinče, da se držiš nas – reče Mark videvši da se Oposum sprema da skrene svojim putem. – Hoću da tvoj smrad osećam na svakom koraku.

Oposum se pravio da je uvređen, ali su njegove oči streljale na sve strane. Grabio je priliku i rupu kroz koju će da šmugne.

— Išli su ulicom sa čije su obe strane bili izlozi i prostori gde su se mogli nabavljati predmeti iz ranih istorijskih epoha, što je i bila osnova Silmarove lične kolekcije. Ovde su bili izloženi predmeti kakvi se nisu mogli naći u zemaljskim muzejima, iako potiču sa Zemlje. Ovamo su dospeli iz nekih vanzemaljskih zbirki.

Najčudnije što se tu moglo videti nisu sami izloženi predmeti, među kojima je bilo Marku već davno poznatih kopija skulptura, slika ili oružja kakve je viđao na Zemlji, nego lica i obličja onih koji su ih prodavali ili razgledali.

— Mi ćemo ovde — pokaza Silmar i oni prodoše kroz uska vrata, pošto su odmakli zavesu od sitnih školjki.

Bio je to mali butik u kome nije bilo ni vitrina, ni polica, već samo nekoliko postolja iznad kojih su treperile holo-projekcije građevina. Pred njih izade dete u zlatnom kombinezonu: bio je to Cisimus lutalica. Mark ga je dobro znao iz priča svoga oca. Stari je poznavao sve Cisimuse lutalice, za koje je govorio da su najbolji pregovarači između svetova, najbolji trgovački zastupnici i najuporniji tragači. Ali, uvek su bili samo u jednoj ulozi. Ovaj sada bio je najverovatnije zastupnik. Ali nisu bili deca, takav im je samo bio lik. Niko nije znao koliko je Cisimus star.

— Gospar Polgrin — reče Cisimus, — tako je lepo da ste došli

kako ste obećali, iako sam vas očekivao tek trećeg dana. I koga još vidim sa vama: slavnog Markusa i Oposuma, vojvodu. Danas je svanuo prekrasan dan, hvala bogu. Izvolite, izvolite!

— Zdravo, zlatno dete — reče Silmar. — Vidim, još si na istom mestu i sa istom robom.

— Šta ću, hvala bogu — odgovori patuljak.

Mališa je po tradiciji starih trgovaca želeo prvo da ih ugosti i da porazgovara sa njima, pa da tek onda pređu na predmet trgovine. Vođen je dug kurtoazni razgovor o putovanjima, o koridorima koji su opasni za trgovce, o riziku poslovanja u poslednja tri stoleća, o supernojoj koja je usporila komuniciranje sa antejskim svetovima i slično. Pričali su i ispijali neko gusto i slatko piće. Uzgred, Cisimus je pomenio Marku da dobro poznaje Petrusa, koji mu je bio u poseti. I kada im se već činilo da je sve vreme za razgovor iskorišćeno, on počeo:

— Pa onda, gospodo, da pređemo na posao! Vi verovatno žurite da biste posetili bolje i bogatije butike nego što je ova moja mala jazbina. Ali, napričali smo se bar kao ljudi.

Ustali su sa svojih mesta i pošli da razgledaju projekcije.

— Kao što vidite, ovde je sva moja skromna roba. Bože me sačuvaj, nije moja, ja samo zastupam razne strane. Naravno, vi vidite da to i nije roba, samo male projekcije. Kupcu se naravno isporučuje original. Pretpostavljam da gospoda Silard i Oposum ne razumeju baš do detalja o čemu se radi. Vidite,

preko mene se kupcima nudi Ksanadu, dvorac Kublaj-kana, original preuzet sa lica mesta 1301. u celosti, a zamenjen imitacijom koju je uništilo vreme. Po istom postupku dobili smo i dvor kralja Artura, ovde vam je Vavilonska kula, most preko Ganga za koji ne zna istorija, a ovo je trojanski grad. Sve originali. U stvari, naša kuća drži objekte od neocenjive vrednosti za vašu rodnu planetu. Za sada nudimo samo ovo. Gospar Silmar je, komodore, zainteresovan, ako niste znali, za Kamelot, dvorac kralja Artura – da on bude kruna njegove kolekcije! Siguran sam da će ga kupiti.

Silmar klimnu glavom, kada ga je Mark upitno pogledao, a zatim postavi pitanje:

– Imaš li za ovo dovoljno novca?

– Vi, gosparu Silarde, verovatno ne poznajete načine našeg trgovanja. Kod nas je plaćanje najmanje važno. Važno je da se nešto zaista želi. I mislim da je to prava moneta kojom gospar Polgrin može da plati. Cilj našeg pokreta je da zbirke dostignu savršenstvo.

– Ne znam, – odgovori Mark – ali nekako mi sve ovo čudno izgleda. Zar je moguće da je ovo pravi zamak?

– Bez sumnje – reče Silmar.

– Gosparu Silard, zar mislite da bi naša kuća obmanjivala?

– Izvinite, ali neke stvari izgledaju mi potpuno neverovatno.

– To me čudi! To me čudi – ponovi Cisimus. – Čovek vašeg iskustva morao bi to jasnije da vidi.

– Kupiću – reče kolekcionar.

– Naravno, to se i očekivalo od vas – reče radosno trgovac.

– Sada je to vaš zamak i narediću da vam ga isporuče. Jednoga dana, kad budemo imali vremena, uredićemo sve oko plaćanja. Bilo je prekrasno trgovati s vama, gospare!

Bio je ovo neobičan način trgovine, koji Mark nije razumeo, a kosio se sa svim što je on znao o trgovinai. Onda se trgovac okrete njemu:

– Dragi moj gosparu Silarde, vidim na vama totem izaslanika i iskoristiću priliku da nešto ponudim Zemljanima. Nešto što će ih možda zanimati, i to jako! Za sada, to još i nije došlo na red za prodaju. Čak bismo se teška srca odrekli toga, ali mislim, ako su Zemljani spremni, ako imaju žarku želju, možda bismo se i mi odlučili.

– O čemu je reč? – upita Mark.

– O čemu je reč, gospare? Velika je to reč! Neopisivo velika i značajna! Reč je o jednom kontinentu koji vam nedostaje, ili, ako hoćete, o velikom ostrvu kojega više nema na vašoj planeti. Pa ako su Zemljani zainteresovani, što im ga ne bismo vratili, što ne bismo trgovali?

Ovaj kitnjasti način izražavanja, makar koliko ga je zabavljao, već je i mučio Marka.

– A ja tako okolišim, sve naokolo – reče Cisimus. – vidim da je gospar nervozan. Kratko i jasno, nudimo Zemljanima ni manje ni više nego – ATLANTIDU!

– Kako?

– Dobro ste čuli – Atlantidu!

Nećeću, kamen do kamena, sa tim predmetima. Naravno – bez ljudi, oni su ostali na majci Zemlji da pričaju legendu o svom kontinentu.

– Ne mogu da verujem – reče Mark.

– Verujte, verujte, grad je sačuvan od propasti. Neko se našao da ga prenese daleko među zvezde.

Bila je to ponuda kakva se nije mogla očekivati i Mark reče:

– Voleo bih da vidim projekciju.

– To, na žalost, sada neće moći. Mi još ne nudimo robu, ali kad budemo odlučili, ponudićemo je i pokazati. Ipak, ako go-spar Mark to želi – neka prenese našu načelnu ponudu.

– Znam, – reče Mark – ali meni će teško verovati. Konačno, morali bi to da vide pravi poznavao-ci sa Zemlje.

– Naravno, naravno. Ja to potpuno razumem. To se tako i radi. I kad sve bude u redu – imaćete svoju Atlantidu!

Dok je vođen ovaj razgovor, niko nije ni primetio da je Oposum negde nestao. On je jednostavno iskoristio svoju priliku.

22

Čim su otkrili da je Oposum nestao, naslutili su da će opet izbiti neke komplikacije i požurili su da ga potraže. Samo, Bazar je bio pravi lavirint u kome se biće poput Mišolikog moglo lako izgubiti, pogotovu ako se još i trudi. Silmar i Mark su se razdvojili i svaki od njih krenuo

je drugim pravcem, jer su tako imali nešto veće izgleda da uhvate mališana.

Oposum očigledno nije želeo da odustane od namere da proda duhove sa svoje planete. On je sakupio dovoljno hrabrosti za jednu takvu igru, pogotovu što se to nije kosilo ni sa kakvim moralom, jer ga on nije ni imao. Da ne učini nešto njega je mogao da spreči samo strah, a jedini strah koji je osećao bio je strah od nevidljivih bića i sila. Utoliko je više osećao potrebu da im se osveti, na taj način što će ih prodati nekom kolekcionar-u, jer nije verovao, da i pored zabrana koje vladaju, ovde nema nekog ko je spreman da se upusti u ovakvu vrstu trgovine.

Dok je Silmar sistematski pretraživao bazar, Mark je potragu povezao sa pažljivim razgledanjem svega na šta je nailazio. Obilazio je butike, otvorene tržnice, ringove i plate na kojima je izlagana roba kakvu ni u snu nije mogao zamisliti.

Najčudnovatiji predmeti, ljuštore životinja, slike, projekcije i iluzije blještali su, zujali pred njegovim očima, i on im nije mogao odoljeti. Bio je poput dečaka koji se vrti po velikoj prodavnici igračaka ili ptica i sitnih životinja, pa ne može da odvoji oči ni od jedne. Ali, ovde se radilo i o predmetima basnoslovne vrednosti, koje su mogli sebi priuštiti samo izuzetno bogati ljudi, kakvi su bili ovi preprodavci i kolekcionari.

Nije znao na koji predmet preda uperi pogled, niti kako da ga odvoji od njega. Bilo je tu bleštavog oružja, živih kristala koji su

u svojoj unutrašnjosti ponavljali neku holografsku priču iz davne prošlosti ili dalekih svetova sa kojih potiču, mehaničkih životinja i androida. Ali nešto je prevazilazilo sve što se moglo zamisliti – velika zbirka novčića iz svih zemaljskih epoha, jedan komplet i pojedinačni primerci po izboru. Ovde se mogao dobiti svaki komad koji je ikada iskovan na Zemlji, jer ga tragači za novcem nisu vadili samo iz zemlje, pepela i peska, sa dna mora ili nanosa reka, već i donosili sa drugih svetova, čiji su posetioci u različitim periodima tajno boravili na Zemlji. Zapamtio je mesto gde su skoncentrisani numizmatičari, s namerom da se vrati kada obavi posao oko Oposuma.

– Komodore Silard! – zauzstavi ga jedan glas i on se okrete.

Iza njega je stajao visok i mršav čovek. I Mark se zamisli da li je to čovek ili senka čoveka, a onda, kad sa tog potamnelog lica blesnu osmeh, bi mu jasno ko se nalazi pred njim.

– Ivorad Maksimus, ako se ne varam? – reče Mark.

– Pun pogodak, Silarde! Lično, sa svim svojim kostima i kožom! Ivorad Maksimus.

Maksimus Ivorad nije bio ljudsko biće, nije bio čak ni Mutant, već samo hominizirani Gila, koji je čitav milenij živeći među ljudima, uspeo da svoju mimikrijsku sposobnost do maksimuma iskoristi imitirajući ljudski oblik, bar što se tiče osnovnih linija, boje glasa i ponašanja. U osnovi, i dalje je bio gmizavac – Gila-čovek.

Pružili su jedan drugome ruke i čvrsto ih stisnuli. Zaista, Ivoradova ruka bila je hladna, njegovim žilama tekla je drugačija krv. Tu mimikrija nije pomagala.

– Nisam očekivao da ću te sresti na ovakvom mestu – reče Gila. – Zar i ti pripadaš kolekcionarima?

– Naravno, ne pripadam. Ali posle onoga što sam ovde video možda ću im se pridružiti – reče Mark.

– Ko te je uveo ovamo?

– Silmar Polgrin.

– O njegova svetlost grof od Tolimana. Da li je konačno izrazio želju da otkupi Kamelot? Čitavo stoleće se nećka. Njegov je san da stari dvorac uključi u svoju zbirku.

– Uspeo je izgleda – reče Mark. – Otkuda ti to znaš?

– Ovde se zna sve. Mi smo red koji zna sve o svakome. Tako smo u stanju da jedan drugome pomažemo ili odmažemo, ako treba Zlačani trgovčić biće srećan da mu se ispuni želja. I uopšte, on je uvek srećan kad nekome može da proda ili ustupi nešto od velike kolekcije koju zastupa. Nama je nedavno vratio peščana polja na kojima su naši preci polagali jaja. To je pesak one slabe radijacije koja mom narodu daje vitalnost. Video sam nedavno kako izgledaju ti prostori – naš zavičajni pesak iz koga samo potekli. Kad gaziš po njemu, dobiješ želju da se i sam daš u razmnožavanje.

– I jesi li odlučio da se razmnožavaš? – upita Mark.

– Na žalost, moja konstrukcija toliko je izmenjena da bih vrlo teško mogao da oplodim

ženku. Ostaje mi jedino da sanjam o tome, iako nisam siguran da bih baš to želeo.

Dok su razgovarali, kretali su se polako između grupa kolekcionara, čija su lica bila toliko različita i neobična, da je Mark po neki put skoro bezobrazno buljio u njih.

— Tražiš nekoga, Mark — upita Maksimus.

— Primetio si?

— Kako ne bih! Vidim da si nemiran i sve vreme nešto zagledaš.

— Izgubio sam prijatelja. Oposuma — znaš ga, zar ne?

— Naravno, princa Mišolikih, najvećeg lopova u Galaksiji. Mislím da znam gde je.

— Gde?

— Postoji ovde mesto gde se prodaju apstraktne stvari — ideje, reči, duše. On će biti tamo, ako se ne varam, jer sam čuo da se raspituje je li neko spreman da kupi nešto čudno.

Skrenuli su između butika u kojima su se prodavali fosili i, u teglama, prašina kometa, a onda se probili u taman hodnik iza koga se nalazila slabo osvetljena prostorija.

— Trebalo bi da to bude ovde — reče Maksimus i odgurnu poluotvorena vrata. Mark ugleda kako u kavezu od crnih šipki okačenom o žicu, poput neke ulovljene zverčice, čuči Oposum.

— Dobro — odgovori Mark.

— Jesi li to ti Oposume? Ako si ti, ko te je tako spetljao?

Oposum je ćutao i šmrkao: bio je besan, jer je celo ovo lutanje za njega ispalo samo veliko poniženje. Pući će bruka Galaksijom o njegovim malerima,

neće ga oprati čitavi okeani. Ćutao je, a onda siknu:

— Te nevidljive beštije uhvatile su me svojim nevidljivim prstima i doterali do ovog kaveza. Sam sam uskočio unutra. To mi je najteže — što sam sam uskočio unutra.

Mark se smejao.

— I šta ćeš sada?

— Morate me osloboditi.

— Vi ste Mark Silard, izaslanik Vrhovnog! Vi ste komodor!

— Jesam, — odgovori Mark — ali ne zaboravi da je ovo tuda teritorija koja možda i ne pripada Ujedinjenim svetovima i ovde naše titule ne važe. Ovde gospodare druge sile — mogu sa nama raditi šta žele ako ne poštujemo njihova pravila.

Ovo je već uplašilo Mišolikog i on se onda seti:

— Onda me otkupite, platite koliko traže, sve ću ja nadoknaditi.

Mark odluči da se posluži svojim komunikatorom i čim ga je uključio oseti laki dodir na svome obrazu. Bio je to znak da su duhovi već tu i da žele da razgovaraju.

Mark je želeo da iskoristi šansu i spreči Oposuma da ikad koristi sivu komoru i zato se obrati duhovima starolatinskim jezikom koji Oposum nije razumeo, ali koji je univerzalni komunikator jednostavno prenosio duhovima. Posle nekoliko minuta razgovora, on ozbiljno reče:

— Pristaju da te puste, pod uslovom da nikad više ne koristiš sivu komoru kad se vratiš na svoju planetu.

— Prihvatam sve što ti kažeš — reče Oposum skrušeno.

Istog trena začu se prasak. Kavez se raspade u vazduhu i Oposum pade na pod. Dok je on nameštao pantalone, neka nevidljiva ruka dohvati njegov cilindar sa police i stavi mu na glavu. Oposum se strese od straha, ali izdrža.

— Eto vraćaju ti i krunu, — reče Mark — treba da ceniš njihovo lepo ponašanje.

— Cenim ga i ceniću ga još više, samo ako se drže dalje od mene. Pobeleću od straha, zar ne vidite kako mi se tresu noge.

I zaista tresao se toliko da ga je Marku sad bilo žao. Onda nešto blesnu u vazduhu kraj njih i oni osetiše pražnjenje.

— Otišli su — reče Maksimus.

— Duhovi su otišli. Poverovali su princu Mišolikih.

Silmar pomače zavesu sa velikog staklenog zida i oni tada ugledaše ono što se događalo na širokom polju, milju udaljenosti od kuće. Iz samog neba, držan nevidljivim nitima, spuštao se polako na tlo džinovski kameni objekat — dvorac legendarnog kralja Artura, KAMELOT. Bio je isti onakav kakvog su videli na projekciji zlaćanog zastupnika Cisimusa, koji je sada isporučivao svoju robu.

Operacija spuštanja nije trajala tako dugo i zamak je brzo stabilizovan na mestu, koje kao da je bilo pripremljeno za njega.

Želeo bih da zajedno obidemo, moj novi eksponat — reče Silmar. — Voleo bih da sa mnom podelite zadovoljstvo.

Pred ulazom u kuću čekala ih je prostrana antigravitaciona platforma i ona ih je začas pre-

nela do samog kamenog zdanja, koje je, za razliku od vremena kad je građeno na kamenim strmim liticama Britanije, sada bilo smešteno na ravnom polju Tolimana.

S mesta na kojem su stajali činilo im se da zamak doseže samo nebo: tako su visoko bile izdignute šiljate kule. Moćni kameni blokovi bili su posiveli i potamnili od vremena, ali kao da je iz njih izbijao miris doba u kome su građeni. Između dve moćne kule nalazila se gvozdena kapija sa podignutom rešetkom, i oni su kroz nju ušli u kamenom popločano dvorište.

Stepenište kojim su se penjali uvelo ih je u džinovsko predvorje, čiji su zidovi bili okićeni oružjem, teškim i strašnim, koje je blistalo od nedavne upotrebe. Na zidovima su se nalazile i zublje kojima su uveče i noću osvetljavani dvor i hodnici. Predvorje se produžavalo u veliku dvoranu, na čijoj se sredini nalazio okrugli kameni sto, gde su se još nalazili pehari za vino i krčazi.

Mark pride stolu i dohvati zapečaćeni krčag, sa koga skide pečat i pomirisa. Unutra se nalazilo vino.

— Zar je moguće da je ovo vino staro nekoliko hiljada godina — reče Majli.

— Da — odgovori Silmar, — baš tako. Ali, nemoj zaboraviti da je sve ovo boravilo u bezvremenu, u nekom nenumeričkom kontinuumu, gde se ništa ne događa. Zato se između vremena kad su ovde boravili vitezovi i ovog trenutka mnogo šta i nije dogodilo, sem što su možda čuvari večnosti očistili prljav-

štinu koja se ne sme prenositi iz vremena u vreme.

— Čini mi se da se ovde još jasno oseća dah i miris vitezova, kao da su ovde još malo pre bili.

Treba^{lo} im je možda dva sata da donekle pregledaju zamak i da se nadahnu vremenom o kome ništa nisu znali. Zahvaljujući Silmaru, koji ih je uz put uvodio u legende i tradiciju zamka, učinilo im se kao da su se i oni sami delimično vratili u to vreme.

— Bio ti je ovo sjajan potez — reče Mark Silmaru kad su izišli napolje.

— Znam, a verujem da ćeš i ti napraviti sjajan potez, i to još sjajniji ako Atlantidu vratiš na Zemlju.

— Možda — reče Mark. — Možda, ako sve bude išlo kako treba.

Kada su se vratili u kuću, našli su Oposuma kako proba jela koja su stizala iz kuhinje. Uspeo je čak da nabavi i neko smrdljivo piće i da uživa u njemu.

Posle obeda Silmar se ponudi da im lično predstavi svoju zbirku — ono što je smatrao najličnijim delom Kolekcije. Prvo im je pokazao i protumačio sve što se nalazilo u njegovim odajama — svoju malu i prekrasnu zbirku instrumenata: svirale, harfice, mala zlatna čembala, flaute od devojačkih kostiju, čak i jednu srebrnu sviralu za koju je tvrdio da je na njoj lično svirao starohelenski bog Pan. Imao je dokaz da je to istina.

Onda im je pokazao zbirku prethrišćanskih rukopisa i glinenih pločica na kojima je ispri-

čano kako je narod Meloh pose-
tio Zemlju, a potom i kamene
ploče sa slikama o dolasku na-
roda Ool na Ande i gomilu dru-
gih, nepoznatih stvari.

— Gospodo, — reče on — ova
zbirka nije moja. Ona pripada
narodima Galaksije i uskoro će
biti otvorena za sve. Možda
ćemo je prebaciti u neki stari
muzej na Zemlji.

24

Kada su Mark i Oposum po-
čeli da se spremaju za povratak
na Medijus, značilo je to da se
Silmar Polgrin mora oprostiti
od svog najvećeg blaga — sive
komore. Ona je opet bila upako-
vana u veliki kontejner i stav-
ljena na transporter koji će je
prebaciti do broda. Silmar nije
žalio za njom, jer i tako više ne
bi mogao da je koristi, zbog no-
vog pravilnika po kojem je ra-
dilo Tržište kolekcionara.

Pet dana leta bili su vrlo do-
sadni, jer je Oposum odjednom
ućutao, povukao se u sebe i ko-
modor nikako nije uspevao da
ga malo razdrma, ni pitanjima,
niti ičim drugim. Povlačenje u
sebe bilo je znak da ga je po-
novno svom snagom uhvatila
neka vrsta očajanja i straha da
se njegovom narodu dogodilo
možda nešto najstrašnije.

— Nisu čekali nikakvu dozvolu,
već su jednostavno izašli trans-
porterom koji je izneo komoru.
Kada su izašli, u susret im dođe
grupa iscrpenih Oposumovih
podanika, koji ih ponizno poz-
draviše i izmeniše nekoliko pis-
kova sa njim.

— Šta se događa? — upita
Mark.

– Rekli su mi da ima suviše mrtvih, da su ih zakopali u pesak i da su čekali mene da održe svečanost za zemlju Moh.

– Žao mi je – reče Mark.

– Komodore, takva je sudbina ovog naroda. Svakih nekoliko generacija na nas naiđe zlo, pokušavajući da nas istrebi. Ali mi sve preživimo. Mi smo jači od svega.

Mark je u to bio siguran.

– Reci im da će uskoro moći da se vrate u svoje jazbine i neka se probude iz učmalosti. Dole ih čeka hrana i toplota koja im je potrebna.

Ta vest izazva živost među mališanima i oko njih se polako okupi skoro čitavo pleme. Mark je dovezao transporter do ulaza u podzemlje, a zatim otvorio kontejner iz kog se iskotrlja siva komora. On je lako podiže, jer nije imala nikakvu težinu, pošto nije bila sačinjena od materije nego od vremena i ko zna kakvih sve sastojaka kontinuumu.

Mišoliki su ga dopratili do samog ulaza, ali se nisu usudili da uđu za njim. On unese komoru i počeo da se spušta ka fosforescentnoj sali, gde ga očekuju drugi zatočenici. Spustio je komoru na tle i istog trenutka osetio oko sebe prisustvo njihovih nežnih bića. Kroz komunikator je čuo njihove pozdrave i uzvike sreće i olakšanja. Onda se izdvoji jedan glas:

– Komodore, jedva smo dočekali da se vratite.

– A tek vaši domaćini?

– Nismo mi krivi ni za šta, komodore; mogli su slobodno da se vrate na svoja ležišta, mi im se ne bismo približili.

– Znam – odgovori Mark. – Ali oni su nerazumna bića koja je obuzeo strah. Vratice se ovamo tek kad vi iščeznete.

– Onda moramo požuriti, komodore. Pozdravite ovaj smešni narod i recite im da ih smatramo za prijatelje. Neka tako i oni gledaju na nas.

– Do viđenja komodore!

– Do viđenja, – reče Mark – do viđenja, negde u kontinuumu. Možda će se naši putevi još koji put ukrstiti!

Osetio je na svome obrazu nekoliko nežnih dodira. Znao je da je to znak pažnje koji mu ukazuju, a onda je shvatio da nema više nikoga. Prostorija je ostala prazna, duhovi Amoen su se povukli i već su na putu ka svome jatu, ili kako se već zove njihovo pleme.

Sada mu je ostalo da obavi još nešto. Uzeo je komoru i po-
neo je još dublje ka srcu planete, a onda je gurnuo u jedan od onih kanala za koje su Mišoliki smatrali da vode do samog središta. Potom izvadi svoj neutronske pištolj i počeo da razara stene okolo, i prolaz ka komori zatvori za sva vremena.

Vratio se gore, gde su ga u tišini svi očekivali. Gledali su u njega svojim malim tužnim očicama. On im samo klimnu glavom. Tada nastade strahovita piska i galama od oduševljenja, tako da se Marku činilo da će mu probiti uši.

Oposum podiže svoj cilindar i umiri ih, a onda progovori:

– Komodore, ovo pleme duguje vam zahvalnost koju moramo da vam pokažemo.

– Pustite to, sad imate preča posla.

— Mi ćemo u vašu čast prirediti veliku svečanost, ali pre toga moramo održati obred kojim ćemo našim pokojnicima olakšati put ka planeti Moh.

Ovom obredu nije imao prava da prisustvuje niko sem naroda Mišolikih i Mark šapnu Oposumu:

— U redu, dok vi to obavite ja bih da obidem severni pol vaše planete. Uvek sam želeo da to pogledam. Imaš li neki dobar transporter?

25

Mišoliki su Marku priredili velelepnu svečanost, kakve se pamte celog života. Sve je izgledalo savršeno i neverovatno a nimalo nije ličilo na nešto što bi oni mogli da organizuju, kao da su u pomoć pozvali patuljke čarobnjake koji su im sve to pripremili.

Ovo što je Oposum govorio bila je politika, a iza koje se naravno nešto krilo, ali Mark je uživao slušajući reči koje je mališan izgovarao.

— Gospodo moja, moji vojnici i narode! Osećam da izražavam vašu zajedničku želju da na ovoj svečanosti, u ovom prekrasnom trenutku, velikom komodoru uručim najveće priznanje našeg naroda: da ga proglasim počasnim članom naše zajednice.

Nasta tajac. Svi su očekivali kako će Mark da reaguje, a onda sala zabruja od oduševlje-

nja i učini se da će sve eksplodirati od vriske i zviždanja.

Oposum opet diže cilindar i sve se utiša. Onda se okrenu Marku, sa svog cilindra skide jednu od krunskih oznaka i zakači je komodoru o rame. Bio je to svečani čin kojim je komodor proglašen za počasnog pacova.

Mišoliki su očekivali šta će komodor reći, a on ustade i sa visine, pogledavši te smešne njuškice, počeo da se zahvaljuje:

— Narode Medijusa, ja možda ne umem da govorim tako lepo kao vaš slatkorečivi princ, ali vi znate koliko nas prijateljstvo već dugo vezuje. Mi imamo zajedničke pobede i podvige, ali i zajedničke smrti, i to će nas vezivati za sva vremena. Ovaj vaš dar i čin koji ste mi dodelili proizvođači me u svoga soplemenika, za mene, koji sam već i opterećen počastima, predstavlja jedno od najvećih priznanja, jer sam ga dobio od prijatelja koji će mi ostati prijatelj sve do smrti. Ne znam šta više da vam kažem. Hvala!

Salu ponovo ispuni buka, a onda Oposum sve to zaustavi:

— Dozvolite mi da u čast našeg gosta odsviram kratku himnu Medijusa.

Oposum iz svoga ogrtača izvadi sviralu i zasvira jednu lepu melodiju. Mark shvati da pesma opisuje rađanje sunca, buđenje novog dana i izvore sreće. I znao je da se to rađa jedan nov narod, u kome se budi nov osećaj i nov pogled na zvezde.

– Mi ćemo u vašu čast prirediti veliku svečanost, ali pre toga moramo održati obred kojim ćemo našim pokojnicima olakšati put ka planeti Moh.

Ovom obredu nije imao prava da prisustvuje niko sem naroda Mišolikih i Mark šapnu Oposumu:

– U redu, dok vi to obavite ja bih da obidem severni pol vaše planete. Uvek sam želeo da to pogledam. Imaš li neki dobar transporter?

25

Mišoliki su Marku priredili velelepnu svečanost, kakve se pamte celog života. Sve je izgledalo savršeno i neverovatno a nimalo nije ličilo na nešto što bi oni mogli da organizuju, kao da su u pomoć pozvali patuljke čarobnjake koji su im sve to pripremili.

Ovo što je Oposum govorio bila je politika, a iza koje se naravno nešto krilo, ali Mark je uživao slušajući reči koje je mališan izgovarao.

– Gospodo moja, moji vojnici i narode! Osećam da izražavam vašu zajedničku želju da na ovoj svečanosti, u ovom prekrasnom trenutku, velikom komodoru uručim najveće priznanje našeg naroda: da ga proglasim počasnim članom naše zajednice.

Nasta tajac. Svi su očekivali kako će Mark da reaguje, a onda sala zabruja od oduševlje-

nja i učini se da će sve eksplodirati od vriske i zviždanja.

Oposum opet diže cilindar i sve se utiša. Onda se okrenu Marku, sa svog cilindra skide jednu od krunskih oznaka i zakači je komodoru o rame. Bio je to svečani čin kojim je komodor proglašen za počasnog pacova.

Mišoliki su očekivali šta će komodor reći, a on ustade i sa visine, pogledavši te smešne njuškice, počeo da se zahvaljuje:

– Narode Medijusa, ja možda ne umem da govorim tako lepo kao vaš slatkorečivi princ, ali vi znate koliko nas prijateljstvo već dugo vezuje. Mi imamo zajedničke pobede i podvige, ali i zajedničke smrti, i to će nas vezivati za sva vremena. Ovaj vaš dar i čin koji ste mi dodelili proizvodeći me u svoga sapslemenika, za mene, koji sam već i opterećen počastima, predstavlja jedno od najvećih priznanja, jer sam ga dobio od prijatelja koji će mi ostati prijatelj sve do smrti. Ne znam šta više da vam kažem. Hvala!

Salu ponovo ispuni buka, a onda Oposum sve to zaustavi:

– Dozvolite mi da u čast našeg gosta odsviram kratku himnu Medijusa.

Oposum iz svoga ogrtača izvadi sviralu i zasniva jednu lepu melodiju. Mark shvati da pesma opisuje rađanje sunca, buđenje novog dana i izvore sreće. I znao je da se to rađa jedan nov narod, u kome se budi nov osećaj i nov pogled na zvezde.

SLEDEĆA SVESKA

ČOVEK VAN VREMENA

BROJ 16 ● 200 DINARA

S. TYRKLEY

Jedan od najboljih romana afirmisanog SF autora S. Tyrkleya. Autor nas vodi na planetu na kojoj žive mutanti, nesrećne žrtve zračenja koja su potpuno izmijenila njihove psihosomatske sposobnosti.

Neozračeni se klone ozračenih i proteruju ih na planetu užasa, gde mutanti žive svoje čudne života. Zemlja ne želi čuvođišta kao što su Aksel, Zlopogleda, Krvopija, Hor, Harpija, Kiborg, Auvir, Kliša i Vremenar.

Mutanti pokušavaju da se dočepaju svemirskog broda i da zauvek odu sa planete prokletih. Na jednoj strani je strašni Hor sa svojim androidima a na drugoj pridošlica na planeti užasa, čovek van vremena i ujedno čovek za sva vremena — Vremenar.

Dolazi do obračuna u kome mutanti koriste sve svoje ekstrasenzorne sposobnosti, do obračuna koji će sve do kraja biti neizvestan i čiji će rezultat za sve biti neočekivan. . .